Raadsmededeling openbaar

Nummer	:	4-2025
Datum	:	7 januari 2025
B&W datum	:	12 december 2024
Beh. Ambtenaar	:	R. Wisselink
Portefeuillehouder	:	A.J. te Lindert
Onderwerp	:	Adviesnota Toekomstbestendig sportlandschap

Aanleiding:

Ter uitvoering van het uitvoeringsprogramma 2022-2026 heeft de gemeenteraad in mei 2023 de startnotitie actualisatie sportbeleid vastgesteld. De hierin opgenomen tien uitgangspunten (zie figuur 1 in de startnotitie) zijn bepalend voor de nieuw te formuleren visie op het gemeentelijk sportbeleid. Waar sommige uitgangspunten (1, 2, 3 en 5) als leidende principes de algemene basis voor het nieuwe sportbeleid vormen, vragen de andere uitgangspunten om uitwerking in specifieke maatregelen/acties. Het betreft hierbij de volgende actielijnen:

- Positionering verenigingsondersteuning en Vitaal BAD (6 en 7);

(De aanpak rond Vitaal BAD zal een eigen zelfstandige integrale adviesroute doorlopen).

- Bewegen en sport in de omgevingsvisie (4);
- Situatieschets van en behoefte aan sportvoorzieningen (9);
- Herijken subsidies, tarieven en huurvoorwaarden;
- Visie op zwemwater en zwembaden

(Deze actielijn kent een eigen zelfstandige adviesroute middels een specifieke projectopdracht).
In de voorliggende Adviesnota Toekomstig Sportlandschap is nu concreet het waarom, hoe en wanneer van de hierboven genoemde actielijnen uitgewerkt en vastgelegd.

In de bestuurlijke termijnagenda stond aanvankelijk aangegeven dat deze adviesnota middels een voorstel aan uw Raad zou worden voorgelegd. We zien na een zorgvuldig bewandeld traject samen met verenigingen en andere stakeholders dat de adviezen en aanbevelingen van deze nota, zoals uitgangspunten voor het sportvoorzieningenbeleid en concepten omtrent bewegen in de openbare ruimte, eerst nog verder uitgewerkt dienen te worden tot beleidsnota's met concrete actielijnen waarin ook de formatieve en financiële consequenties helder zullen worden. Deze beleidsstukken komen vervolgens terug op de bestuurlijke termijnagenda zodat uw Raad een weloverwogen keuze kan maken of tot uitvoering kan worden overgegaan. Externe partners zoals sportverenigingen- en stichtingen worden hiervan uiteraard ook op de hoogte gebracht en worden meegenomen in het vervolg.

Inhoud mededeling:

Hieronder wordt per thema van de voorliggende adviesnota de aanleiding/urgentie geschetst en vervolgens de relevante trends en ontwikkelingen van dit onderwerp. Hierna wordt benoemd wat het gewenste toekomstscenario is en tot slot de aanbevelingen en conclusies voor elk thema.
Voor een toelichting op de genoemde punten wordt verwezen naar de voorliggende nota.

Positionering verenigingsondersteuning
In de nota sociaal domein en het uitvoeringsprogramma van de raad staat beschreven dat verenigingen een belangrijk onderdeel vormen van de sociale basis en het sociaal netwerk van

inwoners. Het verenigingsleven is in de gemeente Aalten relatief groot in verhouding tot de landelijke situatie: de gemeente telt 77 sportverenigingen, 87 culturele verenigingen en 10 belangenverenigingen. 32% van de inwoners van de gemeente Aalten is lid van een sportvereniging ten opzichte van 24% van het landelijk gemiddelde. Het verenigingsleven levert in onze gemeente daarom een belangrijke bijdrage aan de fysieke en mentale gezondheid van inwoners. Er wordt door o.a. bonden en de overheid een steeds groter beroep gedaan op verenigingen, echter komen laatstgenoemden tegenwoordig voor steeds meer uitdagingen te staan. Denk aan een terugloop van (jeugd)leden, moeilijk te vervullen bestuursfuncties, stijgende kosten en bovenal een steeds groter tekort aan vrijwilligers. Het is zodoende van essentieel belang dat de gemeente verenigingen ondersteunt bij de uitvoering van hun maatschappelijke taken. Daarom wordt ook in het lokaal beweeg- sport- en leefstijlakkoord en Plan Talent ingezet op verenigingsondersteuning. Plan Talent wordt volgend jaar herijkt, het is zodoende momenteel van belang om vanuit de gemeente heldere kaders hiervoor te stellen.

Relevante ontwikkelingen:
•Plan Talent: inzet verenigingsondersteuner
•Beweeg-Sport- en Leefstijlakkoord: micro-impulsenregeling en bijeenkomsten
•Ondersteuningsteam Oost-Achterhoek
•Sociaal veilig verenigingsklimaat
•Visie op vrijwillige inzet
•Regionale clubondersteuning Achterhoek in Beweging
•Toekomst van Vitaal BAD

Waar willen we naartoe?
“Verenigingen hebben zelf de regie en verantwoordelijkheid over hun activiteiten, maar worden voor de uitvoering van hun maatschappelijke rol zo optimaal mogelijk ondersteund. Deze ondersteuning bestaat uit de Aaltense Uitdaging, gemeentelijke subsidies, het Vrijwilligers Service Punt, Achterhoek in Beweging, het beweeg- sport- en leefstijlakkoord en de Talentverbinders. Het eerste aanspreekpunt voor verenigingen is de Talentverbinder die ook verenigingsondersteuning in de portefeuille heeft. De verenigingen weten de ondersteuningsmogelijkheden en elkaar uitstekend te vinden en de lijntjes onderling zijn kort en hecht.”

Adviezen en maatregelen
•Gemeentelijke rol: proactief en gelijkwaardig
•Continue dialoog met het verenigingsleven

Bewegen en sport in de omgevingsvisie: een beweegvriendelijke leefomgeving
Inwoners van de gemeente Aalten kunnen voor sporten en bewegen terecht in de daarvoor aangewezen voorzieningen zoals sporthallen, sportparken en speeltuinen. Maar ook de openbare ruimte wordt steeds meer benut voor sport en bewegen. Dit is niet alleen lokaal maar ook een landelijke trend. Daarom is het van belang om de openbare ruimte hierop in te richten. Hoe de gemeente aangewezen sportvoorzieningen toekomstbestendig wil maken komt terug in deze adviesnota onder het onderdeel behoefteonderzoek sportvoorzieningen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkeling van sport en bewegen in de openbare ruimte.

Om sporten en bewegen voor inwoners zo goed en laagdrempelig mogelijk te kunnen faciliteren, is het noodzakelijk dat de openbare ruimte dit ook stimuleert. Meer dan de helft van de inwoners in de gemeente Aalten doet aan een vorm van sporten en bewegen in ongeorganiseerd verband in de openbare ruimte en na corona is dit percentage alleen maar toegenomen. Inwoners maken steeds meer gebruik van de openbare ruimte voor hun sport- en/of beweegactiviteit en het is zodoende van belang dat de omgeving uitnodigt tot bewegen of hier tenminste optimaal op ingericht is. Daarnaast blijkt uit de ronde langs sportverenigingen die in Q1 en Q2 van 2023 gedaan is dat sommige verenigingen die in de openbare ruimte (deels) hun activiteiten uitvoeren hierbij soms uitdagingen tegenkomen. Denk aan het aanvragen van vergunningen en bereikbaarheid van fiets- en wandelpaden. Ook scoort de gemeente Aalten qua beweegvriendelijke leefomgeving onder het Nederlands gemiddelde. Het is daarom nu meer dan ooit van belang om als gemeente maatregelen te formuleren om de openbare ruimte beweegvriendelijker in te richten.

Relevante ontwikkelingen:
•Sporten en bewegen in de openbare ruimte en omgevingsvisie

•Mobiliteitsvisie
Afstemming tussen ruimtelijk en sociaal domein
•Uitvraag U Spreekt – sport en bewegen in de openbare ruimte

Waar willen we naartoe?

"Sporten en bewegen vormt een integraal onderdeel van de omgevingsvisie en andere ruimtelijke beleidsstukken. Een beweegvriendelijke omgeving wordt in verhouding gezien tot de andere factoren die van invloed zijn op de leefomgeving, zoals biodiversiteit, verkeersveiligheid, klimaatadaptatie (hittestress) en de luchtkwaliteit. De openbare ruimte is een inclusieve leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen, spelen, sporten en ontmoeten."

Conclusie en maatregelen-> inbedding sport en bewegen in de omgevingsvisie:

•Bereikbaarheid van sportvoorzieningen
•Stimuleer waar mogelijk lopen en fietsen bij bewegingen binnen de gemeentegrenzen - implementatie van het STOMP principe
•Natuurlijk spelen en ontdekken voor kinderen
•Implementeer in nieuwe ruimtelijke plannen waar mogelijk het BOSS principe

Behoefteonderzoek en uitgangspunten sportvoorzieningen

De raad constateert in haar uitvoeringsprogramma dat de rol van de gemeente in de binnen- en buitensportvoorzieningen in de afgelopen jaren veranderd is. De rol in de buitensportvoorzieningen is afgebouwd en de houding van de gemeente ten opzichte van het beheer van haar binnensportaccommodaties heeft het afgelopen jaar ook een ontwikkeling gekend. Op dit moment ontbreekt het totaaloverzicht en wat de gemeente als gewenste situatie ziet. Een herziening c.q. actualisatie van de gemeentelijke rol en visie voor de sportvoorzieningen is nodig. In het kader van een toekomstbestendig sportlandschap is het belangrijk om in beeld te hebben hoe de verantwoordelijkheden belegd zijn en om vooruit te kijken naar mogelijke vraagstukken in de (nabije) toekomst. Hierbij is het van essentieel belang dat de gemeente ook de behoefte van de gebruikers inzichtelijk heeft: verenigingen, scholen, sportaanbieders en beheerstichtingen.

Waar willen we naartoe?

"In de gewenste toekomstige situatie heeft de gemeente inzicht in de huidige en toekomstige behoefte voor wat betreft het sportvoorzieningenlandschap en heeft hiervoor uitgangspunten geformuleerd. Deze punten vormen een goede basis met leidende principes voor de gemeente Aalten om haar sportvoorzieningenbeleid op te kunnen baseren. Door een goed ingericht participatieproces kennen de uitgangspunten draagvlak onder zowel de verschillende betrokken taakvelden van de gemeentelijke organisatie als onder externe stakeholders, voornamelijk verenigingen, beheerstichtingen, commerciële sportaanbieders en onderwijsinstellingen. Het resultaat zijn breed gedragen uitgangspunten waar betrokken partners en organisaties over mee hebben kunnen denken en waarin bekend wordt welke actielijnen en maatregelen nodig zijn om de gewenste situatie te bereiken: een duurzaam en toekomstbestendig sportvoorzieningenlandschap."

De uitgangspunten staan benoemd in de voorliggende nota.

Herijken tarieven, subsidies en huurvoorwaarden

Uit de ronde langs sportverenigingen in 2023 voor de herijking van het Beweeg-Sport- en Leefstijlakkoord is gebleken dat verenigingen hun activiteiten in de toekomst waarschijnlijk gaan aanpassen aan de wensen van de inwoners. Enkele voorbeelden:

• Sportaanbod voor leden zal flexibeler worden, omdat leden bijvoorbeeld niet meer op een vast moment in de week willen trainen en wedstrijden spelen.

• 'Bewegen op recept'-groepen en groepen die gericht zijn op het meedoen van senioren, willen in de ochtenden of vroege middagen van de accommodaties gebruikmaken.

• Verenigingen willen investeren om doelgroepen met een afstand tot bewegen en sport bij de vereniging te betrekken en voor de vereniging te behouden. Niet alleen trainingsruimte is belangrijk, maar ook een plek voor sociale ontmoeting. Om deze groepen te bereiken, zijn professionals nodig die met de doelgroep in gesprek kunnen over Positieve Gezondheid en wat dat betekent.

• Leden vragen om accommodaties van hoge kwaliteit. Soms zijn daarvoor investeringen nodig.

Voor de subsidies, tarieven en huurvoorwaarden betekent dit dat moet worden uitgezocht of de huidige criteria nog passen bij de toekomstige uitdagingen:

- Zijn subsidies voldoende gericht op de bevordering van deelname aan bewegen en sport voor inwoners met een afstand tot bewegen en sporten?
- Worden voor maatschappelijke initiatieven de juiste tarieven gerekend?
- Kunnen groepen op de juiste tijdstippen terecht in de accommodaties en zijn daar dan ook de goede voorzieningen aanwezig?
-Is er voldoende ruimte om te investeren in accommodaties en dragen de investeringen bij aan het aantrekken van leden en het behouden ervan?

Verenigingen, Figulus, Brichbouw en onder meer maatschappelijke organisaties geven aan dat er nu vaak frictie is. Geprivatiseerde verenigingen of beheersstichtingen rekenen soms hoge tarieven voor derden om de exploitatie rond te krijgen. De verordening verhuur is verouderd en subsidies worden niet altijd gericht ingezet.

Relevante ontwikkelingen:

- Huurtarieven en huurvoorwaarden: uitgangspunten sportvoorzieningen
- Financiële kaders t.o.v. het subsidiebeleid
- Behoeftepeiling verenigingen t.a.v. subsidies
- Acties Beweeg- Sport- en Leefstijlakkoord:
    - Sociaal veilig verenigingsklimaat
    - Inclusie en diversiteit

Waar willen we naartoe?

> “Het (sport)subsidiebeleid, tarieven en huurvoorwaarden sluiten zo goed mogelijk aan bij de doelen en uitgangspunten van het gemeentelijk sportbeleid, het Beweeg-Sport- en leefstijlakkoord en de behoefte van (sport)verenigingen.”

Adviezen subsidies

- Stimuleren van inclusie en diversiteit
- Sociaal veilig klimaat stimuleren
- Stimuleren van duurzaamheid

Financiële en formatieve consequenties

De uitwerking van de bevindingen en aanbevelingen kunnen zowel formatieve als financiële consequenties hebben, denk aan subsidies, onderhoudskosten, beheerskosten en investeringen. Hiervoor is in de huidige begroting geen rekening mee gehouden. In het vervolgtraject zullen deze formatieve en financiële consequenties worden uitgewerkt, waarna uw Raad een weloverwogen keuze kan maken of tot uitvoering kan worden overgegaan.

Vervolg

Nu de adviesnota door het college is vastgesteld kan een vervolg gegeven worden aan verdere implementatie van de aanbevelingen en vervolgstappen.
Deze zijn als volgt:

- Verenigingsondersteuning

Vanaf Q1 tot Q3 2025 herijking Plan Talent. De herziene versie zal per september 2025 van kracht gaan.

- Sport en bewegen in de omgevingsvisie en openbare ruimte

Vanaf Q2 2025 starten met een visie ‘Bewegen in de openbare ruimte’. Hierin zullen de genoemde concepten ‘Natuurlijk spelen en ontdekkend voor kinderen’, het BOSS principe en het STOMP principe uitgewerkt worden. Het streven is dat in Q2 2026 de visie in uw Raad kan worden behandeld.
Mobiliteitsvisie: eind Q1 2025 zal de laatste stap voor het opstellen van de visie zijn afgerond. Dit is fase vier: afronding en bestuurlijk traject.

- Uitgangspunten sportvoorzieningen

Vanaf Q2 2025 tot Q1 2026 zullen de uitgangspunten worden uitgewerkt in een beleidsnota met actielijnen welke uiteraard ook aan uw Raad zal worden voorgelegd.

- Herijken subsidies, tarieven en huurvoorwaarden

Vanaf Q2 2025 wordt er in samenwerking met de betrokken afdelingen een start gemaakt met het doornemen van de huurovereenkomsten met AVA, SV Bredevoort, Athos, en een herziening van de overeenkomst Schaersvoorde en privatiseringsafspraken.
Vanaf Q1 2025 wordt er in samenspraak met Gebouwenbeheer en facilitair een start gemaakt met de herziening van de huurvoorwaarden en beoordelingscriteria van de gemeentelijke binnensportaccommodaties.
Indien uitwerking van deze Adviesnota ook leidt tot voorstellen tot aanpassing van het subsidiebeleid zal budgettaire neutraliteit bij deze wijziging dus een algemene randvoorwaarde zijn. Herijking van het subsidiebeleid voor het brede sociaal domein zal vervolgens afhankelijk zijn van de meerjarige financiële positie van de gemeente en zal derhalve pas effectief zijn als hier een beter inzicht in bestaat.

De volgende stukken zijn voor u bijgevoegd:

Adviesnota Toekomstbestendig Sportlandschap, december 2024

Samenvatting bijeenkomst verenigingen 23 november 2023
Herijking beweeg-sport-en leefstijlakkoord ‘Iedereen beweegt mee’ 2023-2026
Rapportage enquête U Spreekt ‘sporten en bewegen in de openbare ruimte’ 2024
Factsheet ‘Maatschappelijke waarde van sport en bewegen: hoe verhoudt Aalten zich tot de rest van het land?’, 2022
Rapportage behoeftenonderzoek sport en sportvoorzieningen Gemeente Aalten – fase 1, 2024
Advies Sociale Raad op de adviesnota Toekomstbestendig Sportlandschap, november 2024
Reactie op advies Sociale Raad

Adviesnota Toekomstbestendig sportlandschap

Auteur
mevrouw R. Wisselink
Functie
Beleidsmedewerker Mens en Samenleving
Datum
12 juni 2024
Versienummer
1

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Inkadering in beleidscontext 5
Positionering verenigingsondersteuning 7
Relevante ontwikkelingen 7
Gewenste toekomstige situatie 11
Adviezen en maatregelen 12
Bewegen en sport in de omgevingsvisie/openbare ruimte 13
Relevante ontwikkelingen 13
Gewenste toekomstige situatie 14
Proces omgevingsvisie in relatie tot sport 14
Conclusie en maatregelen 16
Vervolg en financiële kaderstelling 18
Situatieschets en uitgangspunten t.a.v. sportvoorzieningen 18
Gewenste toekomstige situatie 18
Onderzoeksopzet 18
Conclusies inventarisatiefase 19
Uitgangspunten sportvoorzieningen 20
Algemeen 20
Buitensportvoorzieningen 20
Binnensportvoorzieningen 21
Kwaliteit 22
Gebruik 22
Ontwikkelingen en nieuwbouw 23
Tarieven en overeenkomsten 23
Vitale en toekomstbestendige sportparken 23
Vervolg 24
Herijken subsidies, tarieven en huurvoorwaarden 24
Gewenste toekomstige situatie 25
Relevante ontwikkelingen 25
Conclusie en adviezen voor subsidies 27
Fasering 28
Bijlagen 28

Inleiding

Sport en bewegen is een belangrijk onderdeel van een gezonde leefstijl. Het draagt bij aan de fysieke en mentale gezondheid van inwoners. Het beleidsterrein sport heeft een ruimtelijke (accommodaties, voorzieningen in de openbare ruimte) en een sociale (gezondheid, meedoen) kant. Ook al is sport geen wettelijke taak, de gemeente ziet wel een duidelijke functie van sport en bewegen om het geluk en de gezondheid van inwoners te bevorderen. Daarom wil de gemeente Aalten zoveel mogelijk mensen in beweging laten komen.

1.1 Aanleiding

In het door de raad vastgestelde uitvoeringsprogramma voor de periode 2022 – 2026 staat beschreven dat de gemeente Aalten het belang van sporten en bewegen inzien zoals hierboven geformuleerd. Hierom staat beschreven bij punt 5b dat er een startnotitie opgesteld dient te worden voor het actualiseren van het sportbeleid. Sport en bewegen is immers een heel belangrijk middel voor preventie en gezondheid, als gemeente moeten we zorgen dat we dit middel optimaal blijven benutten. Deze startnotitie zou een opsomming moeten bevatten van de belangrijke onderdelen/speerpunten rondom het sportbeleid en een fasering wanneer deze opgepakt dienen te worden. Dit heeft geleid tot de startnotitie actualisatie sportbeleid die in mei 2023 door de raad is vastgesteld. In deze notitie zijn een tiental uitgangspunten geformuleerd, zie hiervoor figuur 1. Deze uitgangspunten vormen de visie waarop het sportbeleid van Aalten gestoeld moet zijn.

Enkele van deze stellingen worden gezien als de normen en waarden die het kader vormen waarmee men in de gemeente Aalten het sportbeleid zou moeten maken en uitvoeren. Dit zijn de uitgangspunten 1, 2, 3, en 5 zoals in figuur 1 te zien is. Bij andere uitgangspunten wordt duidelijk dat hierin een actie vereist is: er zijn maatregelen nodig om te komen tot de gewenste uitgangssituatie voor actualisatie van het sportbeleid. De punten 4, 6, 7, 8, 9 en 10 zijn deze actielijnen. Waarom er op elk van deze punten actie vereist is en op welke manier dit het beste aangevlogen kan worden, wordt in deze notitie uitgewerkt. Hierbij wordt per deelonderwerp ingegaan op de probleemstelling en gewenste maatregelen.
Deze deelonderwerpen zijn als volgt:

- Positionering verenigingsondersteuning en Vitaal BAD (6 en 7)
- Bewegen en sport in de omgevingsvisie (4)
- Situatieschets en behoefte t.a.v. sportvoorzieningen (9)
- Herijken subsidies, tarieven en huurvoorwaarden (8)
- *Visie op zwemwater en zwembaden (10)*

Dit zijn tevens de onderwerpen die genoemd zijn in de fasering als advies voor het vervolg op de startnotitie. Voor de eerste vier punten wordt in deze nota een advies geformuleerd voor het gewenste vervolg en proces. De raad heeft in januari de startnotitie Toekomstvisie zwembaden vastgesteld. Hierin wordt een aantal uitgangspunten beschreven die de basis vormen voor de verdere ontwikkeling van de visie. Hierin wordt ook de aansluiting bij het sportbeleid beschreven. Hiervoor is een projectgroep Toekomstvisie zwembaden gestart. Deze gemeentelijke projectgroep pakt het opstellen van de visie op. Hiervoor wordt op het moment van schrijven gesprekken gevoerd om een onderzoek te starten naar de staat van de zwembaden en het zwemwater. Daarnaast zal ook de gebruikersbehoefte in kaart worden gebracht. Het streven is om in 2025 een advies te kunnen opleveren op basis van scenario's. Ook werken op het moment van schrijven de betrokken ambtenaren van het sociaal domein, financiën en communicatie samen om tot een plan van aanpak voor Vitaal BAD te komen omdat dit verder gaat dan verenigingsondersteuning alleen.

1		*Het doel van het stimuleren van bewegen en sporten in Aalten is bijdragen aan de fysieke, mentale en sociale gezondheid van inwoners.*
2		*Bewegen en sporten kunnen in Aalten worden ingezet voor het verkleinen van gezondheidsverschillen, het verminderen van risicofactoren, het bevorderen van een gezonde leefstijl het stimuleren van sociale interactie en gemeenschapsvorming en verbeteren van de mentale gezondheid.*
3		*Sport en bewegen wordt in Aalten opgenomen in een community based aanpak (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving). Het draagt bij aan het creëren van gezonde en veerkrachtige opgroeiomgevingen en bevordert de algehele ontwikkeling van kinderen en jongeren.*
4		*Bewegen, sport en vitaliteit krijgen binnen alle ruimtelijke plannen een rol.*
5		*In Aalten maken en evalueren we sportbeleid samen met verenigingen en stellen we dit bij als dat nodig is. Een voorwaarde om dit te kunnen doen is een continue dialoog. Maatwerk is vaak een must.*
6		*In Platform VitaalBAD brengen we sport, bewegen, cultuur, preventie en meedoen samen.*
7		*Om verenigingen in hun kracht te zetten investeren we in verenigingsondersteuning voor sportverenigingen, maar ook voor maatschappelijke en culturele verenigingen.*
8		*De subsidies, tarieven en huurvoorwaarden worden herijkt zodat deze optimaal aansluiten bij de doelen van sporten, cultuur en meedoen.*
9		*Om sport goed te positioneren bij ruimtelijke ontwikkelingen brengen we de behoefte aan binnen- en buitensportvoorzieningen in beeld.*
10		*Positionering van zwemwater heeft een belangrijke rol bij het inrichten van een toekomstbestendig beweeg- en sportlandschap.*

Figuur 1: Uitgangspunten van de actualisatie van het sportbeleid

Inkadering in beleidscontext

Deze adviesnota kan worden gezien als een vervolgstap op de startnotitie van mei 2023, echter dient deze te worden gezien in een brede beleidscontext. In de startnotitie is toelichting gegeven op de volgende beleidsstukken die context bieden voor deze adviesnota:

-Zo persoonlijk mogelijk blijven meedoen in Aalten: nota sociaal domein
-Lokale aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)
-Brede Regeling Combinatiefuncties 2023-2026
-Een warm BAD voor cultuur

Bovengenoemde documenten staan dus beschreven in de startnotitie. De volgende beleidsstukken vragen meer toelichting.

2.1 Beweeg- sport- en leefstijlakkoord ‘Iedereen beweegt mee’ 2023-2026

Deze nota gaat in op de hierboven genoemde uitgangspunten in figuur 1, nummers 4, 6, 7, 8, 9 waar actie op vereist is. De stimuleringskant van het sportbeleid is belegd en vastgesteld in het lokaal Beweeg-Sport- en Leefstijlakkoord ‘Iedereen beweegt mee’ 2023 -2026 (BSL-akkoord), dat is samengesteld met de belangrijke partners rondom sporten en bewegen in onze gemeente. Dat zijn de verenigingen, maatschappelijke organisaties, commerciële aanbieders, scholen, kinderopvang en de Sociale Raad. Het betreft een aanscherping van het Sportakkoord I, er zijn tevens nieuwe partners aangesloten.
Het BSL-akkoord geeft invulling aan de lokale uitvoering van de sportstimulering aan de hand van de volgende thema’s:

- Inclusie en diversiteit in de sport
- Sociaal veilige vereniging
- Vitale sport/cultuuraanbieders
- Vaardig in bewegen
- Ruimte voor sport en bewegen en cultuur

De kracht van het Beweeg-Sport- en Leefstijlakkoord is dat er samen met alle belangrijke lokale partners inkleuring is gegeven aan bovengenoemde thema’s en zodoende een breed gedragen stuk en zienswijze is. De betrokken partijen geven ook gezamenlijk uitvoering aan het BSL-akkoord.

Op 23 november 2023 is dit opnieuw bekrachtigd tijdens de verenigingsavond in ’t Grachthuys in Bredevoort, waar de 40 aanwezige sport- cultuur- en belangenverenigingen hun handtekening hebben gezet op de praatplaat van het Beweeg-Sport- en Leefstijlakkoord.

Figuur 2 het ondertekende Beweeg- sport- en leefstijlakkoord 'Iedereen beweegt mee' 2023-2026

2.2 Visie op vrijwillige inzet: 'Iedereen is een Naober!'

De visie op vrijwillige inzet 'Iedereen is een Naober!' is nieuw beleid dat in september 2024 is vastgesteld en vormt een aanvulling op de beleidscontext waarin deze adviesnota gezien moet worden. De gemeente Aalten heeft in samenspraak met Stichting Figulus Welzijn wel uitgangspunten c.q. doelstellingen geformuleerd op het gebied van vrijwilligerswerk maar er lag nog geen nog geen specifieke gemeentelijke visie op vrijwilligers. Vrijwillige inzet is van groot belang omdat het bijdraagt aan zowel de persoonlijke ontwikkeling als aan het vormgeven van een prettige leefomgeving en sterke sociale basis waarbij inwoners zorgdragen voor elkaar. De huidige tijd en ontwikkelingen vragen een verandering van de kijk op inzet van vrijwilligers, organisaties en verenigingen. Dit heeft te maken met de dubbele vergrijzing in onze regio, de toenemende individualisering van de samenleving en de terugloop in het percentage vrijwilligers.[1] Hierop heeft de gemeente Aalten ingespeeld door een visie op te stellen op vrijwilligers zodat vrijwillige inzet in de toekomst duurzaam blijft en alle betrokken organisaties en partners weten wat er van hen wordt verwacht en wat zij van de gemeente kunnen verwachten. Het streven is om balans in de driehoek te krijgen zoals in figuur 3.

[1] Vrijwilligerswerk - Kompas Volksgezondheid Noord- en Oost-Gelderland (kvnog.nl)

Figuur 3 Balans in de driehoek van vrijwilligerswerk

Positionering verenigingsondersteuning

In de nota sociaal domein en het uitvoeringsprogramma van de raad staat beschreven dat verenigingen een belangrijk onderdeel vormen van de sociale basis en het sociaal netwerk van inwoners. Het verenigingsleven is in de gemeente Aalten relatief groot in verhouding tot de landelijke situatie: de gemeente telt 77 sportverenigingen, 87 culturele verenigingen en 10 belangenverenigingen. 32% van de inwoners van de gemeente Aalten is lid van een sportvereniging ten opzichte van 24% van het landelijk gemiddelde.[2] Het verenigingsleven levert in onze gemeente daarom een belangrijke bijdrage aan de fysieke en mentale gezondheid van inwoners. Er wordt door o.a. bonden en de overheid een steeds groter beroep gedaan op verenigingen, echter komen laatstgenoemden tegenwoordig voor steeds meer uitdagingen te staan. Denk aan een terugloop van (jeugd)leden, moeilijk te vervullen bestuursfuncties, stijgende kosten en bovenal een steeds groter tekort aan vrijwilligers. Het is zodoende van essentieel belang dat de gemeente verenigingen ondersteunt bij de uitvoering van hun maatschappelijke taken. Daarom wordt ook in het lokaal beweeg- sport- en leefstijlakkoord en Plan Talent ingezet op verenigingsondersteuning.

Relevante ontwikkelingen

Plan Talent
De functie van verenigingsondersteuner is in 2019 in het leven geroepen in het kader van het raadsprogramma 2018 – 2022 en valt onder de taken van één van de twee Talentverbinders van Plan Talent. In Plan Talent worden sport, bewegen, kunst en cultuur met het sociaal domein verbonden en ontstaat een sterke en vitale sociale basis waarin iedereen kan meedoen. Figulus Welzijn is formeel de werkgever van de Talentverbinders, ze worden functioneel aangestuurd door de Stuurgroep Plan Talent. In 2019 heeft de raad besloten om in het toenmalige Plan Talent de functie van Talentverbinder uit te breiden en te verbreden, in die zin dat de taken van verenigingsondersteuning worden toegevoegd aan de functie. De bedoeling van deze extra functie was nadrukkelijk niet om taken als het penningmeesterschap of de ledenadministratie te vervangen: verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen bestaansrecht. De Talentverbinders zorgen voor de verbinding tussen partijen. De Talentverbinder met verenigingsondersteuning in het takenpakket (Talentverbinder 2) heeft daarom de volgende taken:

- Verbreding functie talentverbinder voor wat betreft het duurzaam versterken en innoveren van het sport- en beweeg aanbod. Lokale verbindingen tot stand brengen en uitbouwen.

[2] *Aalten – maatschappelijke waarden van sport en bewegen*, factsheet oktober 2022, Kenniscentrum Sport en Bewegen

- Inzet op het gebied van cultuur voor het vergroten van cultuurparticipatie van jongeren, ouderen en groepen voor wie kunst– en cultuurdeelname niet vanzelfsprekend is.
- Ontwikkelen, uitvoeren en borgen van de maatschappelijke taken op het gebied van sport en cultuur zoals bijvoorbeeld het ondersteunen van hybride leren.
- Ondersteunen en begeleiden van verenigingen bij financiële-, bestuurlijk- en organisatorische vragen en het aanjagen en verbinden van projecten op het gebied van sport en cultuur van deze verenigingen.

Plan Talent is voor de periode 2022 – 2025 gecontinueerd waarbij gekozen is voor de structurele inzet van twee Talentverbinders. Voor verenigingsondersteuning is vanuit de gemeente jaarlijks structureel €35.000 geraamd, deze middelen vallen binnen Plan Talent. De Talentverbinders hebben samen een algemeen werkbudget van €15.000 om activiteiten te organiseren, dit budget staat los van de eerdergenoemde €35.000. Het werkbudget is niet alleen bedoeld voor het ondersteunen van verenigingen maar ook voor het organiseren van projecten en bijeenkomsten die dit niet als specifiek doel hebben: het ondersteunen van verenigingen is immers een gedeelte van het takenpakket van Talentverbinder 2. Daarnaast dient uit dit werkbudget ook boekhoudkosten, hostingskosten en andere doorgaande posten betaald te worden waardoor er relatief weinig overblijft voor het organiseren van projecten of bijeenkomsten.

De beide Talentverbinders geven aan dat de huidige taakverdeling efficiënt werkt: Talentverbinder 1 houdt zich voornamelijk bezig met (culturele) projecten en het Meedoenpact, Talentverbinder 2 is er voor de activiteiten rondom sport en bewegen en is tevens contactpersoon voor alle verenigingen. Dat er één aanspreekpunt voor verenigingsondersteuning is wordt zowel door de verenigingen als de Talentverbinder zelf als prettig en helder ervaren. Ook wordt de ondersteuning vanuit Achterhoek in Beweging als meerwaarde ervaren door Talentverbinder 2 omdat er zo snel geschakeld kan worden met de regio en van deze kennis en kunde gebruik gemaakt kan worden. Het is hierbij wel van belang dat regionale afspraken goed afgestemd worden met de lokale uitvoerende laag omdat deze laag achter de plannen moet staan om ze goed bij de lokale partners te kunnen overbrengen en uitvoeren. Goede afstemming komt uiteindelijk ook de regionale ondersteuning aan de uitvoerders ten goede.

De Talentverbinders en stuurgroep zien dat verenigingsondersteuning binnen het huidige Plan Talent nog onvoldoende scherp is ingestoken. Ook de accenten in de verenigingsondersteuning en de precieze overlap met de andere taken zijn niet helder. Wel deelt de stuurgroep de visie van de gemeente dat verenigingen zelf de regie hebben en verantwoordelijk zijn voor hun eigen bestaansrecht en dat de verenigingsondersteuning er dus niet is voor het (deels) overnemen van bestuurs- of andere vrijwilligerstaken. De ondersteuner draait alleen mee in projecten wanneer dit van meerwaarde is voor de doelstellingen van Plan Talent, namelijk het ontstaan van verbindingen.

De functie van Talentverbinder 2 is in 2020 tijdens corona opgestart, in deze periode konden veel activiteiten en projecten van verenigingen door toen geldende restricties geen doorgang vinden. Nu de verenigingen inmiddels al meer dan 2,5 jaar weer hun reguliere trainingen, bijeenkomsten en evenementen kunnen organiseren is de vraag naar ondersteuning, kennis en kunde sterk toegenomen tot een punt dat dit in gedrang dreigt te komen met de andere taken van de Talentverbinder. Ook levert dit spanning op tussen de in beginsel coördinerende taak van de Talentverbinder en de behoeftevraag van verenigingen naar praktische uitvoeringskracht. Zodoende is het des te meer van belang om in samenspraak met de stuurgroep Plan Talent heel helder te krijgen wat men verstaat onder het ondersteunen van verenigingen, en of deze ambitie past binnen de uren die hiervoor geraamd zijn.

Beweeg- Sport- en Leefstijlakkoord
In het lokaal Beweeg- Sport- en Leefstijlakkoord ‘Iedereen beweegt mee’ 2023 – 2026 wordt ook de belangrijke rol van verenigingen in de sociale basis onderstreept en zodoende de nadruk gelegd op de ondersteuning hiervan. In het kader van dit BSL-akkoord is zodoende de micro-impulsenregeling in het leven geroepen. Verenigingen kunnen een beroep doen op de regeling voor projecten en initiatieven die die bijdragen aan het vergroten van de vitaliteit (in brede zin van het woord) van de inwoners van de gemeente Aalten en aan de eerdergenoemde thema’s van het BSL-akkoord.

De afgelopen periode zijn er door de Talentverbinder, de Aaltense Uitdaging, de gemeente Aalten en de stuurgroep van het BSL-akkoord ook periodiek bijeenkomsten en inloop- en/of informatiemiddagen/avonden georganiseerd voor alle verenigingen in de gemeente. Tijdens deze

momenten is informatie op verschillende manieren gedeeld, feedback en input gevraagd van verenigingen, workshops gehouden en de kans gegeven om informeel te netwerken. De aanwezige verenigingen geven aan dat ze deze bijeenkomsten als prettig en zinvol ervaren omdat de verschillende manieren van ondersteuning gevoelsmatig meer dichtbij en benaderbaar worden en door de netwerkfunctie ook meer de mogelijkheid wordt geboden voor onderlinge samenwerking en verbinding.

Ondersteuningsteam Oost-Achterhoek
Ook het Ondersteuningsteam Oost Achterhoek (OT) biedt in samenspraak met de verenigingsondersteuner specifieke hulp en informatie voor verenigingen. Het OT is elf jaar geleden begonnen als samenwerkingsverband tussen de gemeenten Aalten, Oost-Gelre en Winterswijk. Het OT is bedoeld ter ondersteuning van kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar en hun ouders/verzorgers. Kinderen gaan naar een vereniging voor ontspanning en plezier, het OT ziet hierbij de valkuil dat er ook daar gekeken worden naar kind en gedrag in plaats van dat de focus ligt op plezier en ontspanning. Zodoende is de insteek om vooral ondersteuning te bieden aan het kader en hen te helpen bij hun pedagogische rol en problemen waar ze daarbij tegenaan lopen. Verenigingen kunnen zelf contact zoeken met het OT om te sparren over bepaalde problematiek, het OT maakt hierbij geen onderdeel uit van de bestaande structuur in een vereniging. Samen met de verenigingsondersteuner wordt gekeken hoe het OT zo goed mogelijk kan aansluiten op de behoeftes en wensen van verenigingen.

Sociaal veilig verenigingsklimaat
In het nationaal werkplan Sportakkoord II staan zes thema's met opgaven beschreven die uitvoering moeten geven aan de ambities van het Hoofdlijnen Sportakkoord II. Een van deze thema's luidt 'Sociaal veilige sport'. Ook vanuit de NOC*NSF en verschillende sportbonden worden verenigingen steeds meer gestimuleerd om aandacht te geven aan sociale veiligheid. Iedereen moet in een veilige en prettige omgeving kunnen sporten, hier hoort grensoverschrijdend gedrag simpelweg niet bij. Daarnaast is een sociaal veilige club ook een leuke club waar iedereen zich thuis voelt.
Om een sociaal veilig klimaat te kunnen bieden heeft de georganiseerde sport vier simpele maar effectieve basiseisen opgesteld, de zogeheten vier V's van veiligheid:

- Verenigingsbrede gedragscode
- Vertrouwenscontactpersoon op de club (VCP)
- Verklaring Omtrent het Gedrag voor vrijwilligers
- Vakkundig geschoolde trainer-coaches

Door het implementeren van deze basiseisen wordt er onnodig risico uitgesloten en wordt er zorg gedragen voor belangrijke randvoorwaarden rondom preventie van grensoverschrijdend gedrag.

Om samen te kunnen werken op dit thema hebben de Achterhoekse gemeenten via Achterhoek in Beweging een regionaal plan van aanpak 'Sociaal veilige sport regio Achterhoek' opgesteld. Dit plan biedt de verschillende gemeenten handvaten om dezelfde grondhouding aan te nemen als het gaat om het stimuleren en ondersteunen van sportverenigingen voor het implementeren van de vier V's en kunnen de gemeenten hierin samen optreden. Hierbij is ruimte voor lokale invulling van dit plan.

De gemeente Aalten kiest ervoor om niet alleen sportaanbieders maar alle verenigingen te ondersteunen bij het aanjagen van een sociaal veilig klimaat. Cultuur- en belangenverenigingen vormen tenslotte net zo'n belangrijk onderdeel van de sociale basis als sportclubs. Hiervoor is gestart met een lokaal communicatieplan. Aan verenigingen die voldoen aan de eisen worden vaantjes uitgereikt en op verenigingsavonden zal ook aandacht zijn voor dit onderwerp en hoe men de ondersteuning vanuit de gemeente kan inschakelen. Daarnaast wordt er gekeken naar de mogelijkheid voor het creëren van een centrale VCP via Figulus voor verengingen die net te klein zijn om er zelf één te kunnen aanstellen.

Regionale clubondersteuning van Achterhoek in Beweging
Acht Achterhoekse gemeenten werken sinds 2014 samen op het gebied van sport via stichting Achterhoek in Beweging. In 2024 is hier Lochem bijgekomen. Samen met betrokken partners in zorg, onderwijs, cultuur, bedrijfsleven en sport wordt binnen dit platform de kracht van bewegen en een gezonde leefstijl (met sport als katalysator) in de Achterhoek centraal gesteld. Sinds 2023 is vanuit die

organisatie het coördinatiepunt clubondersteuning Achterhoek in het leven geroepen. Dit ondersteuningspunt, een initiatief van de acht samenwerkende gemeenten van Achterhoek in Beweging en zeven nationale sportbonden, is bedoeld als backoffice voor de lokale uitvoeringslaag in iedere gemeente. Dit is van belang om de vraag en kwaliteit van clubondersteuning te waarborgen en aan de vraag te kunnen voldoen. Hoe meer aandacht er gegeven wordt aan clubondersteuning, hoe meer vraag er komt vanuit het verenigingslandschap.

De thema's van clubondersteuning zijn als volgt:

- Besturen met impact: nieuwe wijze van besturen van sportclub in deze huidige tijd
- Sociale veiligheid bij de sportclubs
- Kwaliteit kaderleden versterken
- Sportclubs begeleiden bij open club-gedachten
- Investeren en begeleiden van vitale sportparken in de gemeente
- Ondersteunen en begeleiden van verenigingen bij het maken van verbindingen met onderwijs, zorg en bedrijfsleven

'Iedereen is een Naober!'
In de visie op vrijwillige inzet 'Iedereen is een Naober!' wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten vrijwilligers:

- Zinvolle daginvulling: participatie en meedoen
- Ondersteuning van kwetsbare inwoners: zorgvrijwilligers
- Middel voor vitale verenigingen en sociale basis: Naoberschap

In de visie wordt in het kader van vitale verenigingen en de sociale basis ook ingegaan op de verenigingsondersteuning en geadviseerd om deze dichter te positioneren bij het VrijwilligersServicepunt (VSP) om zo verenigingen beter te ondersteunen in het begeleiden van vrijwilligers en de verschillende matches blijvend te kunnen monitoren. Het mes snijdt in dit advies aan twee kanten: enerzijds worden inwoners geholpen in het klimmen op de participatieladder en anderzijds worden verenigingen geholpen met extra handjes, wat hard nodig is omdat het binden en boeien van vrijwilligers zoals gezegd de grootste uitdaging is voor veel verenigingen. Als gemeente dichten we een grote waarde en rol toe aan deze verenigingen, maar dan moet hun vrijwilligersbestand hierop wel ingericht kunnen worden.

Ook kunnen vrijwilligers via Laborijn door de intensievere begeleiding wellicht sneller klimmen op de participatieladder (figuur 3) naar betaald werk, net zoals Simpel Switchen de switch tussen dagbesteding met begeleiding vanuit de Wlz naar (onbetaald) werk vanuit de P-wet en weer terug soepeler en makkelijker maakt.

Figuur 4 Participatieladder (bron: bright group)

Uit de visie op vrijwilligers komt de ambitie naar voren om de vrijwilligersondersteuning te intensiveren zodat er meer ruimte komt voor het zien en opmerken van de kwaliteiten en talenten van elke

inwoner/vrijwilliger, het matchen van deze vrijwilligers met een vereniging en het blijvend kunnen monitoren en begeleiden van deze matches. Daarnaast wordt ook de verenigingsondersteuning dichter gepositioneerd bij het VSP, op deze manier kan het VSP beter gebruik maken van de signalerende functie van de verenigingsondersteuner om vervolgens de vrijwilliger met een vereniging te matchen en deze match te begeleiden.

Vitaal BAD
Momenteel is de verenigingsondersteuning dichtbij Vitaal BAD gepositioneerd: dit is momenteel het platform voor het kenbaar maken van het aanbod van sport- en cultuuraanbieders in onze gemeente. Daarnaast kunnen verenigingen er relevante informatie vinden zoals hoe men de micro-impulsenregeling aanvraagt en vraag en aanbod van vrijwilligerswerk. Ook krijgen verenigingen maandelijks vanuit de verenigingsondersteuner de Vitaal BAD nieuwsbrief met nieuws en aankondigingen die voor hen relevant zijn.

Vitaal BAD is een website, waarbij BAD staat voor Bredevoort, Aalten, Dinxperlo. Deze website is door de Talentverbinders in de coronaperiode in 2021 in het leven geroepen om het aanbod van verenigingen inzichtelijk te kunnen maken en behouden. Inmiddels wordt in veel gemeentelijke beleidsstukken een steeds grotere rol toegedicht aan Vitaal BAD als platformfunctie. In de uitvoeringsnota Sociaal Domein wordt Vitaal BAD beschreven als platform om alle inwoners van Aalten te bereiken en mee te kunnen laten doen in de samenleving. Inhoudelijk zijn er de volgende wensen benoemd in de uitvoeringsnota Sociaal Domein:

- Overzicht van alle activiteiten
- Aanbod van zorg en ondersteuning
- Vrijwilligersvacatures
- Vrijwilligersservicepunt
- Financiële ondersteuning / armoederegeling
- Bemiddeling
- Verenigingsloket
- Mentale gezondheid
- Armoederegeling

Ook in het lokale plan van aanpak GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) wordt VitaalBAD genoemd en in het kader van een gezonde en sterke sociale omgeving de wens uitgesproken om het digitale en fysiek bereik van het platform te vergroten.

In de huidige situatie lukt het de organisaties via Vitaal BAD onvoldoende de beoogde doelgroepen te bereiken en vinden de inwoners de aangeboden activiteiten en contacten niet direct via de website. Dit heeft verschillende redenen; redenen betreffende het communicatiemiddel zelf, maar ook de veranderde en wisselende behoeften van de doelgroepen van inwoners en organisaties. De juiste informatie is onvoldoende vindbaar of toegankelijk.
In de gewenste situatie wordt het platform effectiever ingezet voor en door alle partijen onder andere door Figulus Welzijn, de gehandicaptenzorg, de gemeente, het onderwijs, stichtingen en verenigingen en verschillende andere partijen die hun doelgroepen gemakkelijk willen bereiken, betrekken en aanzetten tot actie. Hiervoor is de juiste communicatie op de juiste manier via het juiste kanaal een essentiële voorwaarde.

Op het moment van schrijven van deze nota wordt door de gemeente onderzocht aan welke wensen Vitaal BAD.nl zou moeten voldoen en welke voorwaarden en (financiële) kaders hierbij horen.

Gewenste toekomstige situatie

Verenigingen hebben zelf de regie en verantwoordelijkheid over hun activiteiten, maar worden voor de uitvoering van hun maatschappelijke rol zo optimaal mogelijk ondersteund. Deze ondersteuning bestaat uit de Aaltense Uitdaging, gemeentelijke subsidies, het Vrijwilligers Service Punt, Achterhoek in Beweging, het beweeg- sport- en leefstijlakkoord en de Talentverbinders. Het eerste aanspreekpunt voor verenigingen is de Talentverbinder die ook verenigingsondersteuning in de portefeuille heeft. De verenigingen weten de ondersteuningsmogelijkheden en elkaar uitstekend te vinden en de lijntjes onderling zijn kort en hecht.

Adviezen en maatregelen

Gemeentelijke rol
De gemeente neemt een proactieve rol in voor het verbinden van verenigingen door het faciliteren en organiseren van structurele bijeenkomsten, overleggen en inloopmiddagen om in gezamenlijkheid verenigingsoverstijgende c.q. generieke zorgen én kansen aan te pakken. Ook faciliteert de gemeente actief samenwerking door bijvoorbeeld fusietrajecten te (laten) begeleiden. Hierbij is de gemeente een gelijkwaardige partner van het verenigingsleven. Om deze rol zo effectief mogelijk te kunnen oppakken werkt de gemeente samen met de Talentverbinders, de Aaltense Uitdaging en de stuurgroep van het Beweeg- Sport en Leefstijlakkoord. In de huidige situatie pakt de gemeente ook al een actieve rol op en wordt er altijd een luisterend oor geboden aan het verenigingsleven. Met deze uitleg van de gemeentelijke rol maken we echter scherper wat we hieronder verstaan en wordt de wens uitgesproken deze rol voor de toekomst te intensiveren om een duurzame samenwerking te kunnen waarborgen.

Continue dialoog met het verenigingsleven
De continue dialoog met het verenigingsleven is van vitaal belang om te kunnen blijven peilen wat er speelt en of de ondersteuning nog voldoende hierop aansluit. Bijeenkomsten zoals de verenigingsavonden en inloopmiddagen faciliteren deze dialoog. Deze bijeenkomsten gericht op alle verenigingen die in de gemeente Aalten actief zijn, vervullen daarnaast ook een netwerkfunctie waarin ook de ruimte wordt geboden voor het tot stand brengen van nieuwe samenwerkingen en contacten tussen verenigingen zelf. Daarnaast worden periodiek ook één op één (informele) gesprekken tussen de verenigingsondersteuner, de gemeente en de verenigingen georganiseerd om op een laagdrempelig niveau op de hoogte te blijven van wat er in de vereniging speelt.

Afstemming Plan Talent en aanscherping takenpakket verenigingsondersteuner
Om de ambities omtrent vereningsondersteuning en de precieze taken en tijdsinvestering van de verenigingsondersteuner scherper te krijgen, is het belangrijk dat er goede afspraken gemaakt worden met de stuurgroep. Deze afspraken zullen samen met de stuurgroep Plan Talent en de gemeente worden gemaakt tijdens het herijkingsproces van Plan Talent vanaf 2025. Hierbij moet er ook oog zijn voor de veranderende behoefte van verenigingen en bekeken worden op welke onderwerpen en accenten ingezet zou moeten worden. Uitgangspunt is het in balans brengen van de draaglast en draagkracht van verenigingen. Hiervoor is intensiever contact tussen de gemeente en de stuurgroep Plan Talent een vereiste.

Positionering verenigingsondersteuning en VSP
Zoals in de nota ‘Iedereen is een Naober!’ wordt geadviseerd, dient de verenigingsondersteuning dichter bij het VSP te worden gepositioneerd. Het binden en boeien van vrijwilligers is voor de meeste verenigingen immers de meest urgente uitdaging. Hoe de ondersteuning zich verhoudt tot Vitaal Bad is afhankelijk van wat er uit het nieuw te schrijven beleid op Vitaal BAD komt. Contact en ondersteuning vanuit Achterhoek in Beweging verloopt in eerste instantie via de verenigingsondersteuner.

Rol en functie Achterhoek in Beweging
Het coördinatiepunt clubondersteuning van Achterhoek in Beweging is bedoeld als backoffice en dient ook als zodanig gezien te worden. Deze functie is van grote meerwaarde voor de lokale uitvoerende laag. Hierbij is van belang om het contact tussen de bestuurlijke, ambtelijke en uitvoerende laag middels driehoeksoverleggen te borgen om zo de regionale samenwerking en ondersteuning te optimaliseren. Hiermee kan blijvend uitvoering gegeven worden aan het streven: ‘Regionaal samenwerken, lokaal uitvoeren’.

Bewegen en sport in de omgevingsvisie/openbare ruimte

Relevante ontwikkelingen

Sporten en bewegen in de openbare ruimte
Inwoners van de gemeente Aalten kunnen voor sporten en bewegen terecht in de daarvoor aangewezen voorzieningen zoals sporthallen, sportparken en speeltuinen. Maar ook de openbare ruimte wordt steeds meer benut voor sport en bewegen. Dit is niet alleen lokaal maar ook een landelijke trend.[3] Daarom is het van belang om de openbare ruimte hierop in te richten. Hoe de gemeente aangewezen sportvoorzieningen toekomstbestendig wil maken komt terug in deze adviesnota onder het onderdeel behoefteonderzoek sportvoorzieningen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkeling van sport en bewegen in de openbare ruimte.

Om sporten en bewegen voor inwoners zo goed en laagdrempelig mogelijk te kunnen faciliteren, is het noodzakelijk dat de openbare ruimte dit ook stimuleert. Meer dan de helft van de inwoners in de gemeente Aalten doet aan een vorm van sporten en bewegen in ongeorganiseerd verband in de openbare ruimte en na corona is dit percentage alleen maar toegenomen.[4] Inwoners maken steeds meer gebruik van de openbare ruimte voor hun sport- en/of beweegactiviteit en het is zodoende van belang dat de omgeving uitnodigt tot bewegen of hier tenminste optimaal op ingericht is. Daarnaast blijkt uit de ronde langs sportverenigingen die in Q1 en Q2 van 2023 gedaan is dat sommige verenigingen die in de openbare ruimte (deels) hun activiteiten uitvoeren hierbij soms uitdagingen tegenkomen. Denk aan het aanvragen van vergunningen en bereikbaarheid van fiets- en wandelpaden. Ook scoort de gemeente Aalten qua beweegvriendelijke leefomgeving onder het Nederlands gemiddelde.[5]

Een goede afstemming tussen het sportbeleid en het ruimtelijk domein is daarom van groot belang. In de nieuwe omgevingswet die per 1 januari 2024 van kracht is gegaan, wordt dit gefaciliteerd. Hierbij bepaalt echter het proces voor de totstandkoming van de omgevingsvisie of sporten en bewegen hierin voldoende geborgd is. De Omgevingswet heeft veel impact op vrijwel alle aspecten van het fysieke domein en moet zodoende goed doordacht zijn. Na zevenmaal uitstel is in januari 2024 de wet van start gegaan. Het betreft een overkoepelende wet die een andere manier van werken van het fysieke domein vraagt. De lokale regels worden hierbij tegen het licht gehouden.

Het is belangrijk om het verschil tussen de omgevingswet en de omgevingsvisie duidelijk te maken: de omgevingsvisie is één van zes kerninstrumenten voor de uitvoering van de Omgevingswet. Tot dusver gingen beleidsnota's en visies over een gedeelte van de leefomgeving, met de nieuwe wet wordt de ontwikkeling naar een integraal geheel ingezet. De omgevingsvisie moet gebiedsgericht en integraal zijn en de leidraad gaan vormen voor initiatieven. Per 1 januari 2024 krijgen gemeenten drie jaar de tijd om deze visie op te stellen.

Mobiliteitsvisie
Door meer samenwerking tussen het ruimtelijk en het sociaal domein bij onder andere de totstandkoming van de omgevingsvisie, groeit het besef bij het ruimtelijk domein dat integratie van sociale aspecten in beleidsvorming cruciaal is om dit af te stemmen op de behoefte van inwoners. Dit komt naar voren in de op handen zijnde mobiliteitsvisie om het verkeersbeleid te herijken.
De gemeente verstrekt natuurlijk al op maat hulpmiddelen om de mobiliteit te vergroten. Daarnaast is er een hulpmiddelenpool, beheerd door Figulus Welzijn, waarvan de inwoners kosteloos gebruik kunnen maken. Echter is er nog veel te winnen om mobiliteit te bevorderen. Daarom is het wenselijk dat het sociaal domein bij deze plannen betrokken wordt.

---

[3] *Sporten en bewegen in de openbare ruimte*, jaarrapport 2023, Mulier Instituut: Sporten en bewegen in de openbare ruimte (kennisbanksportenbewegen.nl)
[4] Deze conclusie komt uit een vergelijking van twee uitvragen van U Spreekt uit 2019 en 2024 over het sport- en beweeggedrag van inwoners, specifiek in de openbare ruimte. Zo gaf in 2019 79% van de mensen die hardlopen aan dit te doen in ongeorganiseerd verband in de openbare ruimte, in 2024 was dit percentage 83%. Voor wielrennen steeg dit percentage van 52% naar 93%. Een samenvatting van de enquêtes vindt men op: Resultaten (uspreekt.nl)
[5] *Aalten – maatschappelijke waarden van sport en bewegen*, factsheet oktober 2022, Kenniscentrum Sport en Bewegen

Uitvraag U Spreekt – sport en bewegen in de openbare ruimte
Om een goed beeld te krijgen van de huidige behoeftes van inwoners is er in februari 2024 via U Spreekt een uitvraag uitgezet over sporten en bewegen in de openbare ruimte. Deelnemers zijn onder andere bevraagd over hun beweegactiviteiten en hoe zij de kwaliteit van de openbare voorzieningen ervaren.

In totaal hebben 802 mensen de enquête ingevuld: 679 leden van inwonerpanel U Spreekt en 123 mensen via de open link die gedeeld is op de sociale media van de gemeente Aalten. Hiermee kunnen met een betrouwbaarheid van 95% uitspraken gedaan worden over de populatie. Een samenvatting van de resultaten van het onderzoek vindt men terug in de rapportage (bijlage 3)

Om te bewegen en/of sporten in de gemeente, wordt er vooral regelmatig gebruik gemaakt van wandel- en fietspaden buiten de bebouwde kom, wandelpaden binnen de bebouwde kom en bos(paden). Over het algemeen vinden deelnemers dat er (ruim) voldoende mogelijkheden zijn in de gemeente om te kunnen sporten en/of bewegen. Met name bij ruiterpaden en mountainbikeroutes zijn er verbeteringen mogelijk. Er zijn daarnaast (ruim) voldoende sporthallen, sportparken en gymzalen in de gemeente volgens de deelnemers van het onderzoek.

De uitslag wordt meegenomen in de leefomgevingsfoto en verdere voorbereiding op de omgevingsvisie.

Gewenste toekomstige situatie

Sporten en bewegen vormt een integraal onderdeel van de omgevingsvisie en andere ruimtelijke beleidsstukken. Een beweegvriendelijke omgeving wordt in verhouding gezien tot de andere factoren die van invloed zijn op de leefomgeving, zoals biodiversiteit, verkeersveiligheid, klimaatadaptatie (hittestress) en de luchtkwaliteit. De openbare ruimte is een inclusieve leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen, spelen, sporten en ontmoeten.

Proces omgevingsvisie in relatie tot sport

In de gemeente Aalten was vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet al een plan van aanpak gemaakt om te komen tot een breed gedragen omgevingsvisie. De eerste stap voor het opstellen van de omgevingsvisie is een leefomgevingsfoto. Deze ‘foto’ dient als nulmeting voor alle 26 criteria die van invloed zijn op de leefomgeving. Hoe is het met elk van deze aspecten gesteld en wat is nodig om tot de gewenste situatie te komen? Voor elk aspect is de verantwoordelijke beleidsmedewerker aan zet geweest om hiervoor data en informatie aan te leveren. Voor het aspect ‘beweegvriendelijke leefomgeving is de volgende data aangeleverd:

- De rapportage ‘Sport en bewegen’ van Moventum (bijlage 3). In opdracht van de gemeente Aalten is middels inwonersplatform U Spreekt is een enquête uitgezet om direct van de inwoners zelf te horen wat zij nodig hebben om tot een zo beweegvriendelijk mogelijke leefomgeving te komen.

- Factsheet ‘maatschappelijke waarde van sport en bewegen’ uit 2022 van Kenniscentrum Sport en Bewegen (KISS) (bijlage 4). Deze factsheet gaat onder andere in op hoe de gemeente Aalten scoort ten opzichte van het landelijk gemiddelde op het gebied van een beweegvriendelijke leefomgeving. Hierbij moet men denken aan de nabijheid van sportvoorzieningen, recreatief groen en blauw, speelplekken en sportaccommodaties. Bij deze factsheet moet wel de kanttekening gemaakt worden dat volgens KISS zelf de gemeenten bepaalde data en informatie in sommige gevallen erg diffuus rapporten. Zodoende moet men voorzichtig zijn met het hieruit harde conclusies trekken.

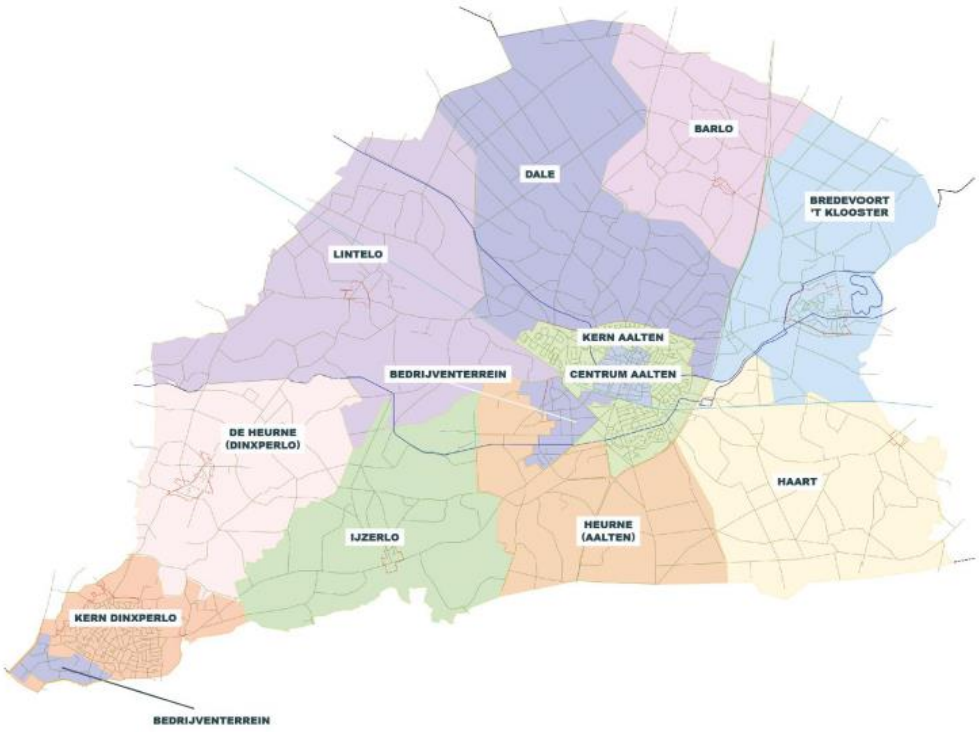
Verder is voor de beleidsmatige achtergrond de inhoud meegegeven van het herijkte Beweeg- sport- en leefstijlakkoord ‘Iedereen beweegt mee!’ 2023 – 2026, met name de doelstellingen onder het thema ‘Ruimte voor bewegen’, en hoofdstuk 4.4 uit de actualisatie van het sportbeleid uit 2023: ‘Gezonde leefomgeving met optimale beweeg- en sportaanleidingen’. Dit, in combinatie met de hierboven genoemde rapportage en factsheet, heeft de basis gevormd voor het onderdeel ‘beweegvriendelijke leefomgeving’ van de leefomgevingsfoto. De conclusie in dit document is dat de

huidige situatie wordt beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’. De autonome ontwikkeling wordt beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een gelijkblijvende trend. Verwacht wordt dat de inspanningen van de gemeente na 2030 kunnen leiden tot een verbetering van de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.

Vervolgens worden op basis van deze nulmeting gebiedsgesprekken aangegaan over elk van de twaalf aangewezen gebieden in de gemeente Aalten:

- kern Aalten (woongebieden en directe omgeving, minus bedrijventerreinen)
- centrumgebied Aalten (o.a. i.v.m. verkenning actualisatie Centrumplan 2009)
- kern Dinxperlo (centrumgebied en directe omgeving minus bedrijventerreinen)
- Bredevoort (inclusief ‘t Klooster)
- Barlo
- De Heurne (Dinxperlo)
- De Haart
- IJzerlo
- Dale
- Lintelo
- Heurne (Aalten)
- bedrijventerreinen Aalten en Dinxperlo

Elk type gebied vraagt namelijk om een andere behoefte. Er wordt voor elk gebied gekeken wat er nodig is om tot de gewenste situatie te komen middels drie gesprekken per deelgebied in de periode van september 2024 tot maart 2025. Deze gesprekken zullen telkens plaatsvinden in het deelgebied zelf. De beleidsmedewerkers denken mee en leveren input. De uitkomst van de gebiedsgesprekken vormt dan de basis voor de omgevingsvisie. Dit zal geen papieren document zijn, maar is een dynamisch stuk dat op een hiervoor in te richten website digitaal ontsloten zal worden om voor iedereen toegankelijk te zijn. De omgeving blijft natuurlijk in beweging en de omgevingsvisie zal dan ook aan verandering onderhevig blijven. Op deze manier zal de visie zo goed mogelijk dienstbaar blijven aan nieuw te vormen beleid en de behoefte van inwoners van de gemeente Aalten.

Figuur 4 de twaalf deelgebieden voor de nieuwe omgevingsvisie

Conclusie en maatregelen

Conclusie
De totstandkoming van de omgevingsvisie is een proces van jaren en heeft veel voeten in de aarde op vrijwel alle beleidsterreinen. Sporten en bewegen is echter een vast onderdeel hiervan en de verantwoordelijke beleidsmedewerker(s) en inwoners zullen tijdens alle stappen betrokken blijven en gevraagd worden om input. Op deze manier komt een hechtere samenwerking tussen het ruimtelijk en sociaal domein tot stand dat essentieel is voor een beweegvriendelijke openbare ruimte en uitgewerkt wordt in alle ruimtelijke plannen. Dit alles draagt bij aan het uiteindelijke doel, namelijk een beweegvriendelijke buitenruimte voor alle inwoners. De volgende uitgangspunten c.q. maatregelen dienen voor toekomstig beleid meegenomen te worden:

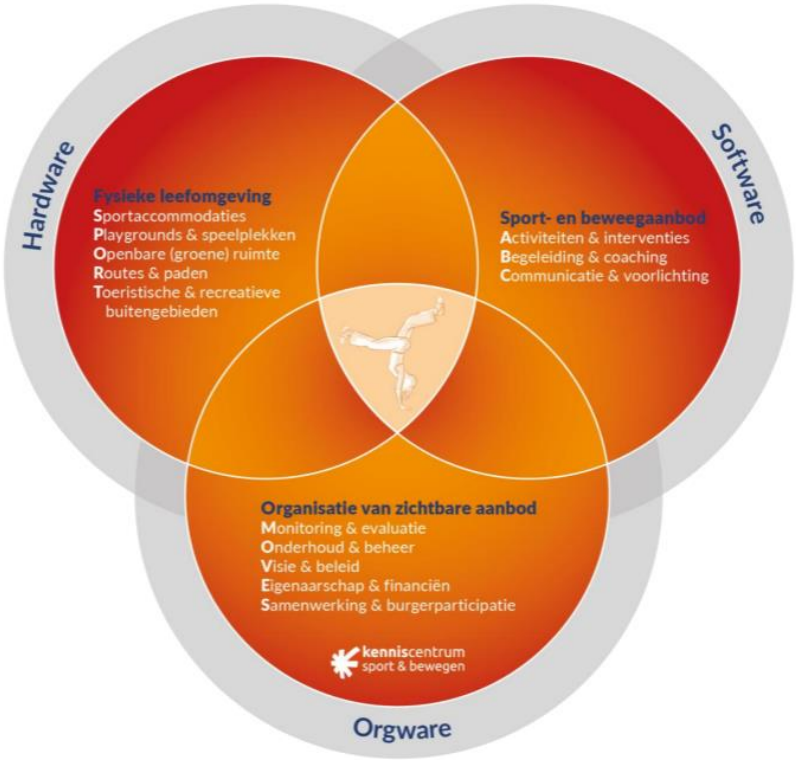
Bereikbaarheid van sportvoorzieningen
Uit het behoefteonderzoek naar de sportvoorzieningen dat in het hoofdstuk hierna wordt toegelicht, komt naar voren dat veel gebruikers aangeven dat de bereikbaarheid van sportparken en andersoortige sportvoorzieningen als maneges een aandachtspunt is: de veiligheid rondom het park wordt als onvoldoende beschouwd of de voorziening is voor fietsers onvoldoende bereikbaar. Het is belangrijk dat reeds bestaande voorzieningen goed bereikbaar zijn voor inwoners. Het streven is om inwoners te stimuleren dit zoveel mogelijk met de fiets of lopends te doen maar er moet zeker ook naar de parkeergelegenheid gekeken worden. Om bereikbaarheid van sportvoorzieningen te verbeteren wordt er gekeken naar de mogelijkheid voor het instellen van zogeheten Sportzones naar het voorbeeld van gemeente Lingewaard. Dit laatste zal terugkomen in de Mobiliteitsvisie.

Stimuleer waar mogelijk lopen en fietsen bij bewegingen binnen de gemeentegrenzen - implementatie van het STOMP principe
Bij het opstellen van het nieuwe mobiliteitsbeleid wordt het STOMP principe geïntegreerd. STOMP staat voor de rangorde van vervoermiddelen die vertrekt vanuit de Stappers (voetgangers), Trappers (fietsers), Openbaar, MaaS (Mobility as a Service) en gedeeld vervoer en eindigt bij het minst wenselijke middel, Privé gemotoriseerd vervoer. De volgorde gaat van wenselijk naar steeds minder wenselijk. Bij het opstellen van nieuwe ruimtelijke plannen en nieuwbouw wordt zodoende de voorkeur gegeven naar verplaatsingen met de voet of met de fiets door deze paden aantrekkelijk en uitnodigend te maken. Waar mogelijk worden koele rustplekken ingericht om zo ook de koppeling te leggen met klimaatadaptatie. Zo wordt het bewegen in de openbare ruimte gestimuleerd. Hierbij dienen ook de behoeftes en wensen van inwoners met een mobiliteitsprobleem meegenomen te worden. Daarnaast dient er ook speciale aandacht voor de demografische ontwikkeling van de gemeente Aalten te zijn: door een relatief sterke vergrijzing wordt er in de komende periode meer scootmobielen in het straatbeeld verwacht. Zij moeten een duidelijke plaats krijgen binnen het STOMP-principe.

Natuurlijk spelen en ontdekken voor kinderen
Veel en gevarieerd bewegen is voor kinderen en jongeren van groot belang voor de fysieke en mentale gezondheid en een goede ontwikkeling. Kinderen blijven door voldoende beweging beter op gewicht doordat bewegen de body mass index (BMI) en vetmassa verlaagt en de insulinegevoeligheid van kinderen verbetert. Ook verminderen sport en bewegen het risico op depressiviteitssymptomen.[6] Echter voldoen steeds minder kinderen steeds vaker aan de beweegnorm.[7] Indien deze trend zich doorzet hebben kinderen op latere leeftijd steeds meer kans op overgewicht en mentale problemen en zullen dus meer geïndiceerde zorg nodig hebben. Om dit voor te zijn is het zodoende van vitaal belang dat de gemeente Aalten bewegen voor (jonge) kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar zoveel mogelijk stimuleert. Het is dan van belang dat de openbare ruimte zo wordt ingericht dat buiten sporten en bewegen voor kinderen zo laagdrempelig mogelijk wordt gemaakt. Het principe van natuurlijk spelen kan fungeren als belangrijk beleidsinstrument om dit mogelijk te maken. Bij natuurlijk spelen maken kinderen gebruik van bomen, planten, stenen en bossen die al van nature in de openbare ruimte voorkomen. Dit losse materiaal uit de natuur heeft een hele grote speelwaarde omdat kinderen elke keer iets nieuws kunnen bedenken, ontdekken en creëren. Zo leren zij op eigen initiatief met risico's en kansen in de natuur om te gaan. Met dit principe kunnen meer plekken in de gemeente fungeren als speelplek wat een mooie aanvulling is op de reeds bestaande speelplekken. De kinderopvangorganisaties in de gemeente Aalten onderschrijven deze standpunten en zien de ruimte

[6] Gezondheidsraad (2017). Beweegrichtlijnen 2017. Den Haag: Gezondheidsraad.
[7] Cijfers over beweging | Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl)

als derde pedagoog. De organisaties willen in dit kader meer gebruik van de wijk c.q. lokale buitenruimte als speelplek om de creativiteit van kinderen te bevorderen alsmede de ontmoeting tussen verschillende leeftijden te stimuleren. Hierbij dient het Beweegvriendelijke Omgeving Model (BVO) gehanteerd te worden: een goede aansluiting tussen de visie en het beleid van de gemeente Aalten (orgware) en de beweegprogramma's en activiteiten van kinderopvangorganisaties (software) is in dit opzicht van groot belang om het beschikbare materiaal (hardware) optimaal te benutten (zie ook figuur 5).

Figuur 5 BVO model (bron: Kenniscentrum Sport en Bewegen)

Implementeer in nieuwe ruimtelijke plannen waar mogelijk het BOSS principe
BOSS staat voor Bewegen Ontmoeten, Spelen en Sporten. Tot op heden is voor beweegmogelijkheden in de openbare ruimte telkens gekeken met de gedachte dat de beweegaanleiding voor een bepaalde doelgroep moet zijn. Zo zijn er in de gemeente Aalten verschillende speelplekken voor kinderen en is er een beweegtuin voor ouderen. Om sporten en bewegen zo laagdrempelig mogelijk te maken en nog meer als middel te kunnen gebruiken voor preventie en sociale cohesie, is het belangrijk dat bij het ontwerpen van nieuwe, of het herinrichten van reeds bestaande beweegplekken/speelplekken zoveel mogelijk de ontmoeting tussen verschillende doelgroepen wordt gestimuleerd en ook de ruimte zoveel mogelijk multifunctioneel kan worden ingericht. Het streven is een inrichting die past bij alle ontwikkelingsfasen van opgroeiende kinderen, jongeren, volwassenen en senioren in een buurt. Multifunctionaliteit in inrichting is nodig om invulling te geven aan ambities op het gebied van ontmoeting en bewegen voor alle doelgroepen, onafhankelijk van eventuele beperkingen en/of mobiliteitsproblemen. Het inrichten van de openbare ruimte volgens het BOSS principe gaat hand in hand met het oog hebben voor klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit.

Het BOSS principe kan niet alleen worden geïmplementeerd door het goed inrichten van de fysieke omgeving. De bestaande openbare ruimte kan al optimaal benut worden, ook dient het gebruik geborgd te worden in programma's. Om dit te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat de gemeente de samenwerking opzoekt met de jongerenwerkers van Figulus Welzijn, de Talentverbinders, buurtverenigingen, fysiopraktijken, sportverenigingen, speeltuinverenigingen etc. Door dergelijke organisaties alleen al op de hoogte te stellen van de mogelijkheden die de gemeente realiseert op de openbare speel- en sportplekken en eventuele beweegroutes, kan er veel meer verbinding en samenwerking ontstaan en kunnen er meer initiatieven in de buitenruimte ontplooid worden. Hierbij is

het belangrijk om het standpunt in te nemen dat beweeg- en sportaanleidingen die zich in de openbare ruimte bevinden niet per se dienen te voldoen aan de NOC*NSF richtlijnen. Sporten conform deze richtlijnen kan worden gedaan in een daarvoor bestemd sportpark of sporthal. De openbare ruimte is in eerste instantie bedoeld voor het sportief én recreatief bewegen maar vooral ook voor het stimuleren van actieve verplaatsingen.
Hoe de openbare ruimte zo optimaal mogelijk kan worden ingericht, hangt sterk af van de lokale context, de wensen van inwoners en de mogelijkheden in de buurt. Een voorbeeld van hoe het BOSS principe in de gemeente Aalten al op een mooie manier tot uiting komt is het Heurnse veld.[8]

Vervolg en financiële kaderstelling

Bij vaststelling van de hiervoor genoemde principes en concepten zullen deze worden uitgewerkt in een visie op sporten en bewegen in de openbare ruimte. Hiervoor zal wederom samengewerkt worden met betrokken ambtenaren/beleidsvelden zoals team Openbare Ruimte en zullen ook relevante stakeholders betrokken worden. Gelijktijdig wordt er in samenspraak met inwoners een pilot speelvoorziening gekozen en zal deze geleidelijk omgevormd worden tot natuurlijke speelplek om de visie op basis van deze ervaringen verder vorm te geven. Voorwaarde voor deze voorziening is dat de plek middels een centrale ligging in een woonwijk voorzien is van natuurlijk toezicht voor kinderen en tevens goed zichtbaar is vanaf de weg zodat handhaving de plek kan meenemen in de reguliere rondes.
Het is goed om in dit stadium te benoemen dat het implementeren van de genoemde principes waarschijnlijk consequenties zal hebben voor de middelen die gemoeid zijn bij het sport- en speelbeleid, de ambtelijke inzet voor onderhoud en het aanzien van de openbare ruimte. Bij het opstellen van de visie zullen deze nieuwe kaders onderzocht en geformuleerd worden.

Situatieschets en uitgangspunten t.a.v. sportvoorzieningen

De raad constateert in haar uitvoeringsprogramma dat de rol van de gemeente in de binnen- en buitensportvoorzieningen in de afgelopen jaren veranderd is. De rol in de buitensportvoorzieningen is afgebouwd en de houding van de gemeente ten opzichte van het beheer van haar binnensportaccommodaties heeft het afgelopen jaar ook een ontwikkeling gekend. Op dit moment ontbreekt het totaaloverzicht en wat de gemeente als gewenste situatie ziet. Een herziening c.q. actualisatie van de gemeentelijke rol en visie voor de sportvoorzieningen is nodig. In het kader van een toekomstbestendig sportlandschap is het belangrijk om in beeld te hebben hoe de verantwoordelijkheden belegd zijn en om vooruit te kijken naar mogelijke vraagstukken in de (nabije) toekomst. Hierbij is het van essentieel belang dat de gemeente ook de behoefte van de gebruikers inzichtelijk heeft: verenigingen, scholen, sportaanbieders en beheerstichtingen.

Gewenste toekomstige situatie

In de gewenste toekomstige situatie heeft de gemeente inzicht in de huidige en toekomstige behoefte voor wat betreft het sportvoorzieningenlandschap en heeft hiervoor uitgangspunten geformuleerd. Deze punten vormen een goede basis met leidende principes voor de gemeente Aalten om haar sportvoorzieningenbeleid op te kunnen baseren. Door een goed ingericht participatieproces kennen de uitgangspunten draagvlak onder zowel de verschillende betrokken taakvelden van de gemeentelijke organisatie als onder externe stakeholders, voornamelijk verenigingen, beheerstichtingen, commerciële sportaanbieders en onderwijsinstellingen. Het resultaat zijn breed gedragen uitgangspunten waar betrokken partners en organisaties over mee hebben kunnen denken en waarin bekend wordt welke actielijnen en maatregelen nodig zijn om de gewenste situatie te bereiken: een duurzaam en toekomstbestendig sportvoorzieningenlandschap.

Onderzoeksopzet

De gemeente Aalten wil inzicht in de (huidige en toekomstige) behoefte aan en capaciteit van binnen- en buitensportaccommodaties en, in het verlengde daarvan, uitgangspunten voor (door)ontwikkeling van beleid ten aanzien van sportaccommodaties. Om in deze behoefte te voorzien, dient een behoefteonderzoek te worden uitgevoerd. Hierbij is de keuze gemaakt om dit onderzoek uit te laten voeren door BMC. De gemeente is eigenaar van of verhuurt deels de binnensportaccommodaties en

[8] Heurns Veld – Heurns Belang

heeft met een aantal buitensportlocaties een overeenkomst met de beheerstichting. Zodoende is de gemeente per definitie gekleurd, een extern bureau kan objectiever met de verschillende partijen in gesprek om tot een breed gedragen advies te kunnen komen.

Het doel van het onderzoek was drieledig:

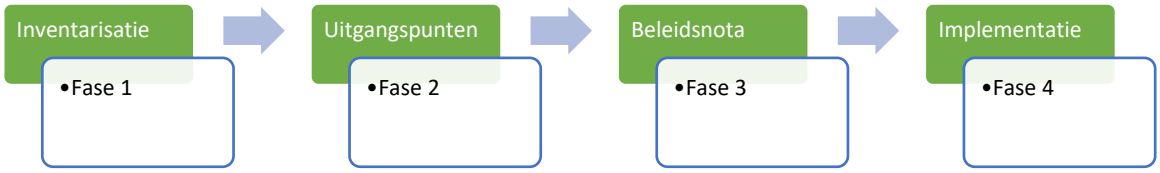
- Inzicht verkrijgen in de huidige en toekomstige/gewenste situatie ten aanzien van sportvoorzieningen en in de beleidsuitgangspunten in vigerend aanpalend beleid;
- Draagvlak creëren door wensen en behoeften onder gebruikers, hoofdzakelijk sportverenigingen, en stakeholders binnen de gemeentelijke organisatie op te halen;
- Uitzicht ten aanzien van het sportvoorzieningenbeleid. Er is behoefte aan richting op basis van bestaande uitgangspunten en input vanuit het werkveld.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden van januari tot september 2024, waarbij onderscheid te maken valt tussen fase 1 (inventariseren) en fase 2 (uitgangspunten formuleren). Fase 1 liep tot mei 2024, fase 2 tot september.

Het doel van fase 1 was het formuleren van antwoorden op de volgende deelvragen:

1. Hoe ziet het huidige sport(voorzieningen) landschap van de gemeente Aalten eruit?
2. Welke ontwikkelingen zijn van invloed op de toekomstige behoefte aan sportvoorzieningen?
3. Welke beleidsuitgangspunten uit vigerend beleid zijn van invloed op toekomstig sportvoorzieningen-beleid?
4. Welke wensen en behoeften ten aanzien van sportaccommodatiebeleid hebben eigenaren, exploitanten en gebruikers van sportvoorzieningen?
5. Welke wensen en behoeften ten aanzien van het sportvoorzieningenbeleid hebben stakeholders uit de gemeentelijke organisatie?

Dit werd gedaan door een analyse van alle relevante beleids- en visiedocumenten, cijfermateriaal en onderzoeksrapporten. Ook zijn er interviews gehouden met verenigingen (22), stichtingen en exploitanten (5), beheerders en inhoudelijk betrokken medewerkers van de gemeentelijke organisaties (11). Er zijn tot slot ook vragenlijsten gestuurd naar het onderwijs, verenigingen, commerciële aanbieders en overige/ondernemende sportaanbieders. Dit alles heeft geresulteerd in een complete rapportage van kwantitatieve en kwalitatieve eigenschappen van vraag en aanbod en de verwachte vraagontwikkeling in de nabije toekomst. Deze rapportage is als bijlage meegestuurd. In deze nota delen we de belangrijkste conclusies.

Figuur 6 Totstandkoming sportvoorzieningenbeleid

Conclusies inventarisatiefase

Er kan geconcludeerd worden dat het verenigingsleven er redelijk goed voor staat in Aalten, maar er zijn begrijpelijke zorgen over de toenemende kosten (onderhoud en investeringen), de beschikbaarheid van vrijwilligers en het ledenverloop.
Met name de grotere verenigingen zijn krachtig. Maar ook zij komen in de meeste gevallen niet toe aan de meer strategische uitdagingen (ontwikkeling aanbod, exploitatie/ nieuwbouw, verduurzaming) door een gebrek aan kader en middelen. De kleine verenigingen, vooral in de binnensport, zijn stabiel, maar ook hier is weinig mogelijkheid tot extra inspanningen. De samenwerking tussen sportaanbieders onderling en andere partijen in de samenleving is op sommige plekken goed aanwezig (FC Dinxperlo, Sportpark Zuid, gymverenigingen), maar ook op veel plekken nog beperkt. Verenigingen komen daar in dagelijkse bezigheden niet aan toe. Ontwikkelingen in de samenleving

vragen daar wel om. Voor kleinere (binnensport)verenigingen in de gemeente of regio, maar ook voor verenigingen (en andere aanbieders) binnen de verschillende kernen. Verenigingen en exploitanten lukt het (nog) niet goed om hier structureel en professioneel invulling aan te geven.

Er leven veel zorgen en vragen rondom Sportpark Zuid. Het open sportpark is een prachtige open voorziening, waar naar tevredenheid door meerdere gebruikers gebruik van wordt gemaakt. De exploitatie staat echter sterk onder druk. Het ‘open sportpark-model’ staat op gespannen voet met de verdienmogelijkheden. Het vrijwillige bestuur komt er onvoldoende aan toe om de constructieve samenwerking tussen gebruikers te optimaliseren en nieuwe (betalende) gebruikers voor het sportpark te werven. De zorg is dat renovaties of vervangingen op het sportpark, mede door kostenstijgingen, in de toekomst niet kunnen worden gerealiseerd.

Bij de rapportage is het wel goed om enkele kanttekeningen te schetsen. De rapportage betreft geen feitelijke nulmeting maar een momentopname van hoe de geïnterviewde betrokkenen bepaalde dingen (hebben) ervaren. De meeste gesprekken met verenigingen hebben in maart plaatsgevonden, sommige nog in april. De onderwijsinstellingen hebben de enquête ook in maart ingeleverd. Op bepaalde vlakken zijn we zodoende door de tijd ingehaald. Zo heeft de gemeente de schoonmaak van de Eurohal, de Aladnahal en het Grachthuys per 1 juli uitbesteed aan Vebego waardoor de kwaliteit en monitoring consistenter is geworden in deze voorzieningen. Ook is de gemeente momenteel bezig met de implementatie van een nieuw toegangssysteem voor de Aladnahal en de Eurohal. Hiervoor wordt er veel contact gezocht met de gebruikers. Tot slot is het inplannen van de uren voor het bewegingsonderwijs van de basisscholen weer door de gemeente zelf opgepakt na signalen van het onderwijs dat de tot dan toe geldende werkwijze beter zou kunnen.

Uitgangspunten sportvoorzieningen

De uitgangspunten zijn tot stand gekomen in twee sessies met verenigingen en stichtingen op 24 juni (brede inventarisatiesessie voor inhoudelijke input) en 26 augustus 2024 (klankbordsessie), twee sessies op 19 juni en 10 juli met de ambtelijke organisatie en één sessie op 10 september met het college. Vanuit de ambtelijke organisatie waren alle betrokken taakvelden en afdelingen vertegenwoordigd: Gebouwenbeheer en verduurzaming, ruimtelijke ordening, Grondzaken en contractbeheer, Financiën, Sport, Welzijn, de Sociale basis en de projectgroep Visie op zwemwater.

Algemeen

1. De gemeente Aalten kent een grote rol en waarde toe aan het (sport)verenigingsleven als belangrijk onderdeel van de sociale basis en zet zich in om samen met verenigingen het bestaande aanbod van sport en sportvoorzieningen te waarborgen en waar mogelijk te stimuleren. Sport en bewegen ziet de gemeente als belangrijk preventief middel voor gezonde en gelukkige inwoners.
2. Indien het bestuur van een vereniging of sportpark (geprivatiseerd en niet geprivatiseerd) aangeeft niet langer op eigen kracht de exploitatie en/of begroting rond te krijgen en hierbij hulp nodig te hebben, is de gemeente bereid ondersteuning te bieden in de vorm van denkkracht en/of procesbegeleiding voor het optimaliseren van het businessplan om zo de sportvoorziening te kunnen continueren. Indien de gemeente niet zelf de specialistische kennis in huis heeft om deze steun te geven kan zij eventueel overgaan tot het inschakelen van een extern bureau. Dit geldt ook voor beheersstichtingen die ook zonder problemen aangeven behoefte te hebben aan ondersteuning in de vorm van denkkracht en/of procesbegeleiding vanuit de gemeente.
3. Bij (dreigend) faillissement onderzoekt de gemeente haar mogelijkheden om de maatschappelijke waarde van het sportpark behouden kan worden, dit om het huidige aantal sportvoorzieningen in onze gemeente kunnen behouden.

Buitensportvoorzieningen

1. Sportparken staan op grond die eigendom is van de gemeente. Deze eigendomssituatie wordt gehandhaafd om het behoud van sportvoorzieningen in de gemeente Aalten te kunnen waarborgen zoals terugkomt onder ‘Algemeen’.
2. Gemeente biedt aan niet geprivatiseerde sportparken de basisvoorzieningen aan die noodzakelijk zijn voor het kunnen beoefenen van een bepaalde sport. Deze basis omvat:

3. een veilig en toegankelijk sportveld inclusief eventuele doelen en ballenvangers;
4. regelmatig onderhoud van de velden, het groen binnen een afstand van 2 meter om de velden en lichtmasten exclusief verlichting om de veiligheid en bruikbaarheid van de sportvoorziening te kunnen garanderen.
5. De gemeente draagt deels bij aan realisatie van noodzakelijke kleedkamers en sanitaire voorzieningen voor niet geprivatiseerde verenigingen door middel van een investeringssubsidie. Deze faciliteiten zijn middels recht van opstal in eigendom van de vereniging c.q. beheerstichting. Zij zijn daarmee verantwoordelijk voor het onderhoud, reparatie en beheer van deze accommodaties.
6. Indien een nieuw op te richten niet geprivatiseerde vereniging aanspraak wil maken op de basisvoorzieningen en de investeringssubsidie, kijkt de gemeente eerst samen met de vereniging of deze nieuwe activiteiten daadwerkelijk in een nog niet vervulde sportbehoefte voorzien en dus voldoende animo en levensvatbaarheid hebben. Vervolgens wordt er gekeken of de activiteiten passen binnen het bestaande aanbod van sportaccommodaties alvorens de keuze gemaakt wordt voor realisatie van nieuwe accommodaties of ruimtes. Dit standpunt wordt ingenomen met het oog op optimaal gebruik van de openbare ruimte en sportparken in de gemeente Aalten.

Privatisering buitensportvoorzieningen

7. Indien een vereniging behoeftes c.q. wensen heeft die verder gaan dan deze basisvoorzieningen, zoals specifieke materialen, een sportkantine, hybride- of kunstgrasvelden of extra trainingsruimtes, dan wordt in principe tot privatisering overgegaan.
8. Indien de gemeente kansen of economisch voordeel ziet voor de openbare ruimte in relatie tot sportparken, behoudt zij het recht om af te wijken van de hierboven genoemde uitgangspunten voor privatisering.
9. In de kern betekent privatisering een eenmalige keuze voor de vereniging: zij kiezen ervoor om deze extra voorzieningen zelfstandig te beheren en financieren, zonder structurele gemeentelijke bijdragen. De kaders voor privatisering zijn als volgt:

    - Er wordt een objectieve maatschappelijke businesscase opgesteld in samenwerking met de gemeente die de basis vormt voor de beslissing om te privatiseren, liefst door/met behulp van een onafhankelijke deskundige externe partij. Deze businesscase beoordeelt de maatschappelijke meerwaarde, de financiële haalbaarheid en de duurzaamheid van de plannen.
    - In de op te stellen overdracht wordt een voorkeursrecht of optie tot koop opgenomen zodat de faciliteiten op het sportpark bij faillissement kunnen terugvallen aan de gemeente.

10. De gemeente onderzoekt de komende periode de huidige overdrachtsovereenkomsten voor reeds geprivatiseerde sportparken en bouwt waar dat nog nodig is en waar dat kan een voorkeursrecht of optie tot koop in.

Binnensportvoorzieningen

1. Gemeentelijke binnensportaccommodaties en accommodaties die de gemeente van het onderwijs huurt voor verhuur aan verenigingen, worden in principe maatschappelijk (zonder winstoogmerk) geëxploiteerd door de gemeente zelf. Dit standpunt is ingenomen met het oog op de wettelijke verplichting van de gemeente voor het faciliteren van ruimte voor bewegingsonderwijs en om uitgangspunten voor gebruik, kwaliteit, tarieven en beheer te kunnen waarborgen.
2. Initiatieven van gebruikers die de exploitatie aantoonbaar verbeteren worden gestimuleerd en beloond. Hoe deze beloning eruitziet wordt in overleg gedaan met de verenigingen.

Beheer en onderhoud binnensport

3. Op het gebied van onderhoud en beheer faciliteert de gemeente de basis die nodig is om te kunnen sporten in/op een sportvoorziening, te weten:
    - Regelmatig onderhoud en inspecties om de veiligheid en bruikbaarheid te garanderen.
    - Basis schoonmaakdiensten
    - Een veilig en toegankelijk toegangssysteem

4. Uitgangspunten beheer binnensport:
    - Er is voldoende toezicht om de veiligheid en het correcte gebruik van de faciliteiten te garanderen.
    - De openingstijden en dagen worden afgestemd op de behoeften van de gebruikers, met voldoende flexibiliteit om tegemoet te komen aan piekmomenten en speciale evenementen.
    - Indien er geen bijzondere omstandigheden gelden worden de openingstijden gehanteerd zoals beschreven in de beoordelingscriteria aanvraag huur binnensportaccommodaties gemeente Aalten 2014.
    - Verantwoordelijkheden voor zowel de gemeente als de gebruikers worden vastgelegd in nog te actualiseren huurvoorwaarden- en criteria, om duidelijkheid te bieden. Deze geactualiseerde huurvoorwaarden- en criteria zullen ingaan per aanvang van sport- en schoolseizoen 2025 – 2026 of waar mogelijk/wenselijk eerder.
    - Daar waar de gemeente het mogelijk en wenselijk acht, wordt er gewerkt met een sleutelsysteem.

Kwaliteit

1. Daar waar de gemeente de binnen- en buitensportaccommodaties faciliteert, hanteert zij voor de inrichting van de accommodaties en de sportinventaris de NOC*NSF-, VSG- en/of specifieke sportbond norm om de kwaliteit van de sportaccommodaties zoveel mogelijk objectief te kunnen bepalen.
2. De hierboven genoemde normen worden als basis gehanteerd, de gemeente behoudt de ruimte om hiervan af te wijken in samenspraak met de gebruikers.
3. Daar waar de gemeente basisonderwijs faciliteert wordt voor de sportinventaris de KVLO lijst als leidraad gebruikt maar wordt de definitieve samenstelling van de sportinventaris in samenspraak met de scholen opgesteld om deze zo goed mogelijk af te stemmen op de daadwerkelijke behoefte.
4. De gemeente laat jaarlijks de sportinventaris van gemeentelijke binnensportaccommodaties of waar de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhoud, keuren volgens geldende Europese normen. Afgekeurde toestellen in eigendom van de gemeente worden zo snel mogelijk gerepareerd, vervangen of verwijderd door de gemeente en indien nodig en gewenst vervangen.
5. De gemeente laat ook de inventaris van de geprivatiseerde turnzaal van Athos jaarlijks keuren. Voor afgekeurde toestellen wordt aan Athos door de gemeente sterk geadviseerd zo snel mogelijk te repareren, vervangen of verwijderen.
6. Bij het onderhoud en de ontwikkeling van gemeentelijke sportaccommodaties wordt waar mogelijk aangesloten bij de gemeentelijke ambities op het gebied van duurzaamheid en SROI. Dit omvat energiebesparende maatregelen, het gebruik van duurzame materialen, en het bevorderen van een circulaire economie.

Gebruik

1. De gemeente heeft het streven dat alle gemeentelijke sportaccommodaties toegankelijk zijn voor alle sporters en toeschouwers, ongeacht fysieke beperking. Onder gemeentelijke sportaccommodaties wordt de accommodaties verstaan die in eigendom zijn van, en/of verhuurd worden door de gemeente.
2. De toegankelijkheid van gemeentelijke accommodaties wordt in samenspraak met de werkgroep inclusie van de gemeente Aalten getoetst. Eventuele nodige aanpassingen worden tijdens natuurlijke momenten zoals renovatie conform het Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan (DMJOP) waar mogelijk geïmplementeerd.
3. Bij aanvragen voor seizoensgebruik en jaarlijks terugkerende evenementen van binnensportaccommodaties wordt voor prioritering uitgegaan van de vigerende huurvoorwaarden- en criteria.
4. In geval van te veel aanvragen met eenzelfde prioritering voor bepaalde tijden treedt de gemeente Aalten in contact met de betreffende aanvragers om te overleggen over mogelijke alternatieven. Hierbij wordt voor het toewijzen van locatie voor gebruikers voorrang gegeven aan sporten die specifieke eisen stellen aan de ruimte, zoals badminton, korfbal, handbal, zaalvoetbal en zaalhockey.

5. De gemeente stimuleert nieuwe kansen en mogelijkheden op het gebied van sport- en beweegactiviteiten voor sportaccommodaties en denken hierin actief mee met gebruikers en beheerstichtingen.
6. Een sportvoorziening is een ontmoetingsplek voor sport en bewegen, dit houdt in dat activiteiten die bij de voorziening plaatsvinden bewegingsgerelateerd dienen te zijn. Een sportpark vervult niet de functie van een gemeenschapshuis overeenkomstig de definitie volgens het nieuwe beleidskader gemeenschapshuizen. Sportkantines mogen niet concurreren met reguliere horeca en dienen zich te houden aan de vigerende Drank- en horecaverordening Gemeente Aalten.

Ontwikkelingen en nieuwbouw

1. Bij initiatieven om te komen tot (ver)nieuw(d)e sportvoorzieningen (waaronder wensen tot uitbreiding) wordt op basis van een analyse van te verwachten demografische ontwikkelingen (bv. groei van de kern en veranderende bevolkingssamenstelling) en bezettingsgraad berekend of uitbreiding/inkrimping van de (gemeentelijke sportaccommodaties) wenselijk is. Hierbij wordt vanuit de gemeente zowel de beleidsmedewerker Sport, Publieke Gezondheid als Onderwijs betrokken ten behoeve van de impact op en behoefte aan (uitbreiding van) sportaccommodaties. Op basis van deze analyse wordt het college door de ambtelijke organisatie geadviseerd of het wel of niet wenselijk is hierop actie te ondernemen.
2. Toekomstige uitbreidingen, aanpassingen en inkrimpingen van een sportvoorziening is te allen tijde onderbouwd door een vergelijking met de NOC*NSF en/of VSG-norm op basis van (multifunctioneel) gebruik, de bezettingsgraad technische vereisten, een analyse van verwachte demografische ontwikkeling in het omliggende gebied en een toetsing aan de uitgangspunten in het sportbeleid.
3. Wanneer er op basis van richtlijnen geen noodzaak tot uitbreiding is, dan is uitbreiding mogelijk als een vereniging voor dat deel kostendekkende vergoeding gaat betalen en een duurzame financiële onderbouwing kan overleggen.
4. Inkrimping van een gemeentelijke sportaccommodatie is alleen aan de orde als dit ook daadwerkelijk realiseerbaar is door intensiever en efficiënter gebruik van de betreffende sportvoorziening.
5. Indien de gemeente kansen of economisch voordeel ziet voor de openbare ruimte in relatie tot sportparken, behoudt zij het recht om af te wijken van de hierboven genoemde uitgangspunten voor ontwikkelingen en nieuwbouw.

Tarieven en overeenkomsten

1. De gemeente Aalten maakt voor het bepalen van het tarief onderscheid tussen maatschappelijke initiatieven en commerciële initiatieven. In dit kader wordt het verenigingstarief hernoemd naar een maatschappelijk tarief.
2. Er wordt naar de bestaande huurovereenkomsten met AVA, Athos en SV Bredevoort gekeken of deze (nog) conform de huurtarievennota van de gemeente Aalten en de Wet Markt en Overheid zijn. Indien blijkt dat hier nog een actie op nodig is zal de gemeente in samenspraak met de huurder(s) dit wijzigen. Dit kan mogelijk financiële consequenties aan zowel de inkomsten- als uitgavenkant voor de gemeente hebben.
3. De overeenkomst met Schaersvoorde wordt herijkt om dit beter te kunnen laten aansluiten op de veranderende behoeften van zowel Schaersvoorde, de gemeente Aalten als de gebruikers van de sporthal Stationshal.

Vitale en toekomstbestendige sportparken

1. De gemeente Aalten heeft graag vitale en toekomstbestendige sportparken in haar gemeente. Hieronder wordt een park volstaan dat zich grotendeels kan herkennen in de volgende vijf kenmerken:
    - Multifunctionaliteit: het sportpark is een ontmoetingsplek c.q. startpunt van verschillende sporten. Het uitgangspunt is hier dat mensen (individueel of in verenigingsverband) op het park bij elkaar komen voor een sport- en/of beweegactiviteit.

- Goede benutting: de sportparken worden zowel maatschappelijk, als sportief goed benut door verschillende doelgroepen. Dit draagt positief bij aan de bezetting overdag en ‘s avonds.
- Openheid: in overleg met eigenaars/ beheerders, gemeente en gebruikers wordt zoveel mogelijk openheid nagestreefd. Fiets- en wandelroutes lopen daar waar mogelijk en wenselijk door het park en er zijn, wederom daar waar mogelijk en wenselijk, sportvelden en -plekken die iedereen kan gebruiken. Toezicht en afsluitbaarheid blijven nodig op sommige plekken.
- Bestuurlijk vitaal: naast de ruimtelijke inrichting is zowel het activiteitenaanbod als het draagvlak voor vrijwilligers op orde.
- Duurzaamheid: op het sportpark worden waar mogelijk energiebesparende maatregelen getroffen en is er aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en het aantrekken van diverse doelgroepen.

2. De gemeente Aalten laat het aan de beheerstichtingen van sportparken over of én in welke mate zij een vitaal en toekomstbestendig sportpark willen en kunnen zijn.
3. Indien een beheerstichting of gebruiker aangeeft (meer) een vitaal sportpark te kunnen en willen zijn, stimuleert de gemeente Aalten dit door mee te denken in het businessplan en waar mogelijk mee te werken aan mogelijkheden en kansen voor de exploitatie. Hier wordt breed gekeken en is een financiële bijdrage niet bij voorbaat de eerste insteek.

Vervolg

Het proces dat afgelopen jaar heeft plaatsgevonden besloeg fase 1 en 2 van de ontwikkeling van het beleid zoals in figuur 6 is weergegeven. De uitgangspunten in de nu voorliggende adviesnota worden na vaststelling uitgewerkt tot een kadernota Sportvoorzieningenbeleid waarin concrete actielijnen geformuleerd worden voor de implementatie van het genoemde beleid.

Herijken subsidies, tarieven en huurvoorwaarden

Uit de ronde langs sportverenigingen in 2023 voor de herijking van het Beweeg-Sport- en Leefstijlakkoord is gebleken dat verenigingen hun activiteiten in de toekomst waarschijnlijk gaan aanpassen aan de wensen van de inwoners. Enkele voorbeelden:
• Sportaanbod voor leden zal flexibeler worden, omdat leden bijvoorbeeld niet meer op een vast moment in de week willen trainen en wedstrijden spelen.
• ‘Bewegen op recept’-groepen en groepen die gericht zijn op het meedoen van senioren, willen in de ochtenden of vroege middagen van de accommodaties gebruikmaken.
• Verenigingen willen investeren om doelgroepen met een afstand tot bewegen en sport bij de vereniging te betrekken en voor de vereniging te behouden. Niet alleen trainingsruimte is belangrijk, maar ook een plek voor sociale ontmoeting. Om deze groepen te bereiken, zijn professionals nodig die met de doelgroep in gesprek kunnen over Positieve Gezondheid en wat dat betekent.
• Leden vragen om accommodaties van hoge kwaliteit. Soms zijn daarvoor investeringen nodig.

Voor de subsidies, tarieven en huurvoorwaarden betekent dit dat moet worden uitgezocht of de huidige criteria nog passen bij de toekomstige uitdagingen:

- Zijn subsidies voldoende gericht op de bevordering van deelname aan bewegen en sport voor inwoners met een afstand tot bewegen en sporten?
- Worden voor maatschappelijke initiatieven de juiste tarieven gerekend?
- Kunnen groepen op de juiste tijdstippen terecht in de accommodaties en zijn daar dan ook de goede voorzieningen aanwezig?
-Is er voldoende ruimte om te investeren in accommodaties en dragen de investeringen bij aan het aantrekken van leden en het behouden ervan?

Verenigingen, Figulus, Brichbouw en onder meer maatschappelijke organisaties geven aan dat er nu vaak frictie is. Geprivatiseerde verenigingen of beheersstichtingen rekenen soms hoge tarieven voor derden om de exploitatie rond te krijgen. De verordening verhuur is verouderd en subsidies worden niet altijd gericht ingezet.

Gewenste toekomstige situatie

Het (sport)subsidiebeleid, tarieven en huurvoorwaarden sluiten zo goed mogelijk aan bij de doelen en uitgangspunten van het gemeentelijk sportbeleid, het Beweeg-Sport- en leefstijlakkoord en de behoefte van (sport)verenigingen.

Relevante ontwikkelingen

Huurtarieven en huurvoorwaarden
Een herziening van de huurtarieven en huurvoorwaarden is afhankelijk van de gemeentelijke visie op het sportvoorzieningenlandschap die volgend jaar verder uitgewerkt gaat worden naar aanleiding van deze nota. Hier komt bijvoorbeeld onder andere terug welk niveau qua dienstverlening de gemeente wil bieden voor de eigen sportaccommodaties, in welke mate eigen verantwoordelijkheid of zelfstandigheid van het verenigingsleven wordt verwacht en welke rol zij voor zichzelf zien in de exploitatie van sportparken. Dit onderdeel is zodoende als deelvraag meegenomen in het behoefteonderzoek naar de sportvoorzieningen en wordt uitgewerkt in de uitgangspunten voor het sportvoorzieningenbeleid. De uitgangspunten waar het om gaat zijn als volgt:

- De gemeente Aalten maakt voor het bepalen van het tarief onderscheid tussen maatschappelijke initiatieven en commerciële initiatieven. In dit kader wordt het verenigingstarief hernoemd naar een maatschappelijk tarief.
- Er wordt naar de bestaande huurovereenkomsten met AVA, Athos en SV Bredevoort gekeken of deze (nog) conform de huurtarievennota van de gemeente Aalten en de Wet Markt en Overheid zijn. Indien blijkt dat hier nog een actie op nodig is zal de gemeente in samenspraak met de huurder(s) dit wijzigen. Dit kan mogelijk financiële consequenties aan zowel de inkomsten- als uitgavenkant voor de gemeente hebben.
- De overeenkomst met Schaersvoorde wordt herijkt om dit beter te kunnen laten aansluiten op de veranderende behoeften van zowel Schaersvoorde, de gemeente Aalten als de gebruikers van de sporthal Stationshal.
- Verantwoordelijkheden voor zowel de gemeente als de gebruikers worden vastgelegd in nog te actualiseren huurvoorwaarden- en criteria, om duidelijkheid te bieden. Deze geactualiseerde huurvoorwaarden- en criteria zullen ingaan per aanvang van sport- en schoolseizoen 2025 – 2026 of waar mogelijk/wenselijk eerder.

De projectgroep die aan de slag gaat met het uitwerken van de uitgangspunten voor sportvoorzieningen zal in de te ontwikkelen kadernota ook actielijnen formuleren ten aanzien van de tarieven en de huurvoorwaarden.

Behoeftepeiling verenigingsleven ten aanzien van subsidies
Om erachter te komen waar verenigingen kansen zien voor het verbeteren van het subsidiebeleid is natuurlijk om hun feedback gevraagd. Hiervoor is op de verenigingsavond op 23 november 2023 een overzicht getoond van de verschillende gemeentelijke subsidies voor verenigingen met de vraag of de aanwezige verenigingen zich nog konden vinden in deze constructie of dat men ideeën had hoe dit beter ingericht zou kunnen worden. Deze uitvraag is vervolgens verschillende malen schriftelijk uitgezet naar alle verenigingen en ook herhaald op de verenigingsavond van 4 april. Hierop is door verenigingen geen gehoor gegeven. Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat de huidige subsidies aansluiten op de behoefte van verenigingen en stichtingen.

De verenigingsondersteuner vangt echter wel signalen op van verenigingen met betrekking tot het aanvragen van subsidies en eventuele knelpunten die hiermee gemoeid gaan. Zo is het huidige onderscheid tussen cultuur- en sportverenigingen voor de organisatiesubsidie niet altijd logisch. De samenstelling van het ledenbestand en sociale karakter van twee verenigingen is soms grotendeels gelijk maar de hoogte van de organisatiesubsidie kan heel erg verschillen doordat verenigingen een ander ‘stempel’ hebben. De organisatiesubsidie wordt wel op prijs gesteld omdat verenigingen zo de gemeentelijke waardering voelen voor hun reguliere taken en de belangrijke plek die ze vervullen in het netwerk van inwoners en de sociale basis. De aanvullende subsidie voor jeugdleden en leden met een beperking wordt voor verenigingen voor wie dit van toepassing is vaak niet als echte financiële meerwaarde gezien; het bedrag is vaak te laag om daadwerkelijk bij te kunnen dragen aan projecten. Op het moment dat een vereniging iets voor deze doelgroepen wil doen, zoals het plaatsen van een

invalidentoilet of aanpassing van de deuren, moet de gemeente ook de financiële ruimte hebben om hieraan bij te dragen. Zo worden verenigingen die deze inwoners nog niet (kunnen) bedienen gestimuleerd dit wel te doen.

Ook wordt het belang van maatwerk benadrukt: zeker in een kleinere gemeente als Aalten waar de lijntjes kort zijn en men elkaar goed weet te vinden, is er ruimte voor persoonlijke aandacht en maatwerk bij nieuwe initiatieven van verenigingen. Er zijn soms nu projecten die net buiten de subsidiebeleidsregels vallen terwijl ze wel degelijk bijdragen aan het vitaal houden van de verenigingen en dus feitelijk wel voldoen aan het gemeentelijk beleid. Er dient in de subsidiebeleidsregels ruimte ingericht te worden, ook financieel gezien, om in bepaalde gevallen toch ondersteuning te kunnen bieden.

Acties Beweeg- Sport- en Leefstijlakkoord
In het BSL-akkoord zijn, zoals eerder aangegeven, een vijftal kerndoelen geformuleerd die ook terugkomen in het landelijk en regionaal sportakkoord, deze zijn als volgt:

- Inclusie en diversiteit in de sport
- Sociaal veilige vereniging
- Vitale sport/cultuuraanbieders
- Vaardig in bewegen;
- Ruimte voor sport en bewegen en cultuur

Voor de thema's 'Inclusie en diversiteit' en 'Sociaal veilige vereniging' lenen subsidies zich uitstekend als beleidsmiddel om deze te stimuleren, zodoende worden deze twee onderwerpen hieronder verder toegelicht.

Het nationaal sportakkoord roept lokale partijen op om in het kader van Inclusie en diversiteit in de sport een proactieve aanpak te hanteren en om te zorgen voor de samenwerking tussen sport en andere relevante domeinen. Gemeenten kunnen meer duidelijkheid creëren over de beschikbare ondersteuning voor inwoners met een laag inkomen en inclusie en diversiteit nadrukkelijk op de beleidsagenda zetten. Sportaanbieders wordt gevraagd om te bouwen aan een plek waar mensen zich welkom en thuis voelen, zodat ze met meer plezier van sporten en bewegen kunnen genieten. Verenigingen geven ook aan dat ze met dit thema aan de slag zijn of willen omdat zij merken dat er leden zijn die moeite hebben om aan de contributie te voldoen of dat leden door een (niet zichtbare) beperking soms wat moeilijker mee kunnen doen.

Voor het thema Sociaal veilige vereniging wordt gevraagd aan de gemeente om te werken aan een plan van aanpak om sociale veiligheid en integriteit bij lokale sportaanbieders te stimuleren en ondersteunen. Ook de verschillende sportbonden roepen sportverenigingen op een sociaal veilig klimaat na te streven. Aanbieders worden daarbij geprikkeld om in ieder geval de minimaal noodzakelijke stappen richting een sociaal veilige sport te zetten door middel van de door de NOC*NSF geformuleerde basiseisen sociaal veilige sport, de zogeheten vier V's van veiligheid:

- Verenigingsbrede gedragscode
- Vertrouwenscontactpersoon op de club
- Verklaring Omtrent het Gedrag voor vrijwilligers
- Vakkundig geschoolde trainer-coaches

Verenigingen geven aan dat zij ondersteuning op dit thema kunnen gebruiken. Zo is er vanuit een aantal verenigingen de vraag naar de mogelijkheid om een vertrouwenspersoon buiten de vereniging aan te kunnen stellen. Veel verenigingen zijn niet op de hoogte van het instrumentarium voor een sociaal veilige sport. Er zijn wel verenigingen die een Verklaring Omtrent gedrag vragen aan vrijwilligers en professionals binnen de club.

De Achterhoekse gemeenten gaan vanaf 2025 via Achterhoek in Beweging aan de slag om te komen tot een regionaal plan van aanpak voor het stimuleren van verenigingen om aan het werk te gaan met een sociaal veilig verenigingsklimaat. De gemeente Aalten heeft hierbij aangegeven dit vervolgens uit te willen rollen voor alle verenigingen, niet alleen sportverenigingen, omdat sociale veiligheid een vanzelfsprekendheid dient te zijn in alle facetten van de sociale basis.

Budgettaire kaders ten aanzien van subsidies
Om eventuele nieuwe accenten voor het subsidiebeleid voor sportaanbieders te kunnen implementeren, dienen hiervoor de algehele subsidiebeleidsregels Welzijn te worden herzien c.q. herijkt. Voor de komende jaren, met name vanaf 2026, ligt er voor alle Nederlandse gemeentes een financiële uitdaging om te komen tot een sluitende begroting, zo ook de gemeente Aalten. Met betrekking tot het begrotingsjaar 2025 ligt er op het moment van schrijven nog geen algehele bezuinigingstaakstelling en wordt er een zogeheten nullijn gehanteerd: er wordt vastgehouden aan de huidige budgettaire kaders. Dit betekent echter ook dat een herijking van het subsidiebeleid weinig zinvol is daar een beperkte financiële speelruimte geen substantiële wijzigingen of verbeteringen toelaat. Zodoende kunnen de genoemde adviezen in de volgende paragraaf (nog) niet geïmplementeerd worden. In de huidige situatie is het belangrijk dat de beschikbare middelen in het huidige subsidiebeleid zo optimaal mogelijk ingezet worden door een goede en hechte relatie tussen de gemeente als subsidiënt en de sportverenigingen als subsidieontvangers.

Conclusie en adviezen voor subsidies

Stimuleren van inclusie en diversiteit
De gemeente concludeert dat zij vanuit het Nationaal Sportakkoord wordt opgeroepen een proactieve aanpak te hanteren als het gaat om het stimuleren van inclusie en diversiteit bij sportaanbieders. Verenigingen geven aan hiermee aan de slag te willen maar nog zoekende te zijn in hoe dit opgepakt kan worden. Zodoende is het advies om in het subsidiebeleid maatwerk te creëren voor verenigingen die programma's of activiteiten ontwikkelen gericht op het betrekken van ondervertegenwoordigde groepen, zoals mensen met een beperking, ouderen, en migranten. Hier zou bijvoorbeeld gedacht kunnen worden aan het eventuele verlagen van extra subsidie op jeugdleden omdat verenigingen aangeven dat deze aanvullende middelen vaak weinig impact hebben op het daadwerkelijke verenigingsbeleid. Deze vrijgekomen middelen worden ondergebracht in een nieuw fonds. Dit bevordert sociale cohesie en zorgt ervoor dat sportverenigingen een afspiegeling worden van de gehele gemeenschap en zo optimaal mogelijk hun belangrijke positie in de sociale basis kunnen vervullen. Hiermee wordt ook bijgedragen aan het thema Inclusie en diversiteit van het BSL-akkoord.

Sociaal veilig klimaat stimuleren
Ook voor het aanjagen van een sociaal veilig sportklimaat wordt aan de gemeente vanuit het Nationaal Sportakkoord de oproep gedaan hierin verenigingen proactief te informeren en ondersteunen zodat op den duur elke (sport)verenigingen aan de vier V's van Veiligheid kan voldoen. Hiervoor wordt in de gemeente Aalten een plan van aanpak opgesteld in samenwerking met de andere Achterhoekse gemeenten.

Er wordt geadviseerd om op een verantwoorde termijn vanuit de gemeente alleen nog een subsidierelatie aan te gaan met (sport)verenigingen die een sociaal veilig verenigingsklimaat hebben geïmplementeerd of in ieder geval nastreven. Heldere voorwaarden hiervoor dienen in overleg met de betrokken taakvelden opgesteld te worden. Een essentiële stap hiervoor is het informeren en ondersteunen van verenigingen om deze basiseisen te kunnen integreren. Deze fase heeft tijd nodig en dient in goede overeenstemming met de verenigingsondersteuner ingericht te worden. Hiermee wordt het thema Sociaal veilige vereniging van het BSL-akkoord gestimuleerd.

Stimuleren van duurzaamheid
Er wordt een aanvulling geboden op de reguliere organisatiesubsidie voor sportverenigingen die investeren in duurzame oplossingen zoals energiezuinige verlichting, zonnepanelen, of waterefficiënte irrigatiesystemen voor sportvelden. Dit helpt niet alleen de verenigingen op lange termijn kosten te besparen, maar draagt ook bij aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelen.

Ondersteuning bij fondsenwerving
De gemeente concludeert dat sportverenigingen hulp nodig bij fondsenwerving en het aanvragen van externe subsidies, deze ondersteuning wordt dan ook geboden. Deze hulp bestaat onder andere uit workshops tijdens netwerkbijeenkomsten en de ontwikkeling van een gemeentelijke gids voor fondsenwerving in samenwerking met de Talentverbinder(s). Dit wordt al door de gemeente en de Talentverbinder opgepakt en zal in de toekomst worden geïntensiveerd. Deze maatregel kan worden uitgevoerd zonder een herijking van de subsidiebeleidsregels.

Deze adviezen, hoewel momenteel niet allemaal implementeerbaar binnen de bestaande budgettaire kaders, vormen een richting voor toekomstige herijking van het subsidiebeleid zodra de financiële situatie het toelaat.

Fasering

Verenigingsondersteuning
Vanaf Q1 tot Q3 2025 herijking Plan Talent. De herziene versie zal per september 2025 van kracht gaan.

Sport en bewegen in de omgevingsvisie en openbare ruimte
Vanaf Q2 2025 starten met een visie ‘Bewegen in de openbare ruimte’. Hierin zullen de genoemde concepten ‘Natuurlijk spelen en ontdekkend voor kinderen’, het BOSS principe en het STOMP principe uitgewerkt worden. Het streven is dat in Q1 2026 de visie in de raad kan worden behandeld.

Mobiliteitsvisie: eind Q1 2025 zal de laatste stap voor het opstellen van de visie zijn afgerond. Dit is fase vier: afronding en bestuurlijk traject.

Uitgangspunten sportvoorzieningen
Vanaf Q2 2025 tot Q1 2026 zullen de uitgangspunten worden uitgewerkt in een beleidsnota met actielijnen.

Herijken subsidies, tarieven en huurvoorwaarden
Vanaf Q2 2025 wordt er in samenwerking met de betrokken afdelingen een start gemaakt met het doornemen van de huurovereenkomsten met AVA, SV Bredevoort, Athos, en een herziening van de overeenkomst Schaersvoorde en privatiseringsafspraken.

Vanaf Q1 2025 wordt er in samenspraak met Gebouwenbeheer en facilitair een start gemaakt met de herziening van de huurvoorwaarden en beoordelingscriteria van de gemeentelijke binnensportaccommodaties.

Bijlagen

Bijlage 1: Samenvatting bijeenkomst verenigingen 23 november 2023
Bijlage 2: Herijking beweeg-sport-en leefstijlakkoord ‘Iedereen beweegt mee’ 2023-2026
Bijlage 3: Rapportage enquête U Spreekt ‘sporten en bewegen in de openbare ruimte’ 2024
Bijlage 4: Factsheet ‘Maatschappelijke waarde van sport en bewegen: hoe verhoudt Aalten zich tot de rest van het land?’, 2022
Bijlage 5: Rapportage behoeftenonderzoek sport en sportvoorzieningen Gemeente Aalten – fase 1, 2024

Iedereen beweegt mee 2023-2026

Beweeg-, sport en leefstijlakkoord gemeente Aalten 2023-2026

Van

'Heel gemeente Aalten beweegt 2020-2022'
Lokaal sportakkoord gemeente Aalten

Naar

'Iedereen beweegt mee'
Beweeg-, sport- en leefstijlakkoord gemeente Aalten 2023-2026

Inhoud

1. Voorwoord 2
2. Inleiding 3
3. Het herijkte sport-, beweeg en leefstijlakkoord 4
4. Evaluatie van ‘Heel gemeente Aalten beweegt’ 5
5. Ambities VitaalBAD 2023-2027 8
6. Strategie 9
7. Wat willen we bereiken ..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**
8. Werkwijze en budget 14

1. Voorwoord

Beste inwoners van Aalten,

Met veel plezier nemen wij jullie mee in het beweeg- sport-, en leefstijlakkoord ‘Iedereen beweegt mee’. Als leden van de stuurgroep willen wij bijdragen aan een gezonde en vitale samenleving. Door verbindingen te leggen en de waarde van bewegen en sport uit te dragen streven wij ernaar om bewegen, sporten en een gezonde leefstijl de makkelijke keuze te maken voor iedereen.

Het is geen geheim dat we in een tijdperk van gemak en comfort leven, waar verleidingen op de loer liggen om stil te zitten en passieve keuzes te maken. Maar wij geloven dat een actieve leefstijl niet alleen de weg naar welzijn en vitaliteit is, maar ook de sleutel tot het bevorderen van sociale samenhang, plezier en veerkracht in de gemeente Aalten. En dat is precies waarom wij ons inzetten om bewegen en sporten zo toegankelijke en aantrekkelijk mogelijk te maken.

In ‘Iedereen beweegt mee’ staan verbindende waarden centraal. Samen met jullie willen we een gezonde en sportieve omgeving creëren waarbij iedereen kan bewegen en sporten op een persoonlijk passende manier. Of je nu oud of jong bent, beginner of gevorderde iedereen verdient gelijke kansen om actief te zijn en de voordelen van een gezonde leefstijl te ervaren.

Wij begrijpen dat het niet eenvoudig is om de eerste stap te zetten of om een nieuwe activiteit uit te proberen of gewoonte vast te houden. Daarom willen wij (fysieke, sociale of financiele) drempels wegnemen. Wij willen inspireren om tijdens de dag te kunnen bewegen en sporten en onze kennis en ervaring zoveel mogelijk overdragen. Zo komen er steeds meer mogelijkheden.

Maar het werk gaat verder dan het vergroten van de mogelijkheden en het wegnemen van drempels. Wij geloven in het creëren van een cultuur waarin bewegen en sporten worden gewaardeerd en gestimuleerd. Dit betekent samenwerken met scholen, maatschappelijke organisaties, bedrijven, zorginstellingen en andere partners om een omgeving te creëren die het makkelijk maakt om gezonde keuzes te maken. Of het nu gaat om actieve pauzes tijdens het werk, de buitenruimte beweegvriendelijk inrichten of het ondersteunen van sportverenigingen: wij streven naar een gemeenschap die bewegen en een gezonde leefstijl omarmt en aanmoedigt.

Samen kunnen we het verschil maken. Laten we onze krachten bundelen en er samen voor zorgen dat iedereen met plezier meebeweegt!

Patrick Frenken (voorzitter) *Erik-Jan Etten (verenigingsleven)*

Mark te Brake (eerstelijns zorg) *Boudewijn Inja (gezondheidsachterstanden)*

Corine van Rijn (participatie en ontwikkeling) *Sandra Veerbeek (ouderen/intramurale setting)*

Pascal Kamperman (adviseur lokale sport) *Karlijn te Poele (verenigingsondersteuning)*

Romie Wisselink en Barbara Ulfman (coördinatoren preventie en sport)

2. Inleiding

Sporten, bewegen en een gezonde leefstijl de makkelijke keuze maken voor alle inwoners: dat is waar wij ons sterk voor maken. Dit is ook waar wij invloed op hebben. De mate waarin iemand “doet” aan bewegen, sport en een gezonde leefstijl is een persoonlijke keuze. Wij kunnen er samen wel voor zorgen dat de informatie en randvoorwaarden optimaal zijn. Zo kunnen inwoners die nu actief zijn dat ook blijven en kunnen er meer aanhaken. Nu voldoet ongeveer de helft van de inwoners aan de beweegrichtlijnen. Met de huidige inzet vanuit de inwoners en de organisaties is de verwachting dat dit percentage stabiel blijft. Om gezondheid en zorg op termijn betaalbaar te houden moet het percentage omhoog. Op basis van het beweeg- sport en leefstijlakkoord willen we ons samen voorbereiden op de toekomst, de waarde van bewegen en sport voor de samenleving laten zien en meer inwoners bereiken.

Optimale randvoorwaarden (het fundament op orde)
Aalten heeft een sterke sport-, beweeg-, en leefstijlinfrastructuur. Maar deze vraagt wel doorlopend om aanpassing en onderhoud. Wensen en eisen van inwoners, stakeholders en bijvoorbeeld de overheid veranderen in een steeds hoger tempo. Dat vraagt om het actief volgen van het veld en anticiperen als dat nodig is. De stuurgroep van het beweeg- sport en leefstijlakkoord houdt in de gaten wat er verandert binnen de verschillende aandachtsgebieden. De afgelopen maanden is hier extra in geinvesteerd door het voeren van gesprekken met verenigingen (bijlage 1) en (stakeholders (bijlage 2). Er wordt ook in de stuurgroep besproken met welke (combinatie van) partners er aan een reactie/oplossing gewerkt kan worden. In het hoofdstuk 5 en 6 is uitgewerkt wat de ambities en strategie zijn.

Focus op inwoners met een lage sociaal economische status (een hoger bereik)
Ongezond gedrag, zoals roken, alcoholgebruik, te weinig bewegen en ongezonde voeding is verantwoordelijk voor bijna 20% van de ziektelast. De gezondheid van inwoners met een lage sociaal economische status is over het algemeen slechter dan de gezondheid van inwoners met een hoge ses. Er zijn verschillende factoren die dit verschil verklaren. Een ongezondere leefstijl is er één van. Inwoners met een hoge ses voldoen twee keer zo vaak aan de beweegrichtlijnen als inwoners met een lage ses. Als inwoners met een lage ses sporten doen zij dit minder vaak via een sportvereniging en minder frequent. De partners van het beweeg-, sport-, en leefstijlakkoord kiezen er daarom voor om in het bijzonder aandacht te hebben voor inwoners met een lage ses. Het plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord wordt in september vastgesteld. Hieraan ligt een lokale analyse ten grondslag van de vindplaats van inwoners met een lage ses. Deze is vooral op geografische gronden gedaan. Voor het beweeg-, sport-, en leefstijlakkoord is het wenselijk om ook bijvoorbeeld de clienten van Laborijn en de zorgorganisaties mee te nemen en kinderen die op school worden gezien.

In samenhang met gezondheidsbeleid GALA en IZA (meer zichtbare betekenis)
Het beweeg-, sport-, en leefstijlakkoord verbindt partners die samen kunnen werken aan een gezonde samenleving. Het Gezond en Actief Leven Akkoord en het Integraal Zorg Akkoord geven ook richting aan een gezonde lokale samenleving. Deze akkoorden leunen sterk op de inzet en draagkracht/veerkracht van de sociale basis. Onder de noemer van het beweeg-, sport-, en leefstijlakkoord komen lokale organisaties en professionals uit de sociale basis samen om goede initiatieven tot ontwikkeling te brengen maar ook om te laten zien wat de meerwaarde van bewegen-, sport en leefstijl en is en tegen welke uitdagingen men aanloopt om het fundament op orde te houden.
V

Hoofddoelstellingen van het akkoord

- Er samen voor zorgen dat bewegen- sport en een gezonde leefstijl voor alle inwoners de makkelijke keuze is (door het fundament op orde te houden)
- Inwoners met een afstand tot bewegen-, sport en een gezonde leefstijl bereiken en in staat stellen om te bewegen, sporten en een gezond leven te leiden (door extra te investeren in het bereiken van inwoners met een lage sociaal economische status).
- Samen bespreken en zichtbaar maken welke meerwaarde de sociale basis heeft voor de gezondheid en inwoners en welke uitdagingen er liggen om het fundament op orde te houden.

3. Het herijkte sport-, beweeg en leefstijlakkoord

In november 2020 is gestart met het lokale sport- beweeg en leefstijlakkoord ‘Heel gemeente Aalten beweegt’. Dit akkoord kwam tot stand op basis van het landelijk sportakkoord ‘Sport verenigt Nederland’ en het landelijk preventieakkoord. In december 2023 is landelijk het Sportakkoord II gesloten met als titel ‘Sport versterkt. Daarin is ook het verzoek opgenomen om de lokale akkoorden te herijken.

Wat is het herijkte sport-, beweeg en leefstijlakkoord?
In het sport-, beweeg-, en leefstijlakkoord staat hoe lokale partners samen werken aan het verkleinen van gezondheidsverschillen door het inzetten van bewegen, sport en leefstijl. De samenwerkende partners willen graag laten zien welke waarde bewegen, sport en een gezonde leefstijl hebben voor een gezonde bevolking.

Het herijkte sport-, beweeg en leefstijlakkoord in perspectief
Het beweeg-, sport en leefstijlakkoord staat niet op zichzelf. Er zijn relaties met ander processen die binnen en buiten bewegen, sport en gezondheid lopen. Het is belangrijk om deze relaties in verbinding te brengen en goed te benutten.

Er spelen aanpalende trajecten met een eigen aanpak, organisatie en financiele structuur die bij kunnen dragen aan de ambities uit het beweeg-, sport en leefstijlakkoord. De trajecten met de meest directe verbinding met het beweeg-, sport en leefstijlakkoord komen in hoofdstuk 2 en 3 van deze herijking terug. Dit zijn:

- De evaluatie van beweeg- sport en leefstijlakkoord ‘Heel gemeente Aalten beweegt 2020-2022’
- Startnotitie actualisatie sportbeleid gemeente Aalten
- Nota en uitvoeringsnota sociaal domein Aalten ‘Zo persoonlijk mogelijk blijven meedoen in Aalten’
- Cultuurnota (‘Een warm BAD voor cultuur)
- Plan Talent (over de inzet van de combinatiefuctionarissen)
- Het Regionaal Beweeg en Sportakkoord Achterhoek in Beweging
- Het Regionaal Preventie Akkoord Gezondheid en Geluk voorop in de Achterhoek
- De lokale vertaling van het landelijk Integraal Zorg Akkoord
- De lokale vertaling van het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord

Het verenigingsleven is van belang als drager onder bewegen en sport in de sociale basis. In de aanloop naar het herijkte beweeg-, sport en leefstijlakkoord en de startnotitie actualisatie sportbeleid is met 23 Aaltense verenigingen één op één gesproken over hun visie op een toekomstbestendig beweeg- en sportlandschap. Het beweeg-, sport en leefstijlakkoord is een vast gespreksonderwerp geweest.

Partijen en looptijd akkoord
De verenigingen hebben aangegeven aangehaakt willen blijven of worden bij het beweeg-, sport-, en leefstijlakkoord. Daarmee is een belangrijke wens om meer verenigingen te bereiken in vervulling gegaan. Ook partners vertegenwoordigd in de stuurgroep van het beweeg-, sport en leefstijlakkoord en plan talent blijven aangesloten. De sociale raad, de jeugdraad en de gemeentelijke werkgroep inclusie zijn gevraagd om mee te denken vanuit het perspectief van de inwoners. Met het primair onderwijs, de kinderopvangsector en de lokale sportondernemers staan gesprekken over samenwerking of partnership gepland. De looptijd van het herijkte akkoord is 2023-2027.

4. Evaluatie van ‘Heel gemeente Aalten beweegt’

De stuurgroep van het beweeg-, sport en leefstijlakkoord heeft ‘Heel gemeente Aalten beweegt 2020-2022’ geëvalueerd. Dit is gebeurd op basis van de reflectietool. De reflectietool is ontwikkeld door het Kenniscentrum sport&bewegen in samenwerking met de alliantiepartners van het nationaal sportakkoord VSG, VNG en NOC*NSF. De volgende vier thema’s bepalen samen de voorgang van het beweeg-, sport-, en leefstijlakkoord.

- **Verbindend:** leidt het akkoord tot het dichter bij elkaar brengen van partijen en het samen werken aan een gedeelde ambitie?
- **Presteren:** zorgt de lokale samenwerking voor het behalen van de beoogde resultaten?
- **Borging:** zijn de taken, rollen en verantwoordelijkheden helder en houden alle partijen zich aan de gemaakte afspraken? Draagt het proces bij aan de inbedding van het beleid?
- **Veerkrachtig:** zijn de partners bereid om te leren van nieuwe inzichten en zich aan te passen aan veranderende omstandigheden?

Tijdens de doorlooptijd van het akkoord speelde Corona een grote rol. Dit was van invloed op de mogelijkheden tot en wijze van samenwerking.

Verbindend
Doel van ‘Heel gemeente Aalten beweegt’
Het beweeg-, sport en leefstijlakkoord is een samenwerking van sport, overheid en maatschappelijke organisaties in onder andere welzijn en onderwijs. De uitvoering van het akkoord richt zich op het verbeteren van de samenwerking tussen de deelnemende partijen.

Mate van realisatie van het doel
De partners hebben grotendeels een gezamenlijk beeld van de resultaten. Maar er zijn te veel projecten, doelen en activiteiten benoemd in het akkoord. Dit heeft ertoe geleid dat niet duidelijk gefocust is. Waarschijnlijk was het voor veel sportverenigingen niet duidelijk wat er voor hen ‘in zat’. De diffuse opzet belemmerde ook de communicatie over het akkoord. Het realiseren van VitaalBAD als communicatiekanaal over bewegen, sporten, cultuur en aanverwante domeinen is goed verlopen. Verenigingen vonden het een prettig communicatiekanaal. Het was voor organisaties en inwoners buiten de eerste ring van betrokkenen niet helder dat VitaalBAD grotendeels is gerealiseerd op basis van het akkoord.

Suggesties voor het herijkte akkoord
- ➔ Bouw de communicatie vanuit VitaalBAD verder uit (digitaal, via de media en fysiek)
- ➔ Sluit aan bij bestaande overleggen en breng daar bewegen, sport en leefstijl onder de aandacht in plaats van de partners ‘naar je toe proberen te trekken’
- ➔ Stel ambities en kies een strategie die gericht is op het ondersteunen en versterken van verenigingen’
- ➔ Informeer verenigingen over wat er speelt in de samenleving en hoe zij daarop in kunnen spelen
- ➔ Informeer verenigingen over de meerwaarde van het akkoord en vraag hen aan te sluiten
- ➔ Richt op het bereiken van inwoners met een afstand tot bewegen en sporten (nieuwe leden voor verenigingen en meer gezondheidswinst).

Presteren

Doel van 'Heel gemeente Aalten beweegt'

De partners van het akkoord werken met elkaar samen. Kennis over bewegen, sport en een gezonde leefstijl wordt gebundeld, er is meer bereik en het draagvlak voor de uitvoering is groter. Goede samenwerking leidt tot een effectieve uitvoering van de gemaakte afspraken in het akkoord.

Mate van realisatie van het doel

De doelen en beoogde resultaten van het akkoord kunnen meer concreet en meetbaar worden geformuleerd. Na het formuleren van een beperkter aantal doelen en resultaten is het wenselijk om deze breder te delen. Het is belangrijk dat andere organisaties de potentie van bewegen- sport en leefstijl inzien en dat er een wisselwerking tot stand komt. Verenigingen en commerciële aanbieders laten zien welke meerwaarde hun activiteiten hebben voor inwoners en maatschappelijke partners en vergroten zo het draagvlak. Het werken in werkgroepen leidt tot een geïsoleerde positionering. Het is wenselijk om de stuurgroep meer een positie van spin in het web te geven en aan te haken op kansen die in de samenleving ontstaan. Dit is ook een 'sign of the time'. Kruisbestuiving vindt meer en meer plaats in de samenleving. Het is beter om die te versterken en verbinden dan er zelf nog meer initiatieven aan toe te voegen.

Suggesties voor het herijkte akkoord

- ➔ Formuleer minder en meer meetbare doelen en resultaten
- ➔ Richt je daarbij op het verhogen van het bereik van verenigingen en het meer gestructureerd delen van kennis en informatie over inhoudelijke en organisatorische onderwerpen, verenigingsondersteuning en het bereik van inwoners
- ➔ Laat in de strategie zien waar de concrete samenwerking plaatsvindt en maak dit ook voor anderen inzichtelijk

Borging

Doel van 'Heel gemeente Aalten beweegt'

De partners van het lokale akkoord hebben afspraken gemaakt over taken, rollen en verantwoordelijkheden. Helderheid over het nakomen van de gemaakte afspraken is van belang voor een duurzame borging en inbedding in het beleid.

Mate van realisatie van het doel

De partners wisten vrij goed wat hun taken, rollen en verantwoordelijkheden waren. In de stuurgroep en projectgroepen is veel inzet geleverd. Ook de partners die op projectniveau hebben meegedaan hebben geleverd (hoewel er soms aanpassingen dienden te worden gedaan als gevolg van Corona). Veel financiering is gevonden buiten de middelen van het akkoord om. Er is een wens om de komende en resterende middelen heel gericht in te zetten voor:

- ➔ Actieve aanpak inwoners met een afstand tot bewegen en sporten
- ➔ Versterken van het verenigingsleven
- ➔ Vergroten van het bereik van VitaalBAD

.

Suggesties voor het herijkte akkoord

- ➔ Werk in een stuurgroep in plaats van een stuurgroep en projectgroepen
- ➔ Neem een begroting op en zet middelen in zodat partners in het veld aan de slag kunnen met de overeengekomen doelen
- ➔ Hecht het akkoord af en betrek actieve leden bij het vervolg

Veerkrachtig

Doel van 'Heel gemeente Aalten beweegt'

Samenwerken maakt dat je ervaringen met elkaar deelt, van elkaar leert en nieuwe inzichten krijgt. Om samen de resultaten van het akkoord te halen is het van belang om de uitvoering van het akkoord kritisch te volgen en indien gewenst bij te stellen. Dit betekent aanpassen aan veranderende omstandigheden.

Mate van realisatie van het doel

In de loop van de tijd is het zicht op de voortgang van het akkoord afgenomen. Er was wel een structurele terugkoppeling uit de projectgroepen. Het zicht op de betrokkenheid van partners buiten de eerste ring was beperkt. Er was wel voldoende flexibiliteit. Er zijn geen partners afgehaakt tijdens de doorlooptijd. Er zijn ook geen nieuwe partners aangehaakt. Het is een wens om voor het komende akkoord meer dynamiek te realiseren.

Suggesties voor het herijkte akkoord

- ➔ Zorg ervoor dat in alle publiciteitsuitingen ook het akkoord wordt meegenomen zodat zichtbaarheid en bereik ervan worden vergroot
- ➔ Voeg partijen die bijdragen in de loop van de tijd ook daadwerkelijk als partner van het akkoord toe

Verenigingen over het sportakkoord

Er zijn veel gesprekken gevoerd met verenigingen over het beweeg- sport en leefstijlakkoord. Dit om te kijken wanneer het akkoord voor hen meerwaarde zou hebben. In het onderdeel strategie is dit meer thematisch uitgewerkt. Veel verenigingen koppelden het akkoord niet direct aan VitaalBAD. Zij wisten vaak wel de weg te vinden naar de verenigingsondersteuning, maakten gebruik van de diensten van Achterhoek in Beweging (regionaal beweeg- en sportakkoord) en namen bijvoorbeeld deel aan activiteiten in het kader van de nationale sportweek. De meeste verenigingen willen graag meer mogelijkheden hebben om onderling met elkaar in gesprek te gaan en meer samen te werken. Ondersteuning bij hoe dit te realiseren is daarbij welkom want in de hectiek van de dagelijkse werkzaamheden komt het hier vaak niet van. Verder ervaren verenigingen het 'gestroomlijnd aangeboden krijgen' van informatie (zoals gebeurt met de nieuwsbrief die in Coronatijd is gestart) als heel prettig. Het helpt hem te bepalen welke informatie, bijeenkomsten, subsidies enz. wel en niet relevant zijn. Het door ontwikkelen van VitaalBAD tot een fysiek en digitaal platform zien zij zeker als kansrijk.

5. Ambities VitaalBAD 2023-2027

Het herijkte beweeg-, sport en leefstijlakkoord wil bijdragen aan ***Een gezonde generatie in 2040***. Bewegen, sporten en leefstijl dragen bij aan een positieve gezondheid. Daarom willen de partners zich vooral richten op inwoners die nu nog niet bewegen en sporten. Aan de ene kant generiek door te zorgen voor een gevarieerd en zichtbaar aanbod. Aan de andere kant door het afstemmen van het aanbod op specifieke groepen en het wegnemen van drempels. De ambities die hieruit voortkomen sluiten aan op het landelijk sportakkoord. Het gaan om de volgende ambities:

1. Het fundament op orde
2. Een groter bereik
3. Meer (zichtbare) betekenis

Het fundament op orde
het fundament op orde brengen betekent dat de voorwaarden verbeteren om te sporten, bewegen en een gezonde leefstijl aan te nemen. En om daar plezier aan te beleven. Als de voorwaarden niet op orde zijn haken mensen af en is de basis weg voor het bereiken van de andere ambities. Met het fundament bedoelen we mensen, organisaties, cultuur (waarden en normen) en materiele voorzieningen in de sport. In Aalten ligt een sterke sportinfrastructuur. Maar uit de ronde langs verenigingen blijkt dat er wel zorgen zijn over de toekomstbestendigheid ervan. In de startnotitie actualisatie sportbeleid gemeente Aalten is een analyse opgenomen met betrekking tot de draaglast en draagkracht in de toekomst. Door vergrijzing van het vrijwilligersbestand, oplopende kosten en eisen aan kwaliteit en veiligheid wordt het werk zwaarder en zijn er minder mensen om het uit te voeren. De komende jaren willen we in gesprek blijven met verenigen en partners om te signaleren wat nodig is om toekomstbestendig te worden en te blijven. We willen een robuust sportstelsel en een inclusieve, veilige en positieve sportcultuur.

Een groter bereik
Deze ambitie gaat over de mensen die we met onze inzet willen bereiken: inwoners (met een afstand tot bewegen, sporten en een gezonde leefstijl), toeschouwers en vrijwilligers. We willen een inclusieve sector waarin iedereen kan genieten van bewegen, sporten en gezond kan leven. Daarom willen we een passend aanbod blijven realiseren en inwoners motiveren om er ook gebruik van te maken. Er zijn verschillende oorzaken benoembaar waarom inwoners nog niet bewegen of sporten. Het aanbod sluit wellicht nog niet voldoende aan op de vraag, er zijn belemmeringen om mee te doen, het sportaanbod is nog niet goed ontsloten of succesverhalen worden nog onvoldoende gedeeld. Om ervoor te zorgen dat we meer inwoners met een afstand tot bewegen-, sport en een gezonde leefstijl bereiken is intensiever overleg en samenwerking met meer partners nodig. Zowel op lokaal niveau als via Achterhoek in Beweging met regionale partners en landelijk door bijvoorbeeld afstemming en samenwerking met de sportbonden (in de vorm van de adviseur lokale sport).

Meer (zichtbare) betekenis
Betekenis gaat over de waarde van sporten, bewegen en leefstijl voor de hele maatschappij. Sport geeft energie, inspiratie en zingeving in het dagelijks leven van zij die het beoefenen of volgen, maar levert ook een bijdrage aan alle maatschappelijke doelen die gerelateerd zijn aan positieve gezondheid. We willen graag laten zien wat de Social Return on Investment is van bewegen, sporten en een gezonde leefstijl en zo meer partners overhalen om zich te verbinden aan sport- beweeg en leefstijlinitiatieven. Op langere termijn willen we via breedte- en topsport de maatschappelijke waarde van sport, sportief bewegen en een gezonde leefstijl laten groeien. Het bieden van meerwaarde als beweeg- en sportsector is daarbij uitganspunt (sport and health in all policies) in plaats van andersom (namelijk dat bewegen en sport maatschappelijke doelen naar zich toetrekt. Het is belangrijk om bewegen, sport en leefstijl mee te nemen in aanpalend beleid, niet het verplichten om sport overal in mee te nemen en de bekostiging over te nemen.

6. Strategie

Dit hoofdstuk geeft een thematisch overzicht van de strategieën voor de komende vier jaar om een bijdrage te leveren aan de ambities van het herijkte beweeg- sport en leefstijlakkoord. We volgen daarbij de thema's uit het nationaal sportakkoord en de daarin benoemde opgaven voor gemeenten. We bespreken in hoeverre deze aansluiten op de ideeën van het Aaltense verenigingsleven. Daarna lichten we toe wat we met wie willen doen om in de praktijk het verschil te maken (hoe we het thema aan gaan pakken).

Inclusie en diversiteit
Het nationaal sportakkoord nodigt lokale partijen uit om:
Een proactieve aanpak te hanteren rondom inclusie en diversiteit. En om te zorgen voor de samenwerking tussen sport en andere relevantie domeinen. Gemeenten kunnen meer duidelijkheid creëren over de beschikbare ondersteuning voor inwoners met een laag inkomen en inclusie en diversiteit nadrukkelijk op de beleidsagenda zetten. Sportaanbieders wordt gevraagd om te bouwen aan een plek waar mensen zich welkom en thuis voelen, zodat ze met meer plezier van sporten en bewegen kunnen genieten. Met landelijke en regionale partijen wordt samenwerking gezocht om partijen die expertise hebben van bepaalde problematieken of bepaalde groepen inwoners (bijvoorbeeld met een laag inkomen of een migratieachtergrond of een handicap) die belemmeringen ervaren om te bewegen en sporten.

Lokale verenigingen geven aan:
Dat zij met het thema inclusie en diversiteit aan de slag zijn of willen. Het maatschappelijk debat hierover wordt ook bij de verenigingen gevoerd. Verenigingen merken dat er leden zijn die moeite hebben om de contributie te voldoen. Zij willen graag inwoners met een afstand tot bewegen en sporten bereiken met hun aanbod. Ondersteuning is welkom. Een aantal verenigingen geeft aan dat de dagelijkse werkzaamheden zoveel tijd vragen dat het soms niet lukt om een onderwerp als inclusie en diversiteit op de agenda te zetten en er een visie en aanpak op te ontwikkelen. Verenigingen lopen ook tegen praktische vraagstukken aan. Voor aangepast sporten zijn bijvoorbeeld extra materialen nodig. De opbergruimte is dan te beperkt. Verenigingen weten niet waar zij kunnen aangeven dat (voormalig) actieve leden geïsoleerd dreigen te raken of ongezonde gewoonten aannemen (vaak te veel drinken). Zij voelen zich ook niet de eerst aangesproken partner om inwoners een spiegel voor te houden en bewust te maken. Veel verenigingen kennen het jeugdsportfonds wel, er wordt in verschillende mate gebruik van gemaakt. De meedoenregeling van de gemeente kennen veel verenigingen niet.

Onze aanpak:
Wij verwachten dat de vraag om het ontwikkelen van beleid, visie en een aanpak op inclusiviteit en diversiteit bij verenigingen in de hele Achterhoek speelt. Daarom willen we ondersteuning en begeleiding hierop met Achterhoek in Beweging op basis van het regionaal beweeg- en sportakkoord vormgeven. In het regionale beweeg- en sportakkoord is ook nadrukkelijk aandacht voor inclusief sporten in de Achterhoek. Veel vraagstukken zijn grensoverstijgend en kunnen daarom beter regionaal worden opgepakt (en lokaal uitgevoerd). Brichbouw is de lokale expert op het gebied van het inzetten van bewegen en sport als middel voor sociale inclusie. Zij kunnen in gesprek gaan met inwoners met een afstand tot bewegen en sporten en hen gericht op weg helpen. De gemeente Aalten werkt aan het toegankelijker maken van de sociale basis. Dit is een van de opdrachten uit de nota sociaal domein. Het signaal van verenigingen dat er behoefte is aan een laagdrempelig punt om signalen door te geven wordt hierin meegenomen. Via VitaalBAD en andere kanalen besteden we regelmatiger aandacht aan de regelingen die er zijn in Aalten om inwoners met een beperkte beurs toch te kunnen laten bewegen en sporten. Bij het advies over een toekomstbestendig sportlandschap nemen we mee welke investeringen in fysieke zin wenselijk zijn om bijvoorbeeld extra ruimte voor materialen te kunnen realiseren. Met de gemeentelijke werkgroep inclusie bespreken wij regelmatig welke signalen zij opvangen en hoe de beweeg- en sportwereld daarop kan anticiperen. Op basis van de brede specifieke uitkering moeten enkele aanpassingen worden gedaan in Plan Talent. Maar er is enthousiasme over de inzet van de coaches voor inwoners met specifieke beperkingen (zoals de cliënten met een verstandelijke beperking van Estinea). We zetten erop in dat dit onderdeel van Plan Talent gewoon door kan blijven gaan.

Sociaal veilige sport

Het nationaal sportakkoord nodigt lokale partijen uit om:

Te werken aan een plan van aanpak om sociale veiligheid en integriteit bij lokale sportaanbieders te stimuleren en ondersteunen. Gemeenten wordt gevraagd om te werken aan een plan van aanpak om sociale veiligheid en integriteit bij lokale sportaanbieders te stimuleren en ondersteunen. Aanbieders worden daarbij geprikkeld om in ieder geval de minimaal noodzakelijke stappen richting een sociaal veilige sport te zette door middel van de basiseisen sociaal veilige sport. Sportaanbieders worden uitgenodigd om gebruik te maken van de beschikbare ondersteuningsinstrumenten waarmee de noodzakelijke stappen op het gebied van sociale veiligheid gezet kunnen worden.

Lokale verenigingen geven aan:

Dat zij ondersteuning op dit onderdeel kunnen gebruiken. Er is gevraagd naar de mogelijkheid om een vertrouwenspersoon buiten de vereniging aan te kunnen stellen. Veel verenigingen zijn niet op de hoogte van het instrumentarium voor een sociaal veilige sport. Er zijn wel verenigingen die een Verklaring Omtrent gedrag vragen aan vrijwilligers en professionals binnen de club. Verenigingen willen wel een rol spelen bij het bespreekbaar maken van machtsmisbruik en intimidatie. Alcohol is een gevoelig onderwerp. Bovenmatig gebruik ziet men wel als wenselijk om te bespreken en tegen te gaan, maar er is ook zorg dat de klepel te ver doorslaat. Een biertje drinken in de kantine is sociaal geaccepteerd en maakt als het ware onderdeel uit van de verenigingscultuur. Drugs ziet men minder binnen de vereniging maar wel als overlast gevend element bijvoorbeeld op het Open Sportpark Zuid.

Onze aanpak:

Samen met Achterhoek in Beweging en de adviseur lokale sport willen we het instrumentarium dat beschikbaar is voor een sociaal veilige sport meer onder de aandacht brengen van verenigingen. We willen ook regionaal kijken welke aanpak voor het bespreekbaar maken van middelengebruik past bij de Achterhoek (niet op weerstand stuit bij verenigingen). Beweeg- sport en leefstijlorganisaties zien wij graag opgenomen in het Plan van Aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord en het regionale en/of lokale plan voor IZA (keten gecombineerde leefstijl interventie). Er wordt gezorgd voor afstemmingsoverleg tussen het kernteam van het beweeg- sport en leefstijlakkoord en de coördinatoren IZA en GALA. De verenigingsadviseur kan bemiddelen tussen de vragen van verenigingen op het gebied van sociale veiligheid en het aanbod van regionale en landelijke organisaties. Het coördinatiepunt van Achterhoek in Beweging is daarbij een ondersteunende schakel.

Vitale sportaanbieders

Het nationaal sportakkoord nodigt lokale partijen uit om:

Een human capital agenda te creëren. Dit betekent goed na te denken wie aan de lokale ambities gaan werken en hoe deze mensen langdurig actief en kwalitatief sterker kunnen worden. Daarnaast moeten gemeenten komen tot één duidelijk aanspreekpunt voor sportaanbieders. Lokale partijen worden uitgedaagd om samen na te denken wat sportaanbieders nodig hebben om echt het verschil te maken op de opgaven die belangrijk zijn. Ook op de onderwerpen als sociale veiligheid.

Lokale verenigingen geven aan:

Dat het behouden en ontzorgen van vrijwilligers de eerste prioriteit zou moeten zijn. De vrijwilligersvergoeding van €1.900,- is niet geïndexeerd en vrij laag voor bijvoorbeeld trainers van selectieteams waar veel van wordt gevraagd. Voor sommige verenigingen is het duidelijk dat in de toekomst alleen samenwerking leidt tot voldoende en kwalitatief toereikende bemensing voor sportgerelateerde en organisatorische zaken. Deze kan gevonden worden in samenwerking (op regionale schaal) met verenigingen van dezelfde discipline of (op eenzelfde locatie) met verengingen van verschillende disciplines. Het bereiken van doelgroepen met een afstand tot bewegen en sporten vraagt specialistische kennis en vaardigheden. Het runnen van een open sportpark of grote vereniging vraagt om kennis van en ervaring met andere exploitatiemodellen dan die van de klassieke verenigingen. Van vrijwilligers vraagt dit te veel aan tijd en kennis en het is een te grote verantwoordelijkheid. Onder vitale sportaanbieders verstaan verenigingen ook het in stand houden, beheren en exploiteren van de accommodaties. De meeste verenigingen kennen de verenigingsondersteuner (combinatiefunctionaris). Het is wenselijk om professionals met kleine contracten (vooral trainers) meer perspectief en zekerheid te bieden. Anders gaan zij verloren voor de sport. Dit kunnen verenigingen niet alleen.

Onze aanpak:
In Plan Talent 2022-225 ligt vast hoe Aalten invulling geeft aan de formatie voor combinatiefunctionarissen. Er zijn twee talentverbinders aangesteld. Vertaald naar de functieprofielen uit de huidige afspraken zijn dat een buurtsportcoach met als specifiek aandachtspunt cultuur en een clubkadercoach verenigingsondersteuning. De maatschappelijke partners Marga Klompé, Estinea, Careaz, het basisonderwijs, het Bariet, Brichbouw en de Graafschap zetten binnen hun organisaties medewerkers in als talentcoach. We willen deze samenwerking voortzetten, maar zullen in gesprek moeten met het basisonderwijs omdat de vakdocenten vanaf 2026 niet meer uit de regeling bekostigd mogen worden. Samen met het Achterhoek in Beweging en Figulus optimaliseren we de 'backoffice' van de verenigingsondersteuner. Dit gebeurt vanuit het regionale coördinatiepunt en door middel van optimalisering van de samenwerking met maatschappelijke organisaties in Aalten. We communiceren duidelijk naar verenigingen wat de begrenzing is van de advisering. De verenigingsondersteuner is er voor alle verenigingen en moet de tijd dus goed verdelen. We willen dat de verenigingsondersteuner en VitaalBAD als informatiepunt nog beter gevonden kunnen worden en richten daar de communicatie van VitaalBAD op in. Achterhoek in Beweging organiseert intervisie en samenwerking tussen combinatiefunctionarissen uit de Achterhoek.
Achterhoek in Beweging zoekt ook naar mogelijkheden om te komen tot betere contracten en werkgeverschap voor mensen met 'kleine' banen in de sport. Daarvoor is samenwerking nodig op regionale schaal (er zijn binnen de gemeente Aalten te weinig uren om tot volwaardige contracten voor professionals te komen). Voordeel van samenwerking is dat er bijvoorbeeld ook gekeken kan worden naar vervanging, scholing enz.
Het open sportpark Zuid draagt in hoge mate bij aan het laagdrempelig mogelijk maken van bewegen en sporten voor alle inwoners. Maar het beheren en exploiteren van het sportpark vraagt om professionalisering. De gemeente Aalten bespreekt dit vraagstuk in de context van het advies over een toekomstbestendig sportlandschap.

Vaardig in bewegen
Het nationaal sportakkoord nodigt lokale partijen uit om:
Inwoners in te laten zien dat een leven lang bewegen en sporten begint bij de jeugd. Er wordt opgeroepen om ook voor de allerkleinsten bewegen en sporten deel van hun dag te laten zijn. Drempels voor het uitproberen van verschillende sporten moeten zoveel mogelijk worden weggenomen. Het is belangrijk om onderwijs sport en bewegen samen te brengen en de handreiking vaardig in bewegen te gebruiken. Er wordt gevraagd om te kijken of het sportaanbod aansluit bij de belevingswereld van jongeren en te kijken of urban sports en multi sports in de gemeente een plek kunnen krijgen. De buurtsportcoach is een belangrijke professional in het samenbrengen en bereiken van jeugd in verschillende domeinen

Lokale verenigingen geven aan:
De samenwerking met het onderwijs om bijvoorbeeld toernooien te organiseren of kennismaking in de les wordt moeilijker. Scholen geven aan geen personeel vrij te kunnen spelen voor organisatie en begeleiding. Verenigingen kunnen geen vrijwilligers organiseren onder lestijd.
Kennismakingsactiviteiten in de vorm van open dagen of markten leveren nauwelijks extra leden op. Voor sommige takken van sport is onder jongeren te weinig belangstelling om trainingen en wedstrijden te organiseren. Verenigingen bieden aan om gratis mee te draaien in de reguliere trainingen. Zo krijgen kinderen een goed beeld van de sport. Als dit reguliere aanbod goed gevonden kan worden is dit het meest effectief. Het zou goed zijn als er warme verbindingen komen tussen het bewegingsonderwijs (bij voorkeur uitgevoerd door vakdocenten) en sportverenigingen. Verenigingen zijn zeker bereid om hun sportaanbod te vernieuwen en bijvoorbeeld aan te sluiten bij multi sports of urban sports als daar belangstelling voor blijkt te zijn. Er zijn in Aalten succesvolle activiteiten die altijd goed lopen maar onder druk staan door toegenomen kosten en het moeilijk vinden van vrijwilligers. Een voorbeeld daarvan is de avondvierdaagse. Liever dan nieuwe dingen op te zetten willen verenigingen kijken hoe succesvolle huidige activiteiten toekomstbestendig kunnen worden gemaakt.

Onze aanpak:
Met de gymlessen op de basisschool worden in principe alle kinderen bereikt. Daarom is het belangrijk dat deze worden gegeven door vakdocenten en dat deze doorleiden naar sport- en beweegaanbod buiten schooltijd om. Scholen gaan over het inzetten en financieren van vakdocenten. Door inzet van de regeling combinatiefuncties konden we het onderwijs nog enigszins ondersteunen bij het inzetten van vakleerkrachten. Nu dit moet worden afgebouwd moeten we varen op inhoudelijke overredingskracht. We gaan het belang van bewegen en sport voor een goede motorische ontwikkeling en een belangrijke basis voor een gezonde leefstijl onder de aandacht brengen. We proberen een partnership aan te gaan en zo te zorgen voor een warme verbinding tussen de gymlessen en sporten en bewegen in de vrije tijd. Het vormgeven realiseren van een ketenaanpak is hiervoor noodzakelijk. Sport- en cultuuraanbieders zijn naast ouders, onderwijs, GGD en bijvoorbeeld Figulus een belangrijke partner. Het realiseren van een ketenaanpak is een verplichting vanuit het Integraal Zorgakkoord en kan mede gefinancierd worden uit het Gezond en Actief Leven Akkoord. Ook voor de aanpak overgewicht bij kinderen uit het IZA is sport, bewegen en gezonde leefstijl een belangrijk instrument.
Achterhoek in Beweging ontwikkelt een visie op de inzet en implementatie van multi-sports, e-sports en urban sports ter versterking van het verenigingsleven en het vergroten van het bereik van jongeren in de Achterhoek. Wij sluiten hierop aan en bespreken met onze jongerenraad hoe zijn aankijken tegen het sport- en beweegaanbod voor jongeren. Met kinderopvangorganisaties en de GGD willen gaan we in gesprek over het belang van bewegen, sporten en een gezonde leefstijl voor de allerkleinsten. We bespreken of wij hen kunnen ondersteunen bij het inbedden van bewegen en bijvoorbeeld regelmatig en gezond eten in het dagelijks leefpatroon. Bij het initiëren van stimuleringsactiviteiten gaan wij in de eerste plaats uit van het verrijken en bestendigen van de huidige (vaak langlopende) initiatieven zoals de avondvierdaagse.

<u>Ruimte voor sport en bewegen</u>
Het nationaal sportakkoord nodigt lokale partijen uit om:
Samen doorlopend te bouwen aan een toekomstbestendige sportsector. Aan de gemeente wordt gevraagd om lokale en regionale afstemming te zoeken over de spreiding van sportvoorzieningen. Verder is het verzoek om bij de inrichting van de leefomgeving de verbinding te leggen met de omgevingswet door aandacht te hebben voor ruimte voor sport, bewegen en gezondheid en de ruimte hiervoor open en toegankelijk te houden. Aan gemeenten wordt gevraagd om sportaanbieders te informeren over landelijke en lokale subsidie- en ontzorgings mogelijkheden rond verduurzaming en toegankelijkheid zodat de sportsector hier optimaal gebruik van kan maken. Aanbieders en gemeenten wordt gevraagd om sportparken meer open te stellen voor een breder publiek en voor nieuwe exploitatiemodellen. Via deze weg kunnen nieuwe mogelijkheden worden getest door meer samenwerking te zoeken tussen bijvoorbeeld sport, ondernemers en onderwijs om sportvoorzieningen zo veel mogelijk van waarde te laten zijn voor de omgeving en de samenleving.

Lokale verenigingen geven aan:
Verschillende gemeenten hebben de gemeente gevraagd om een meer coördinerende rol op zich te nemen bij het inrichten van het Aaltense beweeg- en sportlandschap. Niet om taken of verantwoordelijkheden over te nemen, wel om het overzicht te houden, de verbindingen te leggen en het samen bouwen aan toekomstbestendigheid op de agenda te houden. Bonden stellen soms hoge eisen aan verenigingen qua accommodaties. De turninventaris moet bijvoorbeeld aan strenge eisen voldoen, de hippische sport merkt dat wedstrijden alleen worden toegewezen aan accommodaties waarin veel is geïnvesteerd. Dit zet de bereikbaarheid en bestaanszekerheid van de verenigingen onder druk. Geprivatiseerde verenigingen zijn bezorgd over de kosten voor vervanging en groot onderhoud nu de inflatie heeft toegeslagen. Het lukt over het algemeen wel om de uitgaven in inkomsten in balans te houden, maar reserveren voor toekomstige investeringen is vaak lastig. Besturen worden vaak in beslag genomen door de dagelijkse gang van zaken en komen daardoor ook niet toe aan het voorsorteren op de toekomst. Het op een overzichtelijk manier ontvangen van informatie over ondersteunings- en ontzorgingsmogelijkheden is gewenst. Het open sportpark Zuid merkt dat het openstellen voor een breder publiek en het vinden van nieuwe exploitatiemodellen vraagt om professionele ondersteuning van een sportparkmanager. Ook is het wenselijk om een verbindende beheerder te hebben die de dagelijkse gang van zaken op het park kan stroomlijnen. Verenigingen die gebruik maken van de openbare ruimte lopen er tegenaan dat het lastiger of duurder wordt om afspraken te maken over het gebruik van particuliere terreinen. Natuurorganisaties of andere grondeigenaren stellen hun gebieden niet open voor groepen om de rust te bewaren. Bonden voerden

hier voorheen nog wel gesprekken over maar doen dit steeds minder. Ook watersport- en visverenigingen zijn afhankelijk van waterrijke gebieden en merken dat toegang en onderhoud ervan niet altijd voldoen aan de eisen die hun sport eraan stelt (waterkwaliteit, visrechten enz.).

Onze aanpak:
De gemeente heroriënteert zich op haar positie binnen het sport- en beweeglandschap. De wens van de verenigingen voor meer zichtbaarheid en het oppakken van een coördinerende functie wordt meegenomen. In december 2023 wordt een voorstel gedaan aan de gemeenteraad voor een toekomstbestendig sportlandschap en de rol van de gemeente in het realiseren en onderhouden van. Dan wordt duidelijk of er draagvlak is om actiever regionale afstemming te zoeken (in samenwerking met Achterhoek in Beweging die overzicht heeft over het Achterhoekse sport- en beweeglandschap). Het verzoek om het open sportpark in staat te stellen om zich open te blijven stellen voor een breed publiek en op zoek te gaan naar een goed exploitatie en managementmodel wordt daar ook in meegenomen.
VitaalBAD (waar de verenigingsondersteuner voor de sport het belangrijkste gezicht van is) is gepositioneerd bij Figulus. Sportverenigingen krijgen van hieruit informatie over bewegen en sporten, subsidieregelingen, ondersteuningsdiensten en samenwerkingsmogelijkheden. Ook de cultuurverenigingen, maatschappelijke organisaties enz. worden van vanuit dit centrale punt geïnformeerd en aan elkaar verbonden. Voordeel is dat belangrijke lokale verbinders als de buurtsportcoach cultuur, de verenigingsondersteuner, mantelzorg, het jongerenwerk en bijvoorbeeld maatschappelijk werk samenwerken vanuit één locatie. VitaalBAD wordt steeds beter gezien en gevonden. Maar we willen het punt en de positie van de verenigingsondersteuner hierbinnen nog veel sterker maken. Dit kan in samenwerking met het coördinatiepunt van Achterhoek in Beweging die het voor de verenigingsondersteuner makkelijker maakt om snel en effectief subsidiemogelijkheden te vinden en bijvoorbeeld ondersteuningsdiensten te vinden en door te zetten.
In de omgevingsvisie van Aalten komt een gezonde en veilige leefomgeving centraal te staan. Daarbij wordt de positie van verenigingen meegenomen. Bij gebiedsontwikkelingen letten we op het belang van de sporten die gebruik maken van het gebied.

Maatschappelijke waarde van topsport
Het nationaal sportakkoord nodigt lokale partijen uit om:
Bij te dragen aan het verhogen van de maatschappelijke waarde van topsport. Talentprogramma's, de paralympische sport en de commerciële sport kunnen in deze strategie worden betrokken.

Lokale verenigingen geven aan:
Lokale verenigingen geven aan dat het een impuls voor de sport kan zijn om mee te liften op bovenlokale (landelijke) topsportevenementen. Het volleybal masterplan (in het kader van het WK damesvolleybal) en de ronde van de Achterhoek worden als goede voorbeelden genoemd. Samenwerking op regionale schaal als het gaat om talentenondersteuning is wenselijk. Veel lokale verenigingen zijn niet groot genoeg om een aanbod te genereren voor sporters met regionale of landelijke ambities. Er is een aantal verenigingen die op hoog niveau presteren en regionale talentvolle leden aantrekken. Zij ervaren een disbalans tussen de grote verantwoordelijkheid die dit met zich meebrengt (er gaan grote bedragen om in er moet veel worden georganiseerd) en de mankracht dit beschikbaar is om dit uit te voeren (vrijwillige bestuurders staan aan de lat voor het draaiende houden van de organisatie). Tegelijkertijd zijn deze verenigingen wel een visitekaartje voor Aalten in het land.

Onze aanpak:
De maatschappelijke waarde van topsport willen wij graag lokaal laten landen. Dat doen we door slim samen te werken in de regio. Op basis van het regionaal beweeg- en sportakkoord is een sterke basis gelegd om samen aan te sluiten bij topsportevenementen en ervoor te zorgen dat het maatschappelijke effect hiervan landt in de regio. Ook voor wat betreft talentenprogramma's wordt via de regionale lijn van Achterhoek in Beweging afstemming gezocht met bijvoorbeeld Topsport Gelderland, de provincie Gelderland en de landelijke bonden. Zo zorgen we ervoor dat de Achterhoek en Aalten een sterke partner zijn en houden we het werk lokaal behapbaar. Voor side events en dergelijke schakelen we via VitaalBAD en de verenigingsondersteuner met het lokale verenigingsleven.

7. Werkwijze en budget

Het herijkte beweeg- sport- en leefstijlakkoord heeft niet alleen geleid tot het herformuleren van de ambities en aanpak maar richt zich ook op een andere manier van werken. De afgelopen jaren is geleerd wat wel en wat niet werkt. Zo blijkt dat er waardering is voor het stroomlijnen en optimaliseren van de communicatie en regionale samenwerking. Maar uit de lokale evaluatie blijkt ook dat het bereik groter kan en moet en dat er meer behoefte is aan verbinding dan aan samenwerking in projectgroepen. Daarom wordt de stuurgroep het kernteam en verlegt de focus zich meer naar een verbindende en ambassadeursfunctie en minder op het oppakken en aanjagen van projecten.

Inhoudelijke samenhang

‘Sport and Health in all policies’ wordt steeds meer werkelijkheid. Dit betekent dat steeds minder vanuit de thematische aanpak gekeken wordt naar de oplossing van een probleem of het benutten van een kans, maar dat steeds meer gewerkt wordt vanuit de drie ambities (fundament op orde, een groter bereik en meer zichtbare betekenis). De actualisatie van het sportbeleid in de gemeente richt zich ook op het bereiken van de drie genoemde ambities. Samenwerking met lokale en regionale partners is daarom van groot belang. Binnen de gemeente en Figulus komen veel organisaties, professionals en inwoners samen. Het is dus logisch om daar door middel van VitaalBAD de afstemming en samenwerking te vinden en het verenigingsloket en het platform VitaalBAD daar te positioneren. Veel onderwerpen vragen om regionale afstemming of samenwerking. Achterhoek in Beweging draagt hiervoor zorg op basis van het regionale beweeg- en sportakkoord.

Het fundament op orde brengen is belangrijk om als sport-, beweeg en gezondheidspartner goed aan tafel te zitten. Binnen het lokale Plan van Aanpak GALA en de nota sociaal domein wordt uitgegaan van een sterke sport- beweeg en gezondheidsinfrastructuur. Die moeten wel samen verder uitbouwen en onderhouden om daadwerkelijk de verwachting waar te maken dat een grote bijdrage wordt geleverd aan het behalen van doelen op het gebied van positieve gezondheid. Sport, bewegen en een gezonde leefstijl dragen bij aan het voorkomen van ziekte en zorg. Alle inwoners goed informeren, zorgen voor een divers en inclusief aanbod en extra inzetten op inwoners met een afstand tot sporten en bewegen zijn daarom de opgave waar we voor staan. Door het platform en ondersteuningspunt VitaalBAD en het samenwerken met verschillende partners verwachten we de basis voor alle inwoners te kunnen realiseren. Partners van het beweeg- sport en leefstijlakkoord willen graag vooral inwoners met een afstand tot bewegen- sporten en een gezonde leefstijl bereiken. Daarom wordt met Brichbouw ingezet op het bereiken en ondersteunen van deze groep. Dit sluit aan bij de ketenaanpakken uit het Integraal Zorg Akkoord en de GALA onderdelen op het gebied van gezondheid en meedoen.

Effectieve lokale uitvoering

Om het beweeg- sport en leefstijlakkoord effectief en kwalitatief goed uit te voeren zijn organisatorische randvoorwaarden van belang. De lokale stuurgroep van het beweeg- sport en leefstijlakkoord heeft aangegeven door te willen gaan als kernteam. Daarmee ziet de bemensing er op dit moment als volgt uit:

- *Voorzitter van het kernteam: Patrick Frenken*

Patrick Frenken is voorzitter van de lokale voetbalvereniging AZSV. Hij heeft een groot netwerk in de gemeente Aalten, heeft een schat aan bestuurlijke ervaring en fungeert als boegbeeld en onafhankelijk voorzitter tegelijkertijd.

- *Lid met als aandachtspunt verenigingsleven: Erik-Jan Etten*

Erik Jan Etten is bestuurslid van voetbalvereniging AD'69 in Aalten. Hij brengt de belangen van het lokale verenigingsleven in in de stuurgroep. Erik-Jan is financieel expert en maakt makkelijk de vertaalslag van wensen en theorie naar uitvoering en praktijk.

- *Lid met als aandachtspunt verbinding eerstelijns zorgorganisaties: Mark te Brake*

Mark te Brake is fysiotherapeut in Aalten met grote affiniteit met bewegen en sport en het lokale verenigingsleven. Hij werkt o.a. vanuit de atletiekvereniging AVA. Mark draagt in hoge mate bij aan het zichtbaar maken van de betekenis van bewegen, sport en een gezonde leefstijl voor de inwoners van Aalten. Dat doet hij door verbindingen te maken met zijn collega's in de eerstelijns, actief te zijn in het veld maar ook door het delen van zijn ervaringen en resultaten.

- *Lid met als aandachtspunt verkleinen van gezondheidsachterstanden: Boudewijn Inja*

Boudewijn Inja is gespecialiseerd in het bereiken van inwoners met een afstand tot sporten, bewegen en vitaliteit. Hij begeleidt hen bij het borgen van vitaliteit en gezondheid in hun daginvulling. Daarbij zorgt hij ervoor dat zij zich kunnen voegen in een omgeving waarin zij zich veilig en positief gewaardeerd voelen. Boudewijn richt zich op het collectief, bijvoorbeeld als trainer van het G elftal van de Graafschap in de bijzondere eredivisie. Hij biedt ook trajecten op maat aan om inwoners die omstandigheden geïsoleerd dreigen te raken weer mee te laten doen aan de samenleving.

- *Lid met als aandachtspunt participatie en ontwikkeling: Corine van Rijn*

Corine van Rijn is werkzaam als trainer bij Laborijn (uitvoeringsorganisatie van de participatiewet). Zij biedt haar deelnemers inzicht en nieuwe perspectieven. Daarbij speelt mentale en fysieke vitaliteit een grote rol. Corine deelt haar kennis en inzichten in het kernteam en is o.a. een sterke verbinder voor programma's die gericht zijn op de vitaliteit van (toekomstige) werknemers.

- *Lid met als aandachtspunt kwetsbare ouderen/intramurale setting: Sandra Veerbeek*

Sandra Veerbeek is Regiomanager van de Stichting Zorgorganisatie Marga Klompé. Zij heeft veel kennis van vitaliteit voor inwoners op leeftijd. Vanuit het kernteam kan zij legt zij de verbindingen met de intra- en extramurale zorg voor ouderen in Aalten. In verband met het verschuiven van de focus van zorg naar gezondheid krijgt dit de komende jaren nog meer aandacht en relevantie dan voorheen.

- *Adviseur lokale sport: Pascal Kamperman*

Pascal Kamperman is namens VSG/VNG, POS, NOC*NSF en de sportbonden adviseur lokale sport in Aalten. Hij is tevens directeur bestuurder van Achterhoek in Beweging en daarmee de verbinder tussen landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen.

- *Verenigingsondersteuner (Karlijn te Poele)*

Karlijn te Poele is talentverbinder (combinatiefunctionaris). Zij valt binnen het profiel Clubkadercoach. In de stuurgroep koppelt Karlijn terug wat zij ophaalt bij verenigingen. Zij haalt op waar verenigingen van dienst kunnen zijn als het gaat om het bereiken van inwoners en geeft aan waar de knelpunten van verenigingen liggen als het gaat om het uitvoeren van maatschappelijke taken. Er is ook afstemming tussen het instrumentarium van de adviseur lokale sport en de vragen van verenigingen.

- *Coördinatie sport en preventie Romie Wisselink en Barbara Ulfman*

De herijking is gecoördineerd door beleidsmedewerkers sport en gezondheid van de gemeente Aalten. Zij zijn lid van het kernteam van het beweeg- sport en leefstijlakkoord. De medewerkers staan tevens aan de lat voor de actualisatie van het sportbeleid van de gemeente (gericht op een toekomstbestendige sportinfrastructuur) en de realisatie van de lokale IZA en GALA plannen. Tot slot vertegenwoordigen zij de gemeente ook in de regionale ambtelijke sport- en gezondheidsoverleggen. Zo is integraliteit geborgd en wordt de haal en brengfunctie vervuld. De verwachting is dat de functie coördinatie sport en preventie inhoudelijk verandert als de lokale plannen klaar zijn en in uitvoering worden gebracht.

<u>Lokale Verenigingsondersteuning (verstevigen van het fundament)</u>
Voor verenigingsondersteuning kunnen verenigingen terecht bij het verenigingsloket VitaalBAD (gepositioneerd bij Figulus). Hier is kennis over het ondersteuningsinstrumentarium van de adviseur lokale sport, het regionaal coördinatiepunt, subsidies en ondersteuningsmaatregelen van de overheden, samenwerkingsmogelijkheden in de gemeente (met bijvoorbeeld Aaltense uitdaging, meedoenpact en present) en externe fondsen en kennisorganisaties.

De verenigingsondersteuner werk binnen VitaalBAD aan:

- Ondersteuning van verenigingen vraaggericht bij financiele- bestuurlijke en organisatorische vraagstukken. Het gaat om meedenken, adviseren en verbinden. De verenigingsondersteuner werkt hierin nauw samen met de adviseur lokale sport en het regionale coördinatiepunt Achterhoek in Beweging.
- Het organiseren van collectieven informatie en scholingsavonden, ontmoeting en netwerkbijeenkomsten.
- Geeft microkredieten uit om goede initiatieven die bijdragen aan meer zichtbaarheid, een hoger bereik of een steviger fundament op gang te helpen.

De verenigingsondersteuner is geen uitvoerder.

Inzet beschikbare middelen en begroting
Voor de periode 2023-2026 komen middelen voor de inzet van de combinatiefuncties en voor het lokale sportakkoord binnen via de zogenaamde ‘Brede SPUK’. In Plan Talent staat hoe de middelen voor de combinatiefuncties worden ingezet. In dit akkoord staat dat we willen werken aan:

- Het verstevigen van het fundament
- Een groter bereik
- Meer zichtbare betekenis

In de paragraaf strategie is toegelicht hoe we dat willen doen. Voor de bekostiging van FTE of programma’s staat het sportakkoord niet aan de lat. Waar we ons wel voor willen inzetten is

- Optimaliseren van de verenigingsondersteuning
- Frequente en meer gerichte communicatie over ‘VitaalBAD’ beweeg-, sport-, en leefstijlakkoord
- Realisatie van digitaal en fysiek platform ‘VitaalBAD’
- Bestaande partners behouden en nieuwe partners toevoegen (*Specialisatie partner Figulus)*

- Bereiken en begeleiden van inwoners die een afstand tot bewegen, sport en een gezonde leefstijl hebben maar niet vallen onder de bestaande interventies (gefinancierd uit ander onderdelen van de Brede SPUK, de ketenaanpakken of ander financieringsbronnen) *(Specialisatie partner Brichbouw)*

Voor de jaren 2023, 2024 en 2025 ontvangen we €22.004 uit de Brede SPUK, voor 2026 €16.918,65. De verenigingsondersteuning en VitaalBAD zijn op dit moment belegd bij Figulus. Brichbouw is gespecialiseerd in het bereiken en begeleiden van inwoners met een afstand tot bewegen en sporten. Voorstel is beide partners een subsidieverzoek te laten indienen waarin zij aangeven hoe zij op een optimale wijze uitvoering kunnen geven aan de genoemde onderdelen.

	2023	2024	2025	2026
Figulus	12.004	12.004	12.003	6.918
Brichbouw	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal	**22.004**	**22.004**	**22.004**	**16.918**

Bijlage 1: verslag verenigingen
Bijlage 2: verslag stakeholders

Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Rapportage
Sport en bewegen

Gemeente Aalten

Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Rapportage
Sport en bewegen

Gemeente Aalten

Concept 1
Datum: 8-3-2024
Projectnummer: 21630

Auteurs:
Luc Oonk, Senior Onderzoeker
Danique Rietman, Onderzoeker

Moventem BV
T 0575 84 3738
E info@moventem.nl
W www.moventem.nl

Moventem werkt conform de Gedragscode voor Onderzoek & Statistiek van de Nederlandse Marktonderzoek Associatie (MOA) en mag het Fair Data Keurmerk voeren, waarmee wordt aangetoond dat op verantwoorde wijze met data en persoonsgegevens wordt omgaan. Tevens is Moventem aangesloten bij de Europese Vereniging voor Marktonderzoek (ESOMAR) en wordt voldaan aan de Internationale Code voor Markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. Dit rapport is met grote zorg samengesteld. Desondanks kan het voorkomen dat informatie fout en/of onvolledig is. Moventem is niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade die zou kunnen ontstaan door het gebruik van de aangeboden informatie.

MOA
Center for Information Based Decision Making & Marketing Research

ESOMAR WORLD RESEARCH ESOMAR MEMBER

Management Samenvatting **Pagina 4**

1 Inleiding **Pagina 7**
1.1 Onderzoeksopzet Pagina 8

2 Resultaten **Pagina 9**
Sporten en bewegen Pagina 10
Sportbeoefening Pagina 13
Sportvoorzieningen Pagina 33
Redenen (niet) sporten Pagina 41

3 Bijlagen **Pagina 44**
Bijlage I Achtergrondvariabelen Pagina 45
Bijlage II Onderzoeksverantwoording Pagina 46

Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Management Samenvatting

Sporten en bewegen

Nagenoeg driekwart sport minimaal 1 dag per week 30 minuten (achter elkaar) of langer. 91% geeft aan minimaal 1 dag per week 30 minuten (achter elkaar) of langer te bewegen. Wandelen, fietsen (excl. wielrennen/ bmx/ mountainbiken) en fitness (cardio/kracht) worden het meest beoefend.

Sportbeoefening

De volgende sporten werden de afgelopen maand vooral alleen, ongeorganiseerd beoefend:

- Wandelen/ wandelsport
- Fietsen (excl. wielrennen/bmx/mountainbiken)
- Hardlopen/joggen/trimmen
- Wielrennen/bmx/mountainbiken
- Zwemsport

De volgende sporten werden de afgelopen maand vooral als abonnee/klant/cursist van een sportaanbieder beoefend:

- Fitness cardio/kracht
- Yoga

De volgende sporten werden de afgelopen maand vooral als lid van een sportvereniging beoefend:

- Volleybal, beachvolleybal
- Tennis
- Veldvoetbal

De volgende sporten werden het afgelopen jaar meestal in de openbare ruimte in de gemeente beoefend:

- Wandelen/wandelsport
- Fietsen (excl. wielrennen/bmx/mountainbiken)
- Hardlopen/joggen/trimmen
- Wielrennen/bmx/mountainbiken
- Zwemsport
- Volleybal, beachvolleybal
- Tennis
- Veldvoetbal

Sportvoorzieningen

Om te bewegen en/of sporten in de gemeente, wordt er vooral regelmatig gebruik gemaakt van wandel- en fietspaden buiten de bebouwde kom, wandelpaden binnen de bebouwde kom en bos(paden). Over het algemeen vinden deelnemers dat er (ruim) voldoende mogelijkheden zijn in de gemeente om te kunnen sporten en/of bewegen. Met name bij ruiterpaden en mountainbikeroutes zijn er verbeteringen mogelijk. Er zijn daarnaast (ruim) voldoende sporthallen, sportparken en gymzalen in de gemeente.

Over het algemeen worden de mogelijkheden in de gemeente om te kunnen sporten en/of bewegen als (heel) goed beoordeeld. Alleen ruiterpaden worden door de minderheid als (heel) goed beoordeeld.
Sporthallen, sportparken en gymzalen in de gemeente worden als (heel) goed beoordeeld.

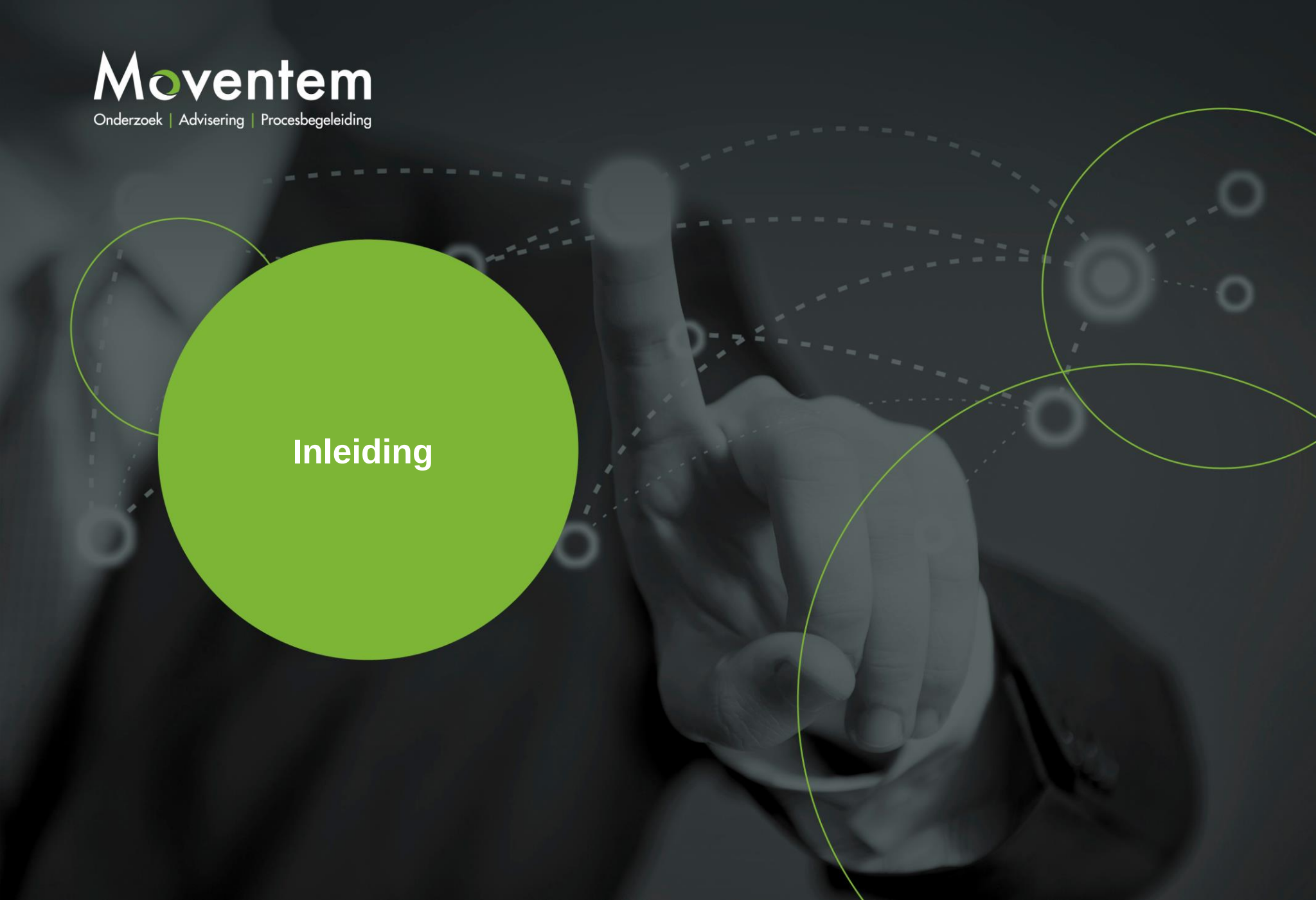
De belangrijkste factoren om prettig te kunnen bewegen en sporten in de openbare ruimte, zijn verkeersveiligheid, aantrekkelijke omgeving en aanwezigheid van veel groen. Om sporten en bewegen makkelijker te maken in de gemeente, zouden er met name meer (veilige) wandel-/fietspaden moeten komen. Nagenoeg de helft geeft aan niets in de mogelijkheden om te sporten/bewegen in de gemeente te missen.

Redenen (niet) sporten

Van de deelnemers die niet sporten, geeft nagenoeg een kwart aan hier wel verandering in te willen brengen. 18% sport niet en heeft dit ook nooit gedaan en 12% sport niet, omdat ze geblesseerd zijn.
De voornaamste redenen om niet te sporten zijn het niet leuk vinden, gebrek aan motivatie om te gaan/blijven sporten en de gezondheid die dit niet toelaat.

Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Inleiding

Benaderen doelgroep

In opdracht van gemeente Aalten heeft Moventem een onderzoek over sporten en bewegen uitgevoerd onder de 1.523 leden van U Spreekt. De panelleden hebben de mogelijkheid gehad om de vragenlijst in te vullen tussen 29 januari en 26 februari 2024. Er is 1 keer een reminder verstuurd, aan iedereen waarvan nog geen ingevulde vragenlijst was ontvangen. Daarnaast is er een open link verspreid via de mediakanalen van de gemeente.

Deelnemers

In totaal hebben 679 panelleden de vragenlijst volledig ingevuld. Een respons-rate van 45%. Via de open link deden 123 respondenten mee.

Met het totale aantal respondenten (802) kunnen met een betrouwbaarheid van 95% en een foutmarge van 3,39% uitspraken worden gedaan over de populatie.

Resultaten weergave

De resultaten van dit onderzoek worden in het voorliggende document beschreven middels diagrammen en tabellen.

Door routes in de vragenlijst en vragen waarbij meerdere antwoorden mogelijk zijn, kan het voorkomen dat het aantal respondenten en/of het aantal antwoorden niet overal gelijk is in deze rapportage. Om deze redenen wordt ter volledigheid bij de resultaten aangegeven hoeveel respondenten (‘n’) de betreffende vraag hebben beantwoord. Door afrondingsverschillen telt niet alles op tot 100%. Bij sommige vragen konden respondenten meerdere antwoorden geven. Het totale percentage komt dan hoger dan 100% te liggen.

In bijlage 1 van deze rapportage staan de achtergrondgegevens van de respondenten weergegeven. Deze bijlage is aan het einde van deze rapportage te vinden.

In bijlage 2 van deze rapportage wordt nader ingegaan op de betrouwbaarheid, nauwkeurigheid en representativiteit van de resultaten. Deze bijlage is aan het einde van deze rapportage te vinden.

Er is een aantal open vragen gesteld aan de respondenten. Alle open antwoorden worden getoond in ‘Bijlagenboek bij Rapportage Sporten en bewegen’.

Moventem

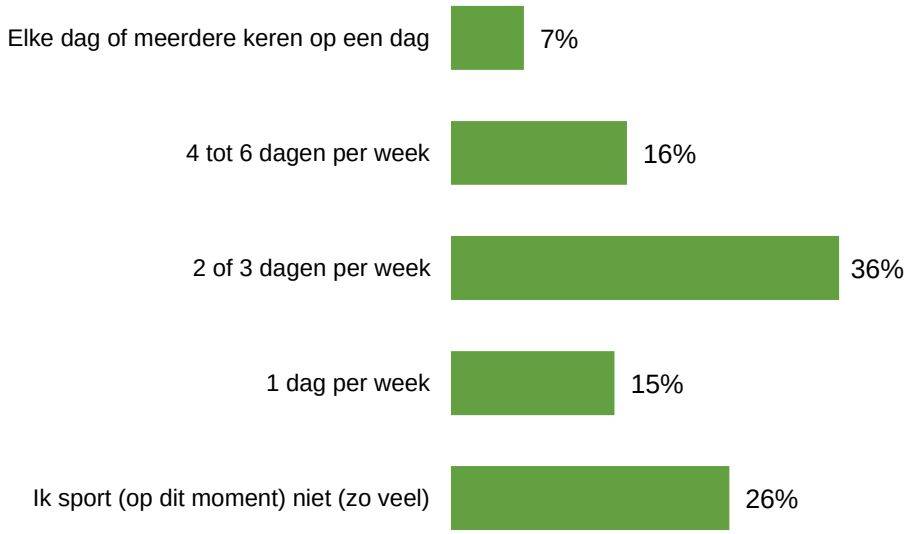
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Resultaten

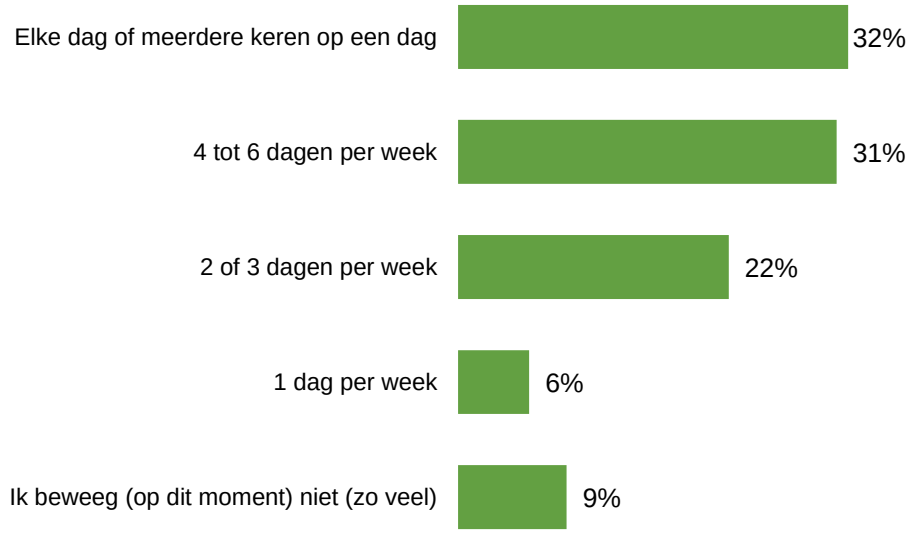
De meeste deelnemers sporten 2 tot 3 dagen per week 30 minuten of langer

Hoeveel dagen per week sport u 30 minuten (achter elkaar) of langer? (n=802)

De meeste deelnemers bewegen elke dag 30 minuten of langer

Hoeveel dagen per week beweegt u minimaal 30 minuten (achter elkaar)? (n=802)

Wandelen, fietsen en fitness (cardio/kracht) worden het meest beoefend

Deze vraag is alleen beantwoord door respondenten die wel eens sporten en/of bewegen

Welke van deze beweegactiviteiten (recreatief wandelen of fietsen) of sporten beoefent u? (n=740)

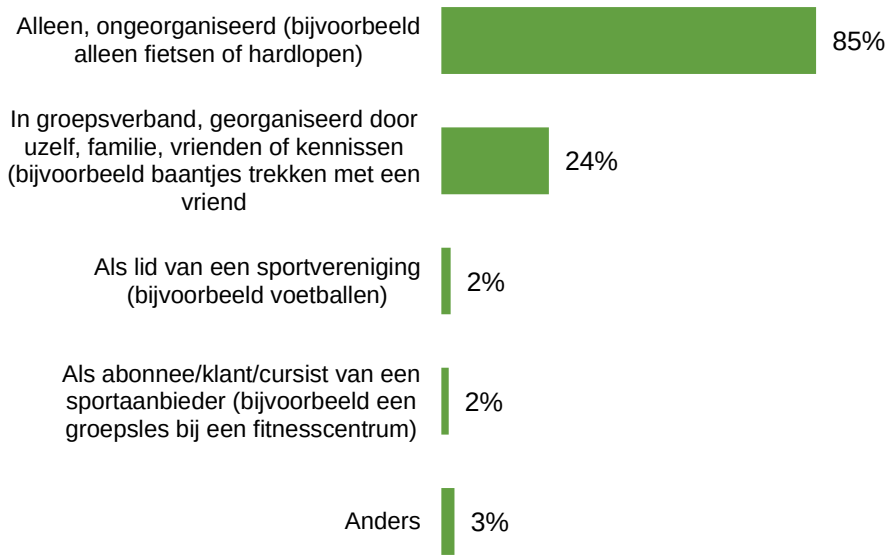
Bijvoorbeeld als u terugdenkt aan de afgelopen maand. Meer antwoorden mogelijk

Beweegactiviteiten/ sporten (1/2)	%
Wandelen/wandelsport	61%
Fietsen (excl. wielrennen/bmx/mountainbiken)	42%
Fitness cardio/kracht	24%
Hardlopen/joggen/trimmen	15%
Wielrennen/bmx/mountainbiken	13%
Zwemsport (excl. waterpolo)	10%
Yoga	6%
Volleybal, beachvolleybal	6%
Tennis	6%
Veldvoetbal	6%
Paardensport	5%
Aerobics/steps/spinning (groepsles op muziek)	4%
Schaatsen	3%
Gymnastiek/turnen	3%
Danssport	2%
Atletiek	2%
Bridge	2%
Skiën/langlaufen/snowboarden	2%
Biljart	2%
Vecht en verdedigingsport (excl. judo)	1%
Darts	1%
Tafeltennis	1%
Schietsport	1%
Golf	1%

Beweegactiviteiten/ sporten (2/2)	%
Klimsport/bergwandelen	1%
Basketbal	1%
Badminton	0%
Skeeleren/skaten	0%
Handbal	0%
Duiksport	0%
Roeien	0%
Bowling	0%
Dammen	0%
Zaalvoetbal	0%
Korfbal	0%
Motorsport	0%
Zeilen/surfen	0%
Schaken	0%
Jeu de boules	0%
Squash	0%
Kano	0%
Hockey	0%
Honkbal/softbal	0%
Judo	0%
Midgetgolf	0%
Waterpolo	0%
Een andere sport, namelijk:	11%
Geen van deze	4%

Wandelen/ wandelsport werd de afgelopen maand vooral alleen, ongeorganiseerd beoefend

Wilt u aangeven op welke manier u wandelen/wandelsport de afgelopen maand heeft beoefend? (n=458)
Meer antwoorden mogelijk

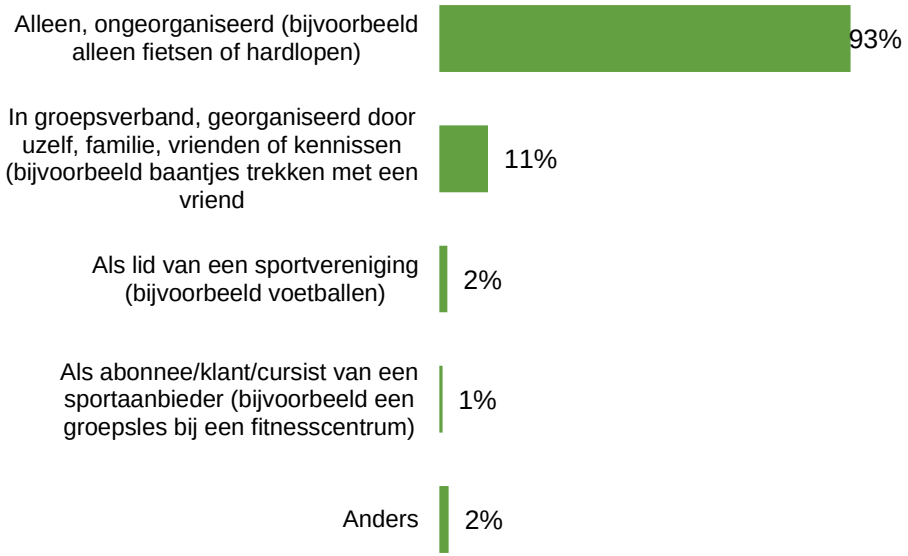

Van de tien meest gekozen beweegactiviteiten/sporten worden de resultaten van de vervolgvragen weergegeven

Fietsen werd de afgelopen maand vooral alleen, ongeorganiseerd beoefend

Wilt u aangeven op welke manier u fietsen (excl. wielrennen/bmx/mountainbiken) de afgelopen maand heeft beoefend? (n=344)

Meer antwoorden mogelijk

Fitness cardio/kracht werd de afgelopen maand vooral als abonnee/klant/cursist van sportaanbieder beoefend

Wilt u aangeven op welke manier u fitness cardio/kracht de afgelopen maand heeft beoefend? (n=160)

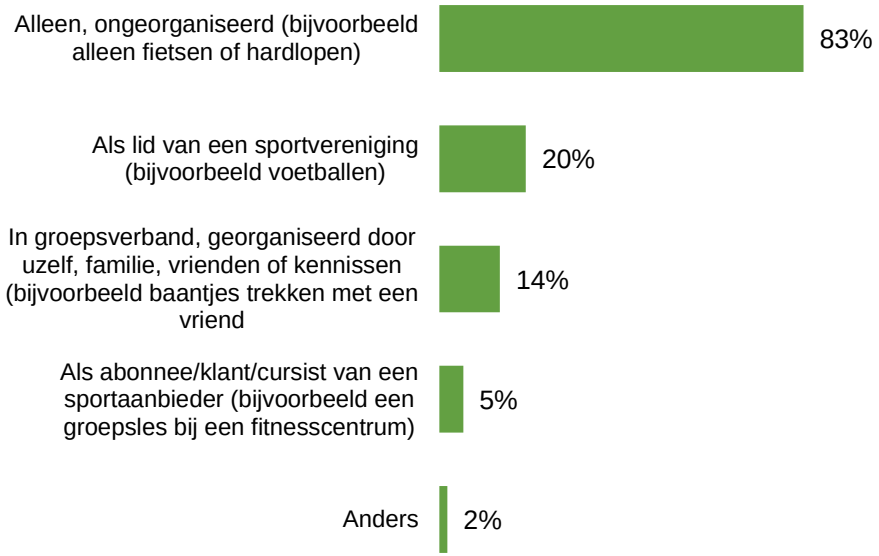
Meer antwoorden mogelijk

Hardlopen/joggen/trimmen werd de afgelopen maand vooral alleen, ongeorganiseerd beoefend

Wilt u aangeven op welke manier u hardlopen/joggen/trimmen de afgelopen maand heeft beoefend? (n=92)

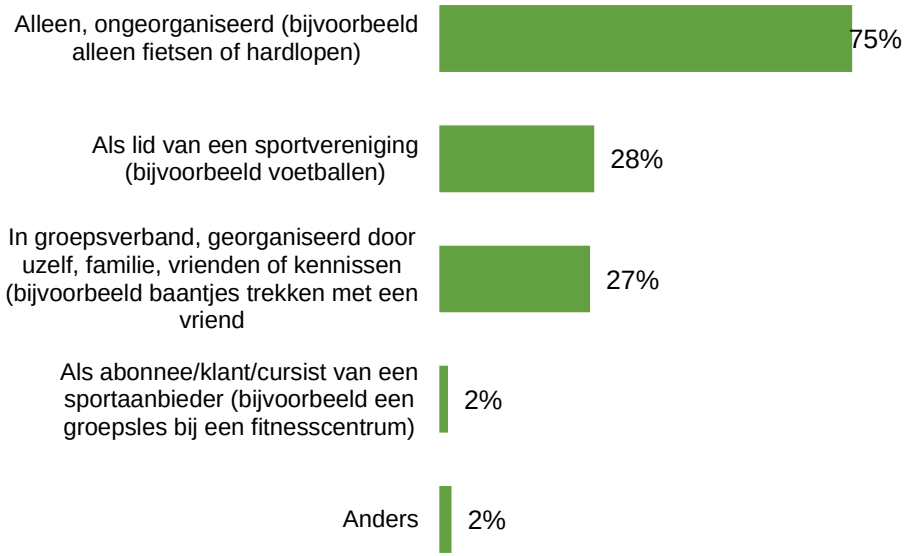
Meer antwoorden mogelijk

Wielrennen/bmx/mountainbiken werd de afgelopen maand vooral alleen, ongeorganiseerd beoefend

Wilt u aangeven op welke manier u wielrennen/bmx/mountainbiken de afgelopen maand heeft beoefend? (n=88)

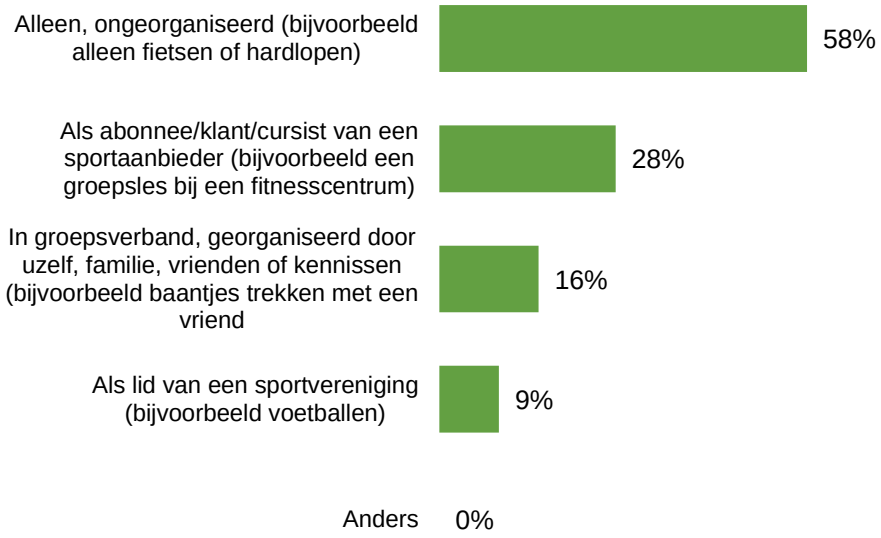
Meer antwoorden mogelijk

Zwemsport werd de afgelopen maand vooral alleen, ongeorganiseerd beoefend

Wilt u aangeven op welke manier u zwemsport (excl. waterpolo) de afgelopen maand heeft beoefend? (n=73)

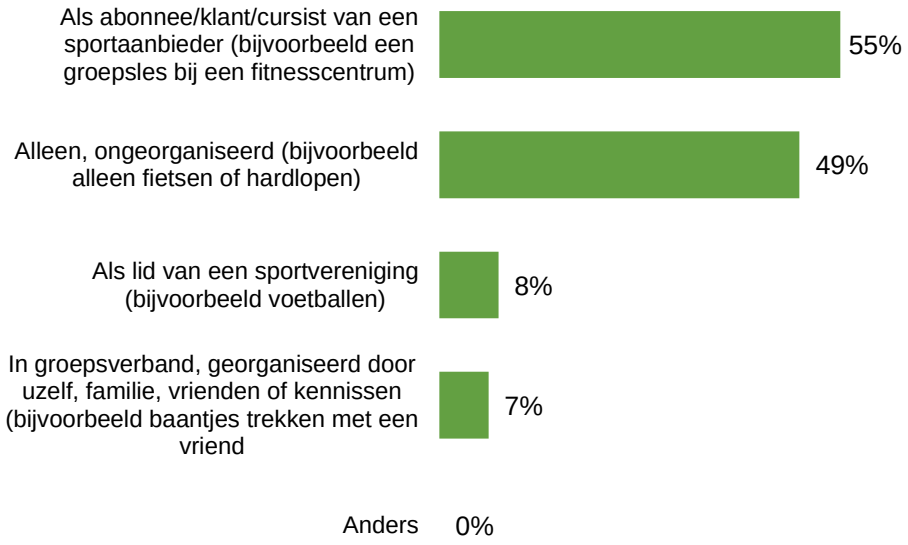
Meer antwoorden mogelijk

Yoga werd de afgelopen maand vooral als abonnee/klant/cursist van sportaanbieder beoefend

Wilt u aangeven op welke manier u yoga de afgelopen maand heeft beoefend? (n=36)

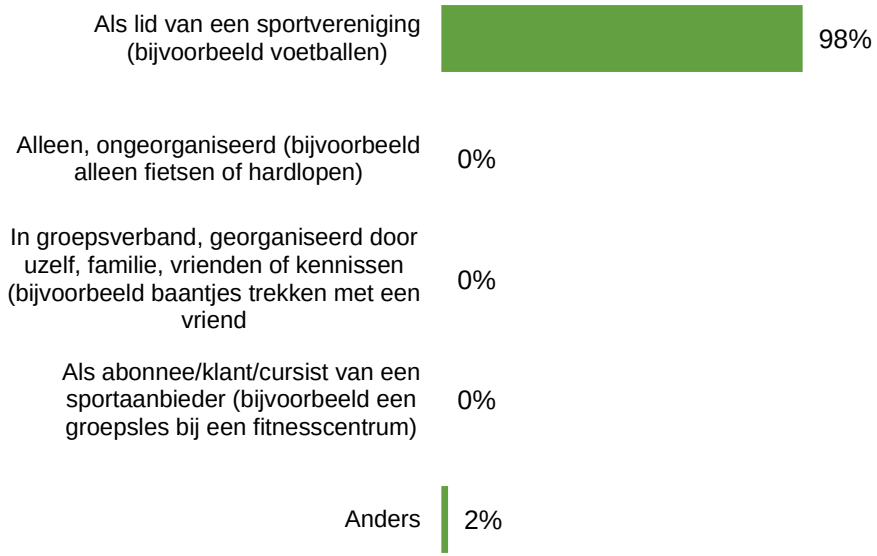
Meer antwoorden mogelijk

Volleybal, beachvolleybal werd de afgelopen maand vooral als lid van een sportvereniging beoefend

Wilt u aangeven op welke manier u volleybal, beachvolleybal de afgelopen maand heeft beoefend? (n=30)

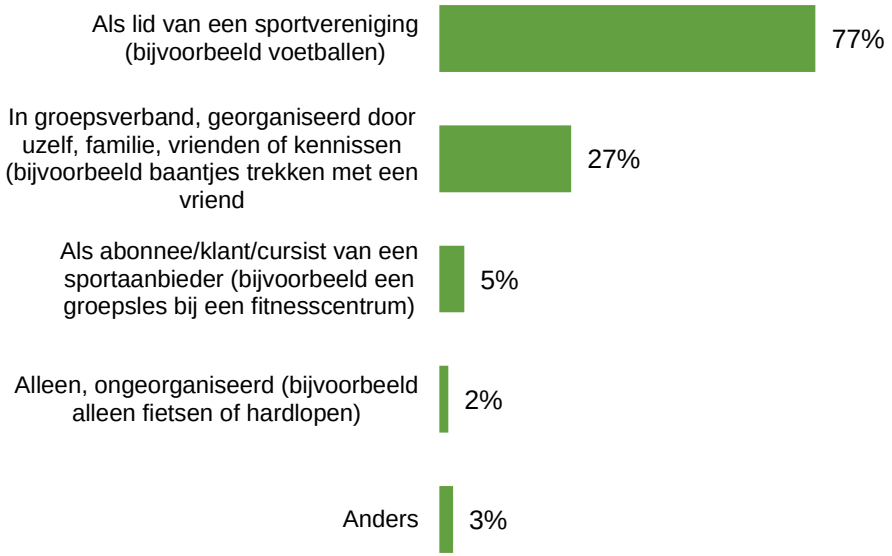
Meer antwoorden mogelijk

Tennis werd de afgelopen maand vooral als lid van een sportvereniging beoefend

Wilt u aangeven op welke manier u tennis de afgelopen maand heeft beoefend? (n=45)

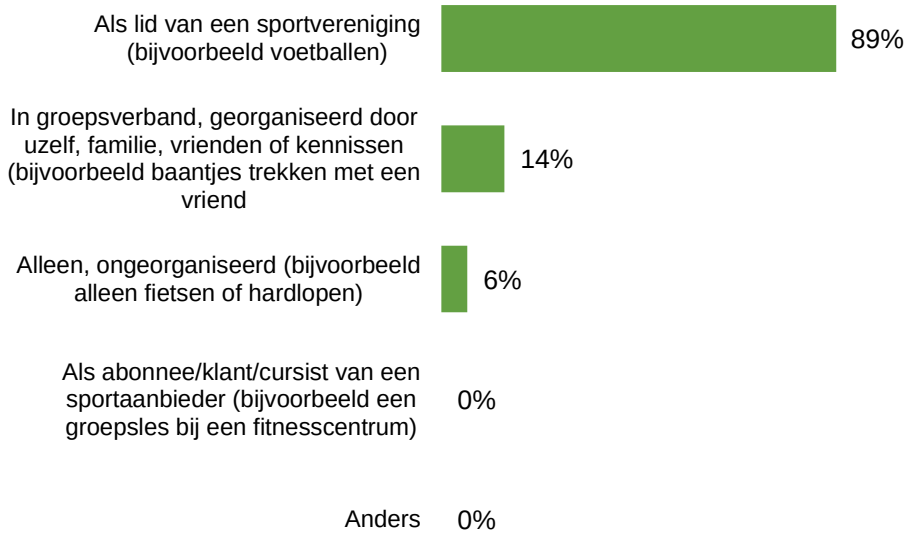
Meer antwoorden mogelijk

Veldvoetbal werd de afgelopen maand vooral als lid van een sportvereniging beoefend

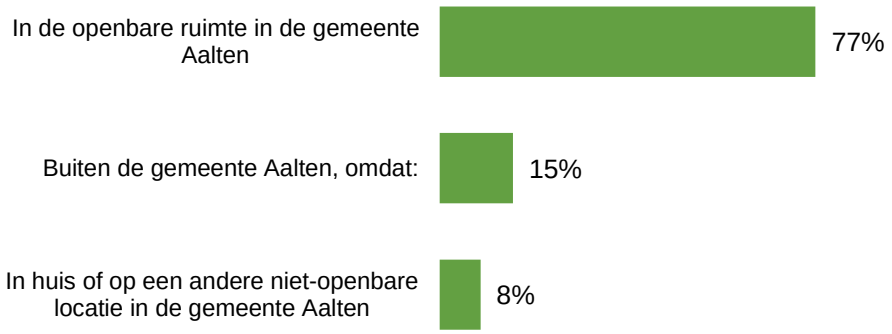
Wilt u aangeven op welke manier u veldvoetbal de afgelopen maand heeft beoefend? (n=29)

Meer antwoorden mogelijk

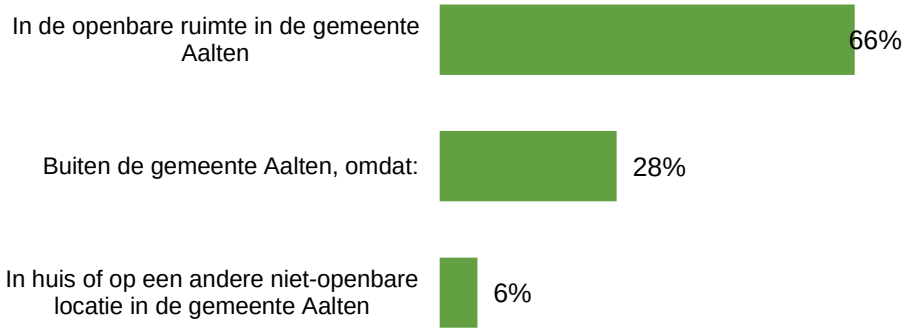
Wandelen/wandelsport werd het afgelopen jaar meestal in de openbare ruimte in de gemeente beoefend

Waar heeft u wandelen/wandelsport meestal beoefend het afgelopen jaar? (n=458)

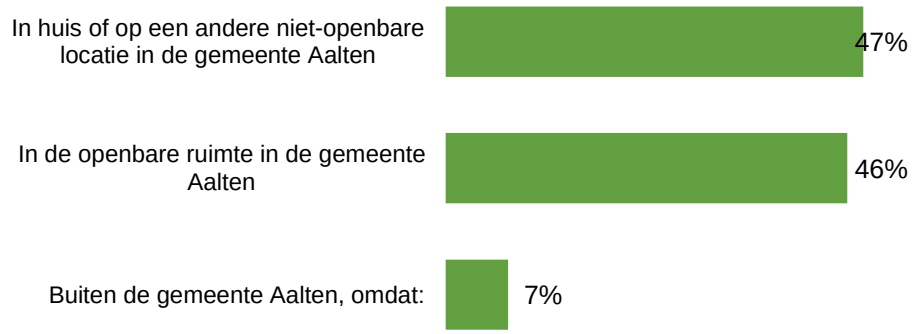
Fietsen werd het afgelopen jaar meestal in de openbare ruimte in de gemeente beoefend

Waar heeft u fietsen (excl. wielrennen/bmx/mountainbiken) meestal beoefend het afgelopen jaar? (n=344)

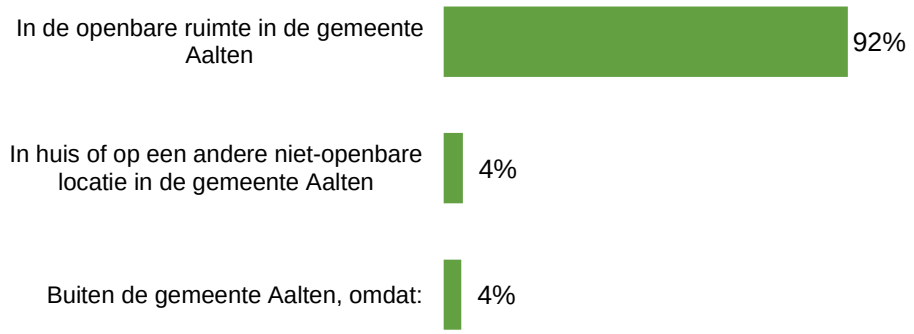
Fitness cardio/kracht werd het afgelopen jaar net zo vaak op een niet-openbare als openbare ruimte in de gemeente beoefend

Waar heeft u fitness cardio/kracht meestal beoefend het afgelopen jaar? (n=160)

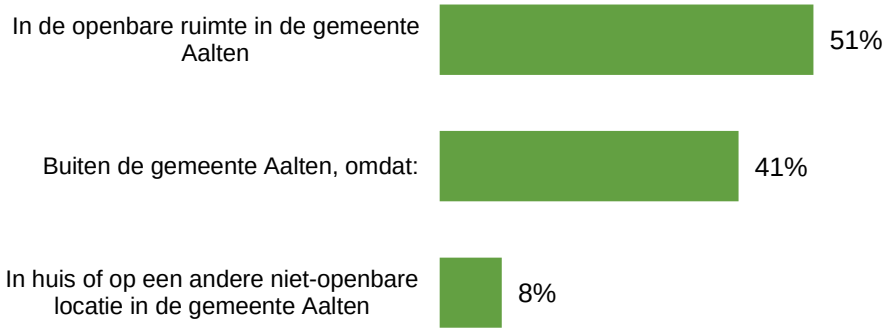
Hardlopen/joggen/trimmen werd het afgelopen jaar meestal in de openbare ruimte in de gemeente beoefend

Waar heeft u hardlopen/joggen/trimmen meestal beoefend het afgelopen jaar? (n=92)

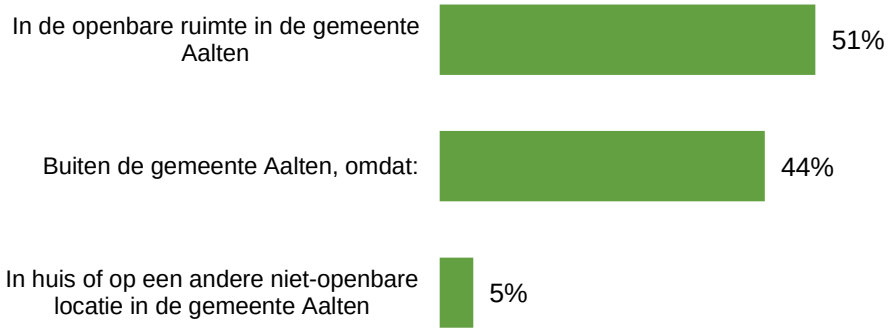
Wielrennen/bmx/mountainbiken werd het afgelopen jaar meestal in de openbare ruimte in de gemeente beoefend

Waar heeft u wielrennen/bmx/mountainbiken meestal beoefend het afgelopen jaar? (n=88)

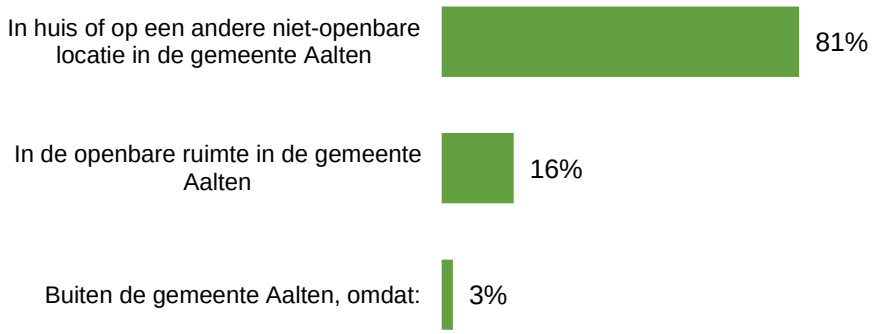
Zwemsport werd het afgelopen jaar meestal in de openbare ruimte in de gemeente beoefend

Waar heeft u zwemsport (excl. waterpolo) meestal beoefend het afgelopen jaar? (n=73)

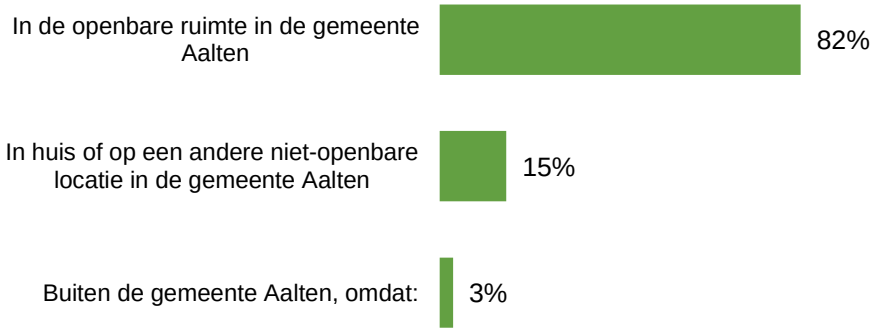
Yoga werd het afgelopen jaar meestal in huis of op een niet-openbare locatie in de gemeente beoefend

Waar heeft u yoga meestal beoefend het afgelopen jaar? (n=36)

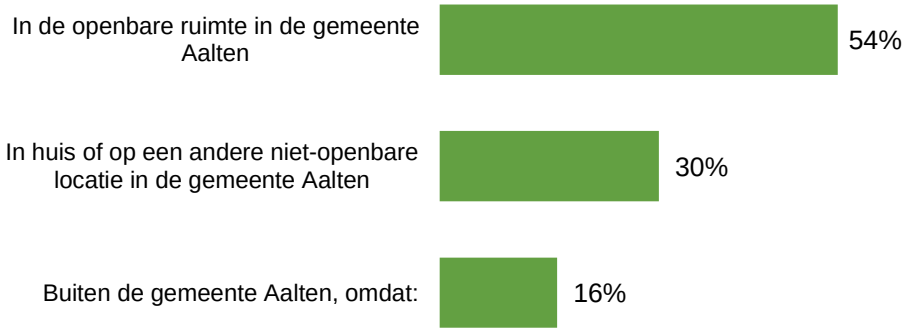
Volleybal, beachvolleybal werd het afgelopen jaar meestal in de openbare ruimte in de gemeente beoefend

Waar heeft u volleybal, beachvolleybal meestal beoefend het afgelopen jaar? (n=30)

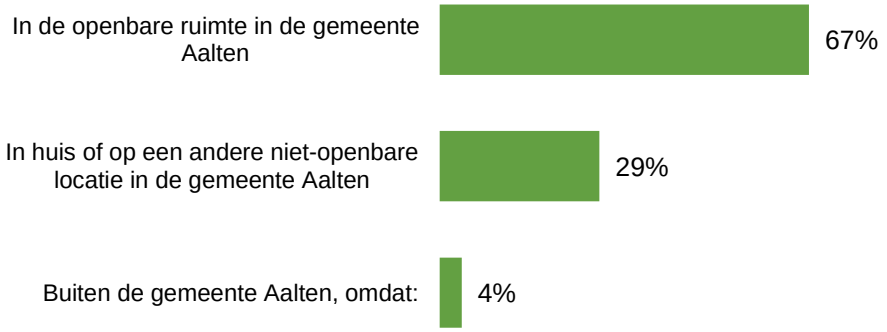
Tennis werd het afgelopen jaar meestal in de openbare ruimte in de gemeente beoefend

Waar heeft u tennis meestal beoefend het afgelopen jaar? (n=45)

Veldvoetbal werd het afgelopen jaar meestal in de openbare ruimte in de gemeente beoefend

Waar heeft u veldvoetbal meestal beoefend het afgelopen jaar? (n=29)

Met name wandel- en fietspaden buiten bebouwde kom vaak gebruikt om te bewegen en/of sporten in de gemeente

Van welke mogelijkheden hieronder maakt u regelmatig gebruik om te bewegen en/of te sporten in de gemeente Aalten? (n=740)

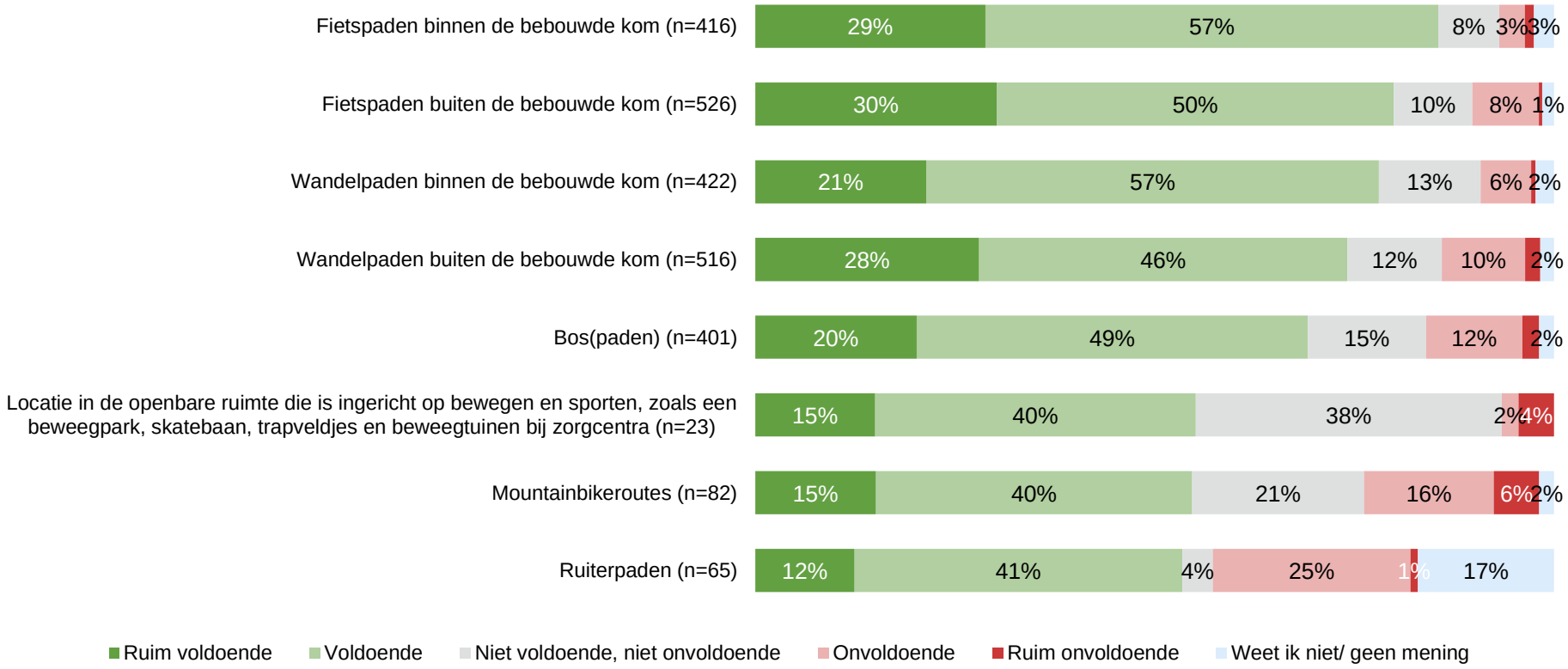

Deze vraag is alleen beantwoord door respondenten die wel eens sporten en/of bewegen

Over het algemeen voldoende mogelijkheden in de gemeente om te kunnen sporten en/of bewegen

Respondenten hebben enkel de mogelijkheden beoordeeld die ze regelmatig gebruiken om te sporten en/of bewegen in de gemeente

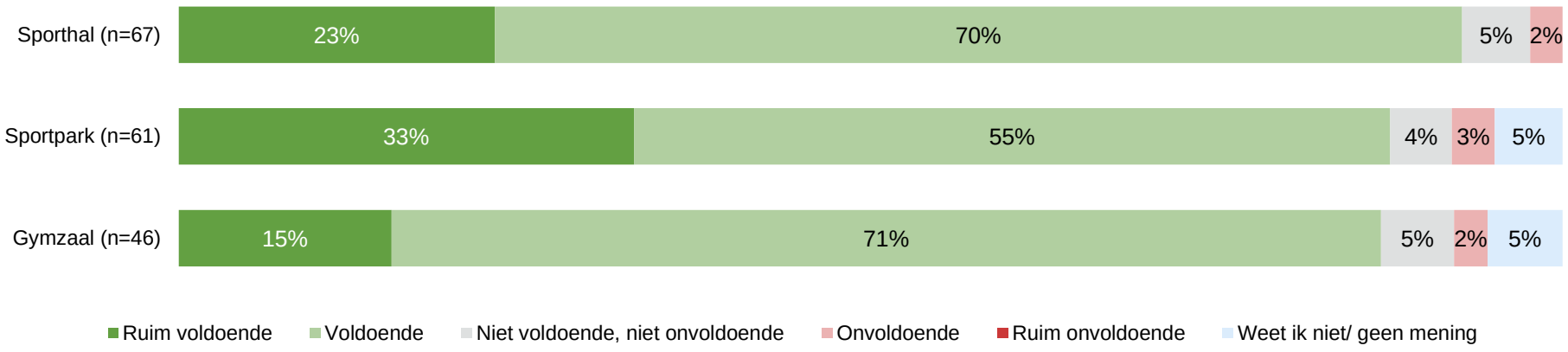
Kunt u aangeven of er volgens u voldoende van deze mogelijkheden zijn in de gemeente Aalten?

Er zijn (ruim) voldoende sporthallen, sportparken en gymzalen in de gemeente

Respondenten hebben enkel de mogelijkheden beoordeeld die ze regelmatig gebruiken om te sporten en/of bewegen in de gemeente

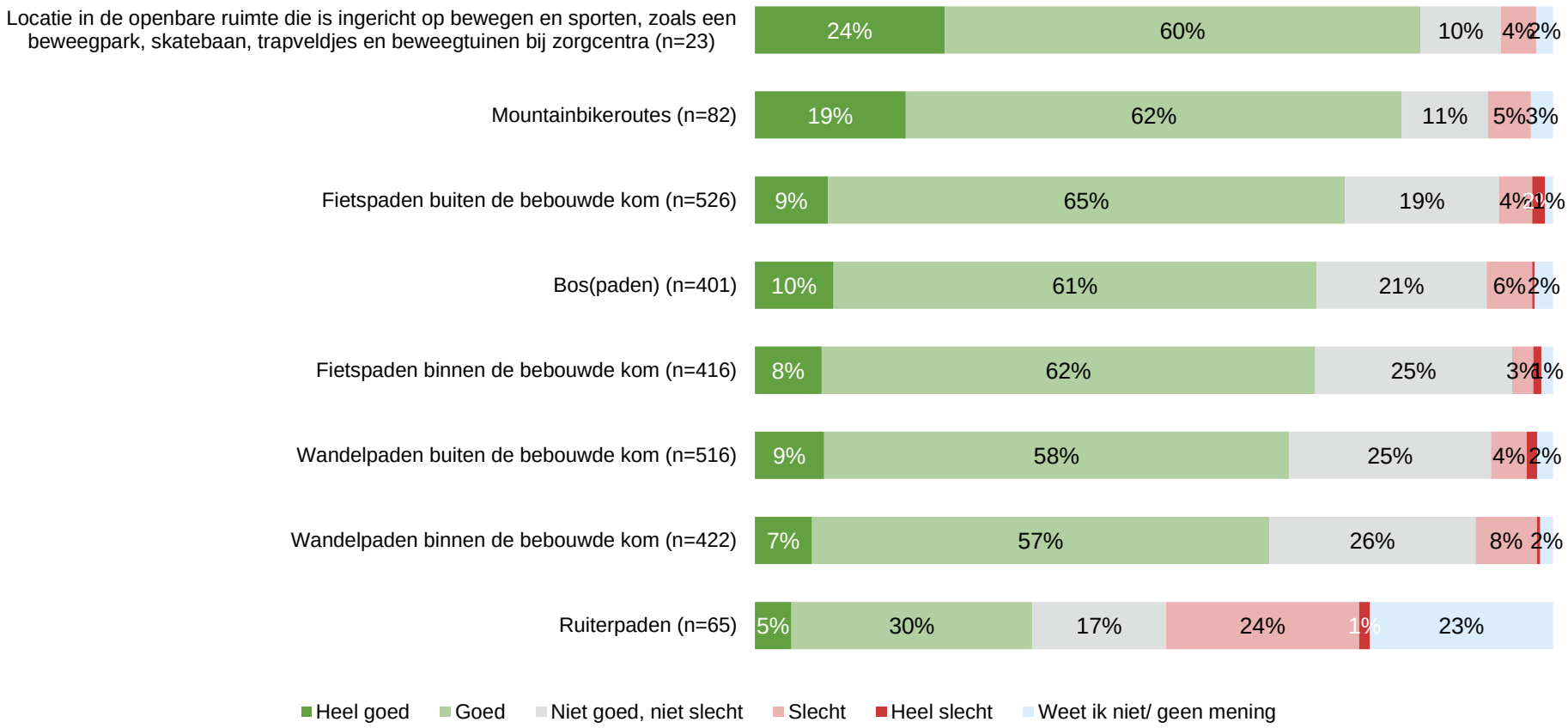
Kunt u aangeven of er volgens u voldoende van deze mogelijkheden zijn in de gemeente Aalten?

Over het algemeen zijn de mogelijkheden in de gemeente om te kunnen sporten en/of bewegen (heel) goed

Respondenten hebben enkel de mogelijkheden beoordeeld die ze regelmatig gebruiken om te sporten en/of bewegen in de gemeente

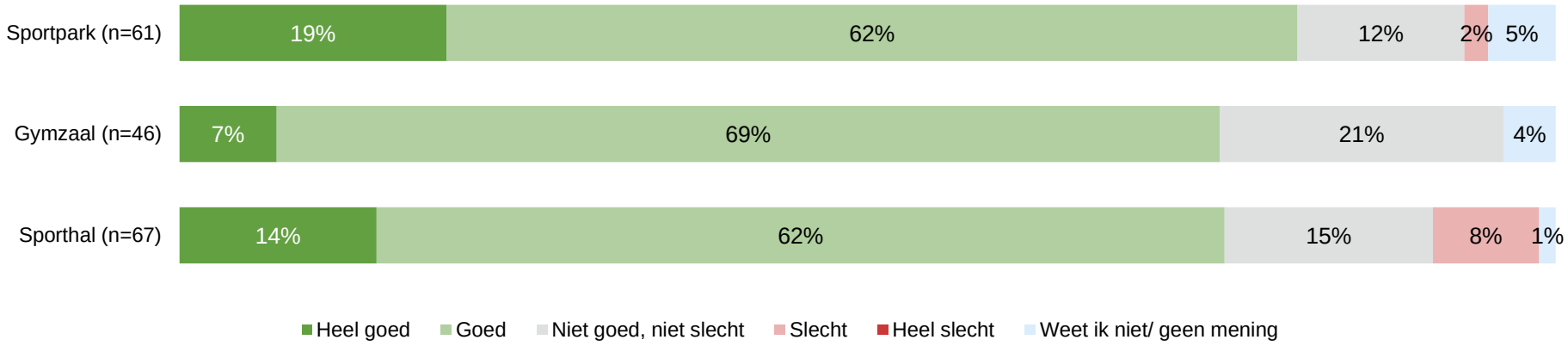
Kunt u aangeven wat u van deze mogelijkheden vindt?

Sporthallen, sportparken en gymzalen in de gemeente worden als (heel) goed beoordeeld

Respondenten hebben enkel de mogelijkheden beoordeeld die ze regelmatig gebruiken om te sporten en/of bewegen in de gemeente

Kunt u aangeven wat u van deze mogelijkheden vindt?

Verkeersveiligheid, aantrekkelijke omgeving en veel groen belangrijkste factoren om prettig te bewegen en sporten

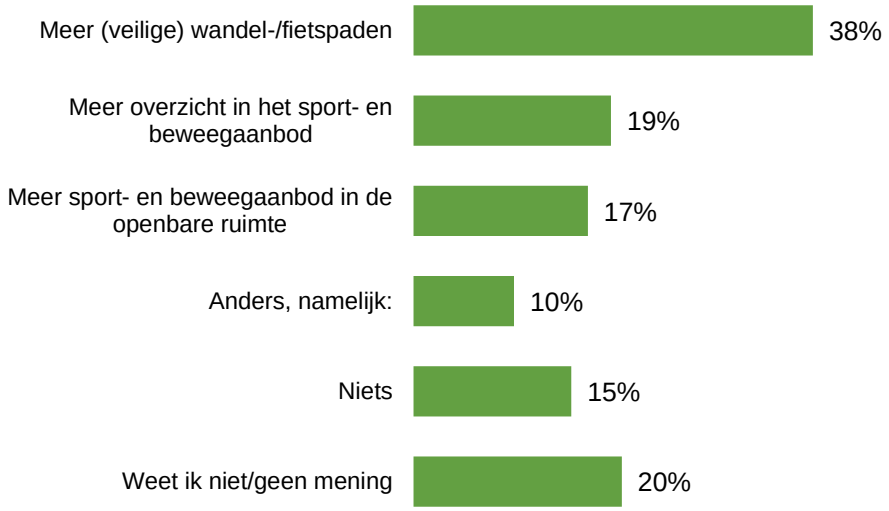
Wat zijn voor u de belangrijkste factoren om prettig te kunnen bewegen en sporten in de openbare ruimte? (n=740) *Maximaal 3 antwoorden mogelijk*

Deze vragen zijn alleen beantwoord door respondenten die wel eens sporten en/of bewegen

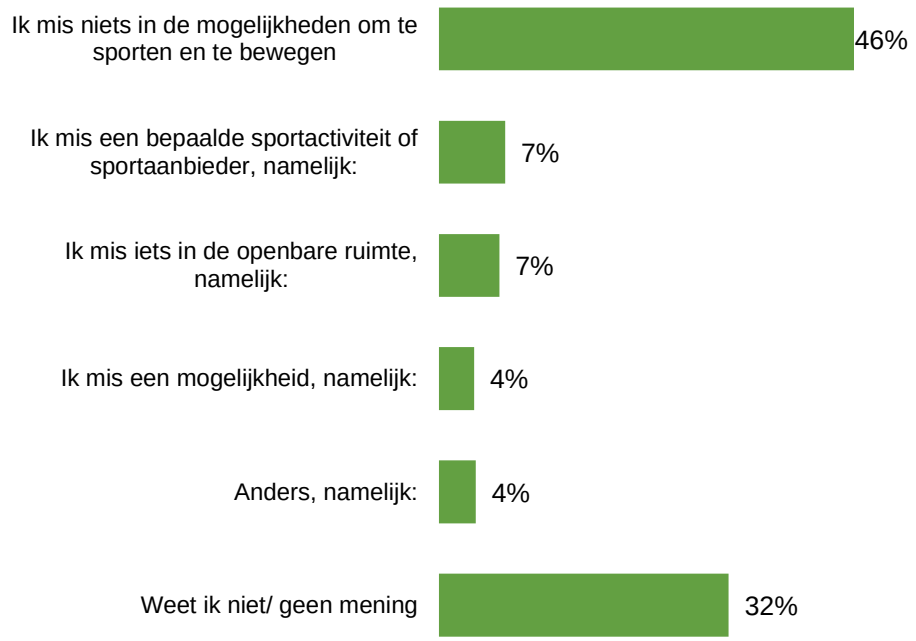
Grootste verbeterpunt om sporten en bewegen makkelijker te maken is meer (veilige) wandel-/fietspaden

Wat kan beter in de gemeente Aalten om sporten en bewegen makkelijker te maken? (n=740) *Meer antwoorden mogelijk*

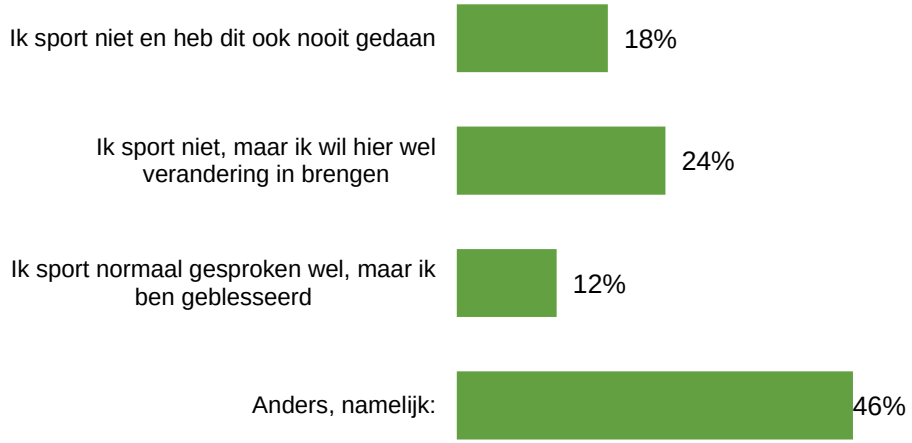
Nagenoeg de helft geeft aan niets in de mogelijkheden om te sporten/bewegen in de gemeente te missen

Mist u iets in de mogelijkheden om te sporten en te bewegen in de gemeente Aalten? (n=740) *Zoals bijvoorbeeld een bepaalde sportactiviteit of sportaanbieder, of iets in de openbare ruimte van de gemeente Aalten.*

Nagenoeg een kwart sport niet, maar wil hier wel verandering in brengen

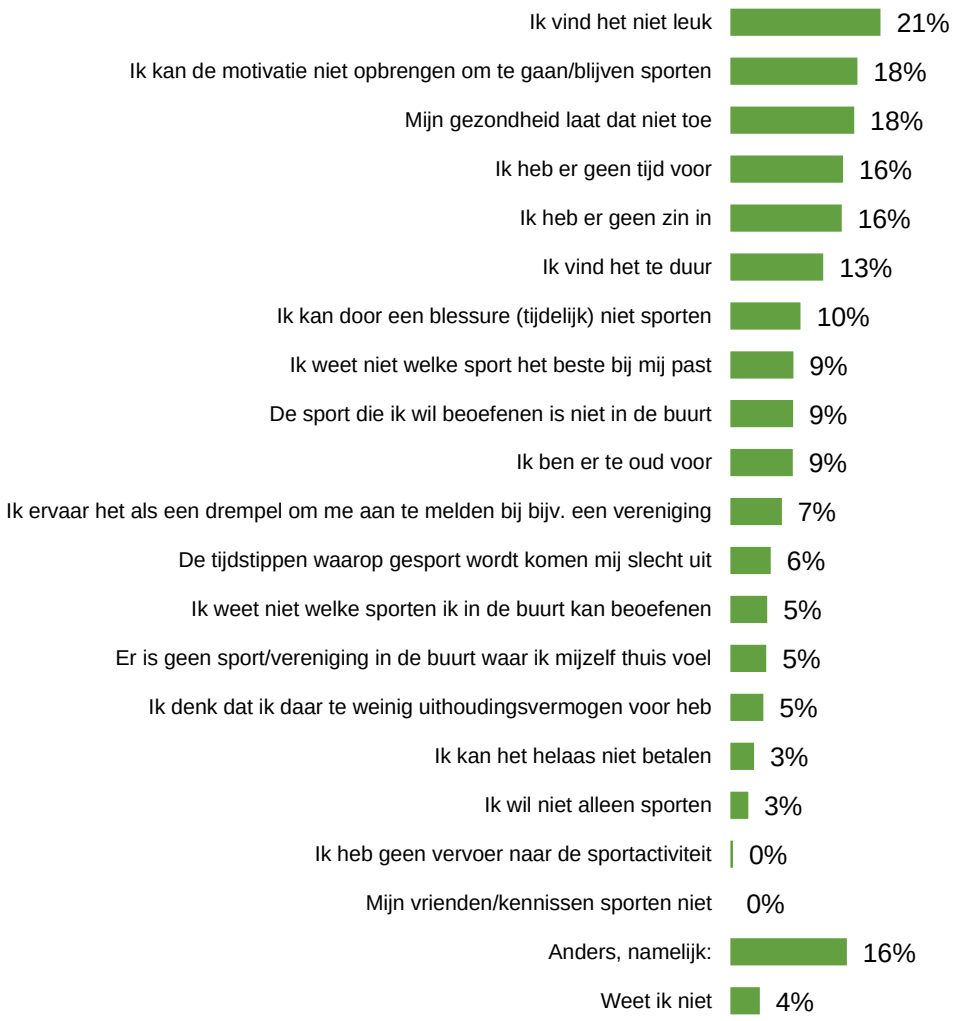
Aan het begin van de vragenlijst gaf u aan dat u niet sport. Welke stelling hieronder is het meest op u van toepassing? (n=233)
Kies de stelling die het meest bij u past.

Deze vragen zijn alleen beantwoord door respondenten die niet sporten

Voornaamste redenen om niet te sporten zijn het niet leuk vinden, gebrek aan motivatie en gezondheidsprobleem

Wat is de reden dat u niet sport? (n=233) *Maximaal 3 antwoorden mogelijk*

Wat zou er beschikbaar moeten zijn of moeten veranderen waardoor u wel zou gaan sporten?

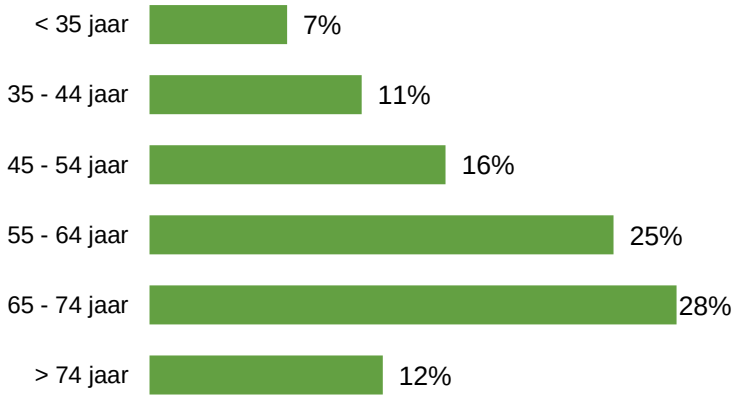
Dit zijn een aantal van de belangrijkste punten die respondenten hebben genoemd:

- Tijdgebrek: Veel mensen geven aan dat ze druk bezig zijn met werk, gezinsverantwoordelijkheden of andere verplichtingen, waardoor ze geen tijd hebben om aan sport te doen.
- Gezondheidsproblemen: Sommige respondenten geven aan dat gezondheidsproblemen hen belemmeren om te sporten, zoals langdurige blessures, reumatische klachten of operaties.
- Gebrek aan motivatie: Verschillende mensen geven aan dat ze gewoon geen interesse hebben in sporten of dat ze al voldoende beweging krijgen door andere activiteiten zoals wandelen of fietsen.
- Financiële belemmeringen: Voor sommigen zijn de kosten van sportfaciliteiten een obstakel. Ze zouden graag zien dat sporten goedkoper of zelfs gratis wordt gemaakt.
- Verbeteringen in het aanbod: Respondenten uiten interesse in specifieke verbeteringen, zoals betere begeleiding in sportscholen, meer variatie in het sportaanbod, een overdekt zwembad in plaats van een buitenbad, en meer ruiterpaden.
- Gemeente initiatieven: Sommigen suggereren dat de gemeente proeflessen of gratis sportactiviteiten zou moeten aanbieden om mensen te motiveren, terwijl anderen benadrukken dat het niet de verantwoordelijkheid van de gemeente is om mensen aan het sporten te krijgen.

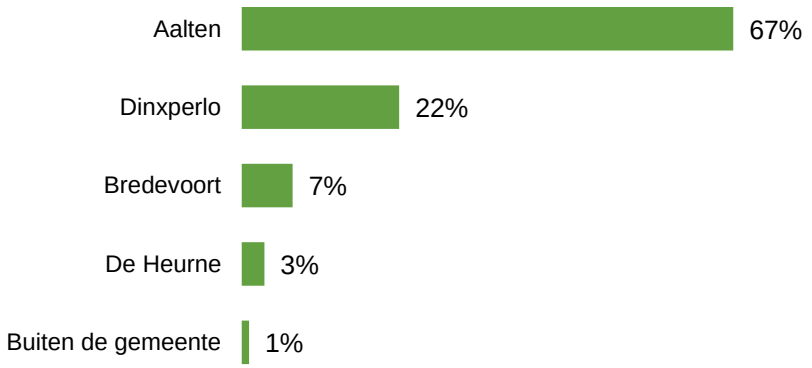
Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Bijlagen

Leeftijd (n=802)

Woonplaats (n=802)

Binnen dit panelonderzoek zijn de resultaten gewogen naar leeftijd. Hiermee zijn de resultaten gecorrigeerd om de mogelijke invloed van de niet geheel representatieve steekproef weg te nemen. Op deze pagina staan ongewogen resultaten. De rest van de rapportage zal gewogen resultaten bevatten. Meer informatie over de weging staat in bijlage 2 weergegeven.

Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

Elke steekproef geeft afwijkingen ten opzichte van de werkelijkheid, maar de uitkomsten moeten een zo goed mogelijk beeld geven van de populatie. In kwantitatief onderzoek is het gebruikelijk om te spreken van een statistisch betrouwbaar verschil, als de afwijking zo groot is dat deze niet door toeval wordt veroorzaakt. Het betrouwbaarheidsniveau is gedefinieerd als 1 (100%) minus het significantieniveau. Het is gangbaar uit te gaan van een significantieniveau van 5%. Dan is er sprake van een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Dat wil zeggen dat, als het onderzoek op dezelfde wijze en op hetzelfde moment zou worden herhaald, de uitkomsten in 95% van de gevallen hetzelfde beeld zouden geven.

De nauwkeurigheid (uitgedrukt in foutmarge) geeft het gebied van waarden aan, waarbinnen de werkelijke waarde in de populatie ligt. Een foutmarge van bijvoorbeeld 5%, betekent dat de werkelijke waarde van de totale populatie 5% hoger of lager kan liggen dan de waarde van de steekproef. Concreet: indien een onderzoeksuitkomst van de steekproef aangeeft dat 50% van de respondenten een rapportcijfer 8 geeft voor een bepaald aspect, dan ligt dit percentage in werkelijkheid maximaal 5% boven of 5% onder deze 50%, ofwel tussen de 45% en 55%. Een foutmarge van 5% is gangbaar en algemeen geaccepteerd bij (statistisch) kwantitatief onderzoek.

Met het omvangrijke aantal respondenten dat heeft deelgenomen (802) kunnen met 95% betrouwbaarheid en 3,39% nauwkeurigheid uitspraken worden gedaan op een algemeen niveau. De hoge betrouwbaarheid en nauwkeurigheid maken de data geschikt voor verdere analyses.

Weging

Binnen dit panelonderzoek zijn de resultaten gewogen naar leeftijd. Hiermee zijn de resultaten gecorrigeerd om de mogelijke invloed van de niet geheel representatieve steekproef weg te nemen. Dit is een gangbare werkwijze in statistisch kwantitatief onderzoek. Personen in ondervertegenwoordigde groepen krijgen een gewicht groter dan 1 en tellen relatief zwaarder mee in het totaalresultaat, personen in groepen met een oververtegenwoordiging krijgen een gewicht kleiner dan 1.

Vanwege de ondervertegenwoordiging van respondenten jonger dan 35 jaar, krijgt een respondent uit deze groep bijvoorbeeld weegfactor 3,22 en een respondent tussen de 55 en 64 jaar (die oververtegenwoordigd is) weegfactor 0,75. Weegfactoren mogen niet te groot zijn (een groep in een steekproef met een aandeel van bijvoorbeeld 5%, kan niet worden ‘opgeblazen’ tot 50%). Doorgaans wordt een maximale weegfactor van 5 en een minimale weegfactor van 0,5 geaccepteerd. Indien gewenst kan de tabel met alle gehanteerde weegfactoren opgevraagd worden.

Door de weging zijn de resultaten representatief over leeftijd.

Maatschappelijke waarde van sport en bewegen

Hoe verhoudt Aalten zich tot de rest van het land?

Kerncijfers Aalten

	Lokaal	Landelijk
Hoogopgeleiden	28,8%	36,6%
Besteedbaar inkomen	€ 48.400	€ 49.400
Niet-westerse migranten	3,6%	14,4%
Grijze druk	42,2%	34,1%
Stedelijkheid	Weinig	n.v.t.

	Lokaal	Landelijk
Gemiddeld aantal sport-accommodaties	26,9	21,5
Gemiddelde afstand tot sporthal	1,3 km	1,6 km
Score beweegvriendelijke omgeving	41	65
Nabijheid van voorzieningen	56	63
Sportaccommodaties	52	58
Recreatief groen en blauw	51	62
Speelplekken	-	80
Uitgaven gemeente sport en bewegen per inwoner	€ 63,1	€ 91,7

	Lokaal	Landelijk
Ervaren goede gezondheid	72,6%	70,0%
Ernstig overgewicht	17,7%	15,7%
Stress	14,6%	20,6%
18 - 64 jaar	16,7%	24,8%
65+	9,4%	7,3%
Jongeren met psychische klachten	-	27,4%

	Lokaal	Landelijk
Beweegrichtlijnen	46,3%	47,5%
18 - 64 jaar	48,7%	50,3%
65+	40,4%	38,9%
Wekelijkse sporters	49,8%	53,6%
Sportbondleden	31,5%	24,0%
0 - 9 jaar	30,0%	20,0%
10 - 24 jaar	59,2%	42,0%
25 - 44 jaar	34,2%	22,0%
45 - 64 jaar	24,8%	21,0%
65+	18,3%	16,0%
Ongeorganiseerde sporten		
Wielrennen	2,0%	1,8%
Fitness	22,0%	23,8%
Sportief wandelen	4,0%	4,3%
Hardlopen	12,0%	10,0%
Fietsgebruik	28,9%	26,3%

Toelichting

Deze indicatoren zijn geselecteerd op basis van beschikbare gegevens voor alle gemeenten. De gezondheidsindicatoren zijn geselecteerd wanneer bekend is dat sport en bewegen hier effect op kan hebben (zie Human Capital Model). Ontbrekende gegevens worden aangegeven met '-'.

Kerncijfers

Hoogopgeleiden (2022)
Het percentage personen in een gemeente waarbij het hoogst behaalde onderwijsniveau het hbo of wo is.

Besteedbaar inkomen (2021)
Gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens excl. studenten.

Niet-westerse migranten (2022)
Het percentage personen met een niet-westerse migratieachtergrond in de gemeente.

Grijze druk (2022)
De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Stedelijkheid (2022)
De mate van stedelijkheid bestaat uit vijf categorieën van niet stedelijk tot zeer sterk stedelijk en is gebaseerd op het aantal adressen per vierkante kilometer.

Omgevings-/beleidsindicatoren

Gemiddeld aantal sportaccommodaties (2022)
Deze indicator geeft het aantal recreatieve sportaccommodaties per 10.000 inwoners weer. Er is rekening gehouden met de verschillen in de diversiteit en capaciteit van de accommodaties.

Gemiddelde afstand tot sporthal (2020)
De gemiddelde afstand in kilometers via de weg, van inwoners van een gemeente of in Nederland als geheel, naar de dichtstbijzijnde sporthal.

Score beweegvriendelijke omgeving (2022)
De indicator beweegvriendelijke omgeving gaat van 0 tot 100 en laat zien in hoeverre de openbare ruimte mogelijkheden biedt voor mensen om te sporten en te bewegen. De veronderstelling is dat een beweegvriendelijke omgeving (dus een hogere score) het beweeggedrag positief beïnvloedt.

- De indicator bestaat uit vier deelindicatoren, **klik hier voor meer uitleg**. Bij de deelindicator sport- en speelplekken ontbreken vaak data om deze indicator nauwkeurig te berekenen. Bij een score onder <10 is daarom aangegeven dat de gegevens ontbreken. **Lees hier wat je moet doen om een nauwkeurig cijfer te krijgen**.

Uitgaven gemeente sport en bewegen per inwoner (2022)
Gemeentelijke uitgaven aan sportbeleid, -activering en -accommodaties per inwoner. Dit betreft een bewerking van Rebel en het Mulier Instituut t.b.v. de SROI-berekening. De bedragen komen daarom niet overeen met de bedragen uit de Monitor sportuitgaven gemeenten 2022.

Gezondheidsindicatoren

Ervaren goede gezondheid (2022)
Percentage personen vanaf 18 jaar dat 'goed' of 'zeer goed' antwoordt op de vraag naar algemene gezondheidstoestand.

Ernstig overgewicht (2022)
Percentage personen vanaf 18 jaar met een BMI van 30 of hoger.

Stress (2022)
Percentage personen vanaf 18 jaar dat afgelopen vier weken (heel) veel stress heeft ervaren.

Jongeren met psychische klachten (2021)
Percentage jongeren uit het tweede en vierde leerjaar van het voortgezet onderwijs dat psychische klachten heeft volgens de **Mental Health Inventory 5**.

Sport- en beweegcijfers

Beweegrichtlijnen (2022)
Percentage personen dat minstens 150 minuten matig intensief beweegt per week en minimaal twee keer per week bot- en/of spierversterkende oefeningen doet. Voor ouderen horen hier ook balansoefeningen bij. **Lees hier meer over de beweegrichtlijnen**.

Wekelijkse sporters (2022)
Percentage personen dat minstens één keer per week sport.

Sportbondleden (2022)
Percentage personen met één of meer lidmaatschappen bij een sportbond.

Ongeorganiseerde sporten (2022)
Percentage volwassenen (18 jaar en ouder) dat hardloopt, wielrent, wandelt of fitnesst. Voor het landelijk percentage is het gemiddelde van de gemeenten genomen.

Fietsgebruik (2015-2019)
Percentage personen dat een gewone fiets gebruikt bij een afstand van minder dan 7,5 km. Het betreft verplaatsingen per fiets waarin de gemeente als vertrekplaats is aangemerkt. Cijfers van gemeenten die na 2019 zijn gefuseerd, zijn niet in dit overzicht opgenomen, of worden getoond in de samenstelling zoals dat het geval was in 2019.

Opbrengsten sport en bewegen (2022)
Het getoonde bedrag geeft aan dat zodra 10% van de mensen die niet voldoen aan de beweegrichtlijnen hier wél aan zouden voldoen, dit jaarlijks gemiddeld leidt tot X euro aan maatschappelijke opbrengsten over de hele levensloop van deze groep.

Berekening opbrengsten sport en bewegen
- Er is gekeken naar het aantal personen dat nu niet aan de beweegrichtlijnen voldoet (in 3 groepen: 5-24 jaar, 25-54 jaar en 55+) en hier is 10% van genomen.
- Dit is vermenigvuldigd met de gemiddelde sociaaleconomische waarde van sport en bewegen uit het rapport **'De sociaaleconomische waarde van sport en bewegen'**. Deze waarden zijn geïndexeerd naar de waarde in 2022.
- Vervolgens zijn deze bedragen omgerekend naar jaarlijkse opbrengsten op basis van een discontovoet van 2,25% en een gemiddelde resterende levensverwachting van 68 jaar (voor de 5-24 jarigen), 43,6 jaar (voor de 25-54 jarigen) en 18,4 jaar (voor de 55-99 jarigen) (uitgaande van een gemiddelde levensverwachting van 81,5 jaar) en bij elkaar opgeteld.

Let op
- Het getoonde bedrag is tot stand gekomen op basis van enkele aannames en betreft dus een indicatie. Lees het artikel **'Wat is de sociaaleconomische waarde van sporten en bewegen'** voor meer informatie.
- Het is niet reëel om te verwachten dat deze winst direct in jaar één volledig zichtbaar wordt.
- De opbrengsten van sport en bewegen zijn gebaseerd op een landelijk gemiddelde en teruggerekend naar gemeentelijke aantallen. Het risico op afwijken van het bedrag is groter bij kleinere gemeenten.

SROI (2022)
De SROI, Social Return On Investment, is het verhoudingsgetal tussen maatschappelijke kosten en opbrengsten. Het geeft aan hoeveel hoger de maatschappelijke opbrengsten zijn dan de kosten. Een SROI boven de 1 betekent dat er sprake is van maatschappelijke meerwaarde. Deze cijfers zijn berekend door Rebel en het Mulier Instituut in 2022 en in 2024 door het Kenniscentrum Sport & Bewegen geüpdatet met de cijfers uit 2022. Lees het artikel **'SROI van sport en bewegen: maatschappelijke opbrengsten zijn 2,76 keer zo hoog als de kosten'** voor de toelichting van de SROI van sport en bewegen. Deze SROI is gebaseerd op de kosten en de beweegrichtlijnen van 2022. **Hier vind je het document** dat de aanpassingen toelicht.

© Januari 2024, Kenniscentrum Sport & Bewegen, Utrecht

BMC
YACHT GROUP

Behoefteonderzoek sport en sportvoorzieningen gemeente Aalten

Onderzoek naar de behoefte aan sportvoorzieningen, nu en in de toekomst

Rapportage fase 1

19 juli 2024

Behoefteonderzoek sport en sportvoorzieningen gemeente Aalten

Onderzoek naar de behoefte aan sportvoorzieningen, nu en in de toekomst

Eindrapportage fase 1
Gemeente Aalten

BMC

19 juli 2024

Classificatie : Intern gebruik

Namen adviseurs : [redacted]

Projectnummer : PO041719

Inhoudsopgave

H1 | Achtergrond en aanpak **1**
1.1 Achtergrond en aanleiding 1
1.2 Doel en vraagstelling 2
1.3 Scope van de opdracht 2
1.4 Plan van aanpak 3
1.5 Terugblik stap 1 tot en met 3 4

H2 | Context **6**
2.1 Beleidsambities 6
2.2 Demografische ontwikkelingen 7
2.3 Trends en ontwikkelingen sport 8
2.4 Verwachte toekomstige vraag 10

H3 | Sportvoorzieningen in kaart **14**
3.1 Binnensport vraag en aanbod 14
3.2 Binnensport per voorziening 19
3.3 Onderwijs 27
3.4 Buitensport 30
3.5 Overige sportaanbieders 41

H4 | Algemene bevindingen **44**
4.1 Hoge betrokkenheid onder respondenten 44
4.2 Verwachtingen van de uitkomsten 44
4.3 Betaalbaarheid onder druk 44
4.4 Het toenemend belang van sport en bewegen 45
4.5 Samenwerking 46
4.6 Reflectie op rol gemeentelijke organisatie 46

Colofon **49**

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

H1 | Achtergrond en aanpak

Dit rapport doet verslag van de bevindingen die gedaan zijn gedurende fase 1 van het traject 'Behoefteonderzoek sportvoorzieningen Gemeente Aalten'. Doel van de opdracht is om inzicht te krijgen in de (huidige en toekomstige) behoefte aan binnen- en buitensportvoorzieningen. De inzichten uit de inventarisatie worden gebruikt om uitgangspunten op te stellen voor (door)ontwikkeling van beleid ten aanzien van sportvoorzieningen. Om dit inzicht te krijgen is een behoefte-inventarisatie uitgevoerd, waarvan de resultaten in deze rapportage zijn uiteengezet.

In dit eerste hoofdstuk beschrijven we de achtergrond van dit onderzoek en de ondernomen activiteiten om te komen tot de uitkomsten die zijn omschreven in de vervolghoofdstukken.

1.1 Achtergrond en aanleiding

In mei 2023 is de uitgangspuntennotitie Sport van de gemeente Aalten vastgesteld. Hierin is opgenomen dat er een vervolg komt in de vorm van een adviesnota met hierin ook een behoefteonderzoek naar de binnen- en buitensportvoorzieningen in de gemeente. Hierover staat het volgende in de uitgangspuntennotitie:

> **Behoefteonderzoek sportvoorzieningen in 2025-2030 en 2035**
> Een deel van de verenigingen is geprivatiseerd. De gemeente heeft geen rol in beheer, onderhoud of exploitatie van de verenigingen die het betreft. In een ronde langs verenigingen is duidelijk geworden dat er wel accommodatievraagstukken zijn. Verenigingen oriënteren zich op het verduurzamen van hun accommodaties. Soms zijn investeringen wenselijk om een accommodatie aan te passen aan de eisen van de tijd of om bijvoorbeeld door middel van technologisering of automatisering bepaalde taken van vrijwilligers te verlichten. De gemeente wil meer projectmatig gaan werken en de omgevingsvisie en omgevingsplannen vragen om een duidelijke positionering van de sport. Om goed onderbouwde standpunten in te nemen als zich ruimtelijke kansen voordoen is het belangrijk om in beeld te brengen wat de komende jaren de behoefte aan binnen- en buitensportvoorzieningen zal zijn.

Het herijkte Beweeg-, Sport- en Leefstijlakkoord 2023-2026 met de titel 'Iedereen beweegt mee' gaat in op de zogenaamde 'zachte kant' van sport. De 'harde kant' van sport (toekomstbestendige sportaccommodaties) volgt in het nog te schrijven beleidsadvies. Een behoefte-inventarisatie moet het benodigde inzicht geven om dit advies te kunnen maken.

Bovenstaande vraagt om inzicht in de huidige situatie, bestaande kaders, wensen en behoeften van gebruikers die als basis kunnen dienen voor een uitgangspuntennotitie. Deze notitie is de aanloop naar verder uitgewerkt sportvoorzieningenbeleid.

1.2 Doel en vraagstelling

De gemeente Aalten wil inzicht in de (huidige en toekomstige) behoefte aan en capaciteit van binnen- en buitensportaccommodaties en, in het verlengde daarvan, uitgangspunten voor (door)ontwikkeling van beleid ten aanzien van sportaccommodaties. Dit rapport doet verslag van de behoefte-inventarisatie die is gedaan.

Het doel van de inventarisatie is drieledig:
1. *Inzicht* verkrijgen in de huidige en toekomstige/gewenste situatie ten aanzien van sportvoorzieningen en in de beleidsuitgangspunten in vigerend aanpalend beleid.
2. *Draagvlak* creëren door wensen en behoeften onder gebruikers, hoofdzakelijk sportaanbieders, en andere stakeholders binnen de gemeentelijke organisatie, op te halen.
3. *Uitzicht* ten aanzien van het sportvoorzieningenbeleid. Er is behoefte aan richting op basis van bestaande uitgangspunten en input vanuit het werkveld.

Om antwoord te (kunnen) geven op deze vraag zijn in het voortraject onderzoeksvragen geformuleerd.

1. Hoe ziet het huidige sport(voorzieningen)landschap van de gemeente Aalten eruit?
2. Welke ontwikkelingen zijn van invloed op de toekomstige behoefte aan sportvoorzieningen?
3. Welke beleidsuitgangspunten uit vigerend beleid zijn van invloed op toekomstig sportvoorzieningenbeleid?
4. Welke wensen en behoeften ten aanzien van sportaccommodatiebeleid hebben eigenaren, exploitanten en gebruikers van de sportvoorzieningen?
5. Welke wensen en behoeften ten aanzien van het sportvoorzieningenbeleid hebben stakeholders uit de gemeentelijke organisatie?

1.3 Scope van de opdracht

In overleg met de opdrachtgever richt dit project zich voornamelijk op de binnen- en buitensportaccommodaties in Aalten die in gemeentelijk eigendom en beheer zijn of van de gemeente worden gehuurd of gepacht. Dit is inclusief de zwembaden, terreinen voor scouting en ijsbanen.

Met binnensportaccommodaties worden sporthallen, sportzalen en gymzalen bedoeld die openbaar toegankelijk zijn en/of worden ingezet voor bewegingsonderwijs en (verenigings)sport. Ondernemende aanbieders die gebruikmaken van de gemeentelijke voorzieningen of een eigen accommodatie hebben, worden ook in de inventarisatie betrokken, maar minder intensief dan sportverenigingen en het onderwijs.

Voor een visie op zwemwater en zwembaden loopt een afzonderlijk onderzoek binnen de gemeente Aalten. Onderhavig project sluit aan op de doelstellingen in dat onderzoek. Gebruikers van het zwembad maken daarom onderdeel uit van deze inventarisatie. De informatie die wordt opgehaald wordt ook gebruikt in het traject visie op zwemwater.

Sport en bewegen spelen zich in toenemende mate af in de openbare ruimte. Speeltuinen, trapveldjes en skatebanen faciliteren ongebonden sporters. Ook parken en de openbare weg zijn het sportterrein van wandelaars, fietsers en wielrenners. Deze inventarisatie richt zich niet op deze voorzieningen, maar op de sportvoorzieningen voor de georganiseerde sport.

Het inzicht en uitzicht vormen de basis voor het nader uit te werken sportvoorzieningenbeleid voor de gemeente Aalten. Het op- en vaststellen van deze visie vraagt om bestuurlijke keuzes die door college en gemeenteraad genomen dienen te worden. Het opstellen van dit beleid ligt buiten de scope van deze opdracht. Zie hiervoor ook figuur 1, waarin de voorgestelde fasering grafisch wordt weergegeven.

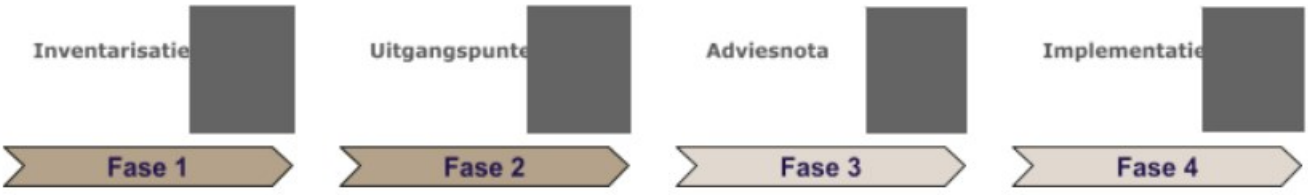
1.4 Plan van aanpak

De overeengekomen aanpak bestaat uit twee fasen.

Fase 1 is het inventariserende deel, waarbij in kaart wordt gebracht wat de huidige situatie is op het gebied van behoefte, aanbod en relevante ontwikkelingen in Aalten en directe omgeving (stap 1, 2 en 3 in figuur 2). Fase 1 heeft voorliggende feitelijke rapportage als resultaat, waarin de inzichten op een rij zijn gezet, maar nog niet worden beoordeeld.

Op basis van deze feitelijke uitkomsten begeleidt BMC in fase 2 (stap 4 en 5) gesprekken met interne en externe stakeholders om te komen tot de belangrijkste uitgangspunten voor het daarna te ontwikkelen sportvoorzieningenbeleid. Het resultaat van fase 2 helpt de opdrachtgever onderbouwde keuzes te maken voor de toekomst. In een vervolg op fase 2 wordt geadviseerd de uitkomsten op te nemen in de voorgenomen adviesnota voor de middellange termijn in fase 3, waarna gestart kan worden met implementatie, bijvoorbeeld in uitvoeringsplannen van één of twee jaar. Fase 3 en 4 maken geen onderdeel uit van de scope van deze opdracht.

Figuur 1 Fasering totstandkoming sportvoorzieningenbeleid

Figuur 2 Stappenplan fase 1 en 2

1.5 Terugblik stap 1 tot en met 3

In de periode februari tot en met mei 2024 zijn de stappen 1 tot en met 3 van het in figuur 1 schematisch weergegeven stappenplan doorlopen. Daarbij is steeds nauw contact geweest met de opdrachtgever om de voortgang te bespreken.

De inventarisatie (stap 2) startte 5 maart met een interne kick-off, waarbij een aantal betrokken collega's van de gemeente Aalten aanwezig was. Dit moment was bedoeld om hen op de hoogte te brengen van de voorgenomen aanpak, daarop feedback te vragen en input op te halen voor mogelijke thema's die in de inventarisatie aan de orde zouden kunnen of moeten komen. Deze groep is op 15 mei 2024 geïnformeerd over de uitkomsten van de inventarisatie en wordt opnieuw betrokken in fase 2 van de opdracht in twee werksessies.

In stap 2 zijn ook interviews gehouden met sportverenigingen (binnen- en buitensport), exploitanten van voorzieningen, overige gebruikers, beheerders en betrokken beleidsmedewerkers van de gemeente Aalten. In overleg met de opdrachtgever is de keuze gemaakt om zeer kleine verenigingen c.q. vriendengroepen (tot circa 25 gebruikers) niet mee te nemen in de inventarisatie. In die gevallen is gevraagd aan grotere gebruikers op dezelfde locatie om het belang van deze kleine gebruikers te vertegenwoordigen.

Alle gebruikers van sportvoorzieningen hebben ook een vragenlijst ontvangen waarin 'harde' gegevens werden uitgevraagd zoals ledenaantallen, tarieven en urengebruik. Een vergelijkbare vragenlijst is verspreid onder gebruikers van de gymzalen (basisscholen). Met deze gebruikers zijn geen interviews afgenomen. Tot slot was onderdeel van de inventarisatie een vragenlijst die onder sportaanbieders is verspreid die geen onderdeel maken van bovenstaande groepen, zogenoemde overige of ondernemende sportaanbieders. Deze aanbieders maken dus geen gebruik van maatschappelijke sportaccommodaties, maar ze zijn wel gevraagd naar hun behoeften. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de respondenten in de verschillende groepen.

In de periode van de inventarisatie is door de gemeente Aalten zelf een onderzoek gedaan naar het onderwerp sport en bewegen onder inwoners. De resultaten van dit onderzoek zijn ook met BMC gedeeld, maar niet in deze rapportage meegenomen.

Van alle interviews zijn verslagen gemaakt en ter controle voorgelegd aan respondenten. Deze gesprekken waren vertrouwelijk. De verslagen zijn daarom niet in de rapportage opgenomen. Wel zijn de uitkomsten van de gesprekken anoniem verwerkt in deze rapportage.
In de interviews en vragenlijsten zijn in ieder geval de volgende thema's uitgevraagd:

- huidige vraag en aanbod;
- de eigenschappen en (ervaren) kwaliteit van de accommodaties volgens gebruikers, beheerders en exploitanten;
- de kenmerken van het beheer;
- de toekomstige vraag naar accommodatieruimte;
- de samenwerking tussen gebruikers onderling en de gemeente;
- de mogelijke oplossingsrichtingen die de respondenten zelf voor de aandachtspunten zien.

BMC en opdrachtgever hebben veel inspanningen verricht om de respons zo hoog mogelijk te laten zijn. Dat heeft als resultaat dat bijna alle gebruikers hun input hebben gegeven (mondeling en/of schriftelijk) en dat een compleet beeld is ontstaan van de situatie per sportvoorziening in de gemeente Aalten. Echter, niet alle respondenten in de interviews konden alle vragen beantwoorden. Ook hebben niet alle respondenten volledige vragenlijsten geretourneerd. Daardoor is niet voor alle voorzieningen een volledig beeld ontstaan. In onderstaande tabel is te zien wat de respons per doelgroep is. In bijlage 1 is een volledig overzicht opgenomen.

Tabel 1 Respons per doelgroep

Doelgroep	Interviews	Vragenlijst	Non-respons
Verenigingen (binnensport)	10 van 13	8 van 13	1 van 13
Verenigingen (buitensport)	12 van 12	11 van 12	0 van 12
Exploitanten/beheerstichtingen	5 van 6	n.v.t.	1 van 6
Onderwijs (po)	n.v.t.	10 van 16	6 van 16
Overige aanbieders	n.v.t.	10 van 31	21 van 31
Medewerkers gemeentelijke organisatie	7 interviews met 11 medewerkers	n.v.t.	

In de voortgangsgesprekken met de opdrachtgever is besproken dat de initiële (ambitieuze) planning uit de offerte voor het project niet haalbaar bleek. Vooral in stap 2 ging veel tijd zitten in planning, organisatie en opvolging van de interviews en vragenlijsten. Eind mei zijn alle resultaten samengevat en teruggekoppeld. Deze rapportage is medio juni met de opdrachtgever gedeeld.

H2 | Context

In dit hoofdstuk wordt een analyse beschreven van de ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op vraag en aanbod. Er wordt ingegaan op de beleidsambities van de gemeente op het gebied van sport, bewegen en gezondheid, de te verwachten demografische ontwikkelingen, maatschappelijke trends en ontwikkelingen op het gebied van sport en bewegen en de verwachte ledenontwikkeling per vereniging. Deze analyse vloeit voort uit literatuuronderzoek, analyse van bestaande beleidsstukken van de gemeente Aalten en de afgenomen interviews met verenigingen.

2.1 Beleidsambities

In deze paragraaf analyseren we de beleidsambities van de gemeente Aalten op het gebied van sport, bewegen en gezondheid. Omdat het in dit onderzoek gaat om de inventarisatie van sportvoorzieningen, wordt er naast het algemene beleid ook specifiek ingegaan op onderwerpen die effect hebben of effect kunnen hebben op de vraag naar sportvoorzieningen.

Het huidige beleid van de gemeente Aalten op het gebied van sport en bewegen komt terug in vier belangrijke beleidsdocumenten, te weten:

1. Beleidsnota Sport: Het hart van onze samenleving! (2016-2019)
2. de Actualisatie sportbeleid (2023);
3. de nota Sociaal Domein (2021);
4. het Beweeg-, Sport- en Leefstijlakkoord (2023-2026).

Het beleid richt zich zowel op de inwoner als op het sportverenigingsleven. De vier documenten geven een brede blik op sport en bewegen in de gemeentelijke context. Het beleid beoogt met name sport als middel te gebruiken ten behoeve van de verbetering van de gezondheid van de inwoners van de gemeente en het versterken van de sociale basis. Om sport als middel te kunnen gebruiken wil de gemeente Aalten inzetten op de bestaande kracht van de lokale gemeenschappen (‘naoberschap’); het idee is dat sport als bindmiddel kan bijdragen aan sterke en hechte gemeenschappen die op hun beurt ontmoeting en beweegdeelname zullen stimuleren.

Om de beweegdeelname verder te stimuleren ziet de gemeente voor zichzelf een rol weggelegd om de financiële drempels voor sporten met name bij minima weg te nemen en zet zij in op levenslange en inclusieve sport- en beweegdeelname door middel van de inzet van talentverbinders die worden bekostigd uit de Brede regeling combinatiefunctionarissen (BRC). De BRC biedt gemeenten veel vrijheid om de functies in te richten naar de opgave in de lokale context. De twee talentverbinders die op dit moment werkzaam zijn in de gemeente Aalten hebben verschillende profielen die aansluiten bij de twee eerder genoemde doelgroepen waarop het sportbeleid zicht richt: het individu en de vereniging. Er is een buurtsportcoach met aanvullende aandacht voor cultuur, die zich met name richt op het individu. De tweede talentverbinder richt zich op de bestaande verenigingsinfrastructuur als verenigingsondersteuner.

Om zoveel mogelijk inwoners in beweging te krijgen wil de gemeente Aalten sport en bewegen een plek geven in de openbare ruimte. Verenigingen moeten actief betrokken worden bij de ruimtelijke plannen om het belang van de beweegvriendelijke omgeving te vertegenwoordigen. Daarnaast wordt erkend dat veranderende sportwensen vanuit de samenleving vragen om aanpassingen aan accommodaties en ruimtes.

Concluderend kan gesteld worden dat er een brede en actuele beleidsbasis voor sport en bewegen in de gemeente is. Dit is primair verankerd in het geactualiseerde sportbeleid, maar heeft ook een actieve plek in aanpalend beleid zoals de omgevingsvisie en de nota inclusie. Via het Beweeg-, Sport- en Leefstijlakkoord en de inzet van de BRC (talentverbinders) is er ook een vertaling naar de uitvoering.

2.2 Demografische ontwikkelingen

De bevolking van Nederland blijft de komende vijftig jaar naar verwachting groeien tot een geschat aantal van 20,7 miljoen inwoners in 2070. De prognose beschrijft de meest waarschijnlijke ontwikkeling van de bevolking, maar aan deze prognose is wel een aantal onzekerheden gekoppeld. Uit cijfers van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) blijkt dat naar verwachting het inwonertal in 2024 de 18 miljoen en in 2037 de 19 miljoen bereikt. De bevolking groeit vooral door migratie en een stijgende levensduur. In 2040 is een kwart van de bevolking 65 jaar of ouder[1].

Bovengenoemde bevolkingsgroei is echter niet gelijkmatig verdeeld over Nederland. Het zijn vooral de grote steden in de Randstad die de afgelopen jaren zijn gegroeid en ook toekomstige groei wordt door het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) vooral in de steden verwacht[2].

Als we kijken naar de prognose bevolkingsgroei tussen 2021 en 2035, zullen vooral grote en middelgrote steden tot 2035 groeien. Bij kleinere gemeenten – en zeker gemeenten aan de rand van Nederland zoals gemeente Aalten – wordt een krimp verwacht. Voor de gemeente Aalten is de prognose van het CBS dat de bevolking in de periode 2022-2035 een kleine krimp zal laten zien: -1,3%. Hiermee breekt Aalten niet de trend, maar vormt ze wel een uitzondering ten opzichte van de omliggende gemeenten Winterswijk, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek, Berkelland en Bronckhorst, die allemaal een procentueel grotere krimp laten zien[3]. Een bescheiden groei wordt verwacht in het nabijgelegen Doetinchem: +2,84%.

De gemeente Aalten gaat zelf echter wel uit van groei. Onder andere door het realiseren van circa 820 nieuwe woningen tot 2031. De ontwikkeling van de woningen ligt op schema. De woningen zullen voornamelijk in Aalten, Dinxperlo en Bredevoort gebouwd worden en in mindere mate in het buitengebied. Diverse redenen, zoals betaalbaarheid, liggen hieraan ten grondslag.[4]

[1] CBS: Bevolking in de toekomst (2022) | LINK
[2] NIDI: Grenzen aan de groei van grote steden? (2016)| LINK
[3] CBS: Groei en krimp per gemeente (2022) | LINK
[4] Gemeente Aalten: Woningbouw (2021) | LINK

De nota Sociaal Domein van de gemeente Aalten stelt vast dat de regio een relatief hoog aantal ouderen (65+'ers) huisvest, te weten 22,4% regionaal ten opzichte van 18,8% landelijk. Het aandeel van deze doelgroep zal de komende jaren groeien. Dezelfde nota geeft aan dat de groei in het aantal chronische aandoeningen, als gevolg van deze vergrijzing in combinatie met een ongezonde leefstijl, ook zal toenemen. Met maatschappelijke partners wordt gewerkt aan het bevorderen van een gezonde leefstijl, onder andere door beweegprogramma's.

2.3 Trends en ontwikkelingen sport

Het percentage Nederlanders boven de 12 jaar dat wekelijks sport blijft al sinds 2001 redelijk stabiel en ligt op ongeveer 50%. In Aalten is dat 52%. Circa 70% van de Nederlanders sport minstens twaalf keer per jaar, wat uitkomt op gemiddeld minimaal één keer per maand. Ook dit cijfer is vrij stabiel. Naar verwachting blijft de sportdeelname van Nederlanders tot en met 2030 stabiel. Wel wordt een verschuiving verwacht van verenigingssport naar individuele sport en anders georganiseerde sport.[5]

Sportdeelname in verenigingsverband

De leeftijdscategorie 4-12 jaar sport relatief vaak in verenigingsverband. Naarmate mensen ouder worden is de sportvereniging steeds minder vaak de plek waar gesport wordt. In de categorie jeugd van 6-12 jaar is er ten opzichte van 2012 een stijging van het percentage dat lid is van één of meerdere verenigingen. Waar in 2012 73% van de jeugd lid was van één of meerdere verenigingen, was dat in 2020 78%.[6] Dit percentage ligt in landelijk gebied hoger dan in stedelijk gebied. Bij jongeren zien we landelijk een daling in sportdeelname in verenigingsverband. Waar in 2012 nog 70% van de jongeren lid was van een sportvereniging, was dat in 2022, na de corona-pandemie, nog maar 46,6%. Veel van de jongeren die toen zijn afgehaakt hebben daarna de weg naar de vereniging niet teruggevonden. In landelijk gebied is de daling lager dan gemiddeld en sporten dus relatief veel jongeren in verenigingsverband. In de gemeente Aalten was in 2022 75% van de kinderen tussen 10 en 15 jaar lid van een sportvereniging, 6% meer dan gemiddeld in de Achterhoek. Voor de doelgroep 15 t/m 19 jaar is dat 57%, 5% meer dan in de regio[7].

De coronapandemie heeft in 2020 en 2021 een effect gehad op de sportdeelnamecijfers. In die periode kon juist in verenigingsband minder worden gesport. Dat ging gepaard met een daling van lidmaatschappen, vooral in de binnensport en vooral onder jongeren. Een deel van dat verlies aan leden is sinds 2022 goedgemaakt, maar juist in de leeftijdscategorie 12-18 jaar is dit nog niet terug op het oude niveau. Uit een analyse van ledenaantallen van verenigingen in de Achterhoek blijkt dat vier van de tien verenigingen sinds de pandemie een ledendaling noteren.[8]

[5] Sportenbewegenincijfers.nl: Sportdeelname wekelijks (2021) | LINK; Sportenbewegenincijfers.nl: Trendscenario Sportdeelname (2014) | LINK; Sportenbewegenincijfers.nl: Sportdeelname 12 keer per jaar (2020) | LINK.
[6] Mulier Instituut: Sportdeelname en lidmaatschap (2021) | LINK
[7] Achterhoek in beweging; Achterhoekse Sportmonitor oktober 2023
[8] KISS: De impact van corona op sportverenigingen - Gemeente Aalten (april-mei 2020)

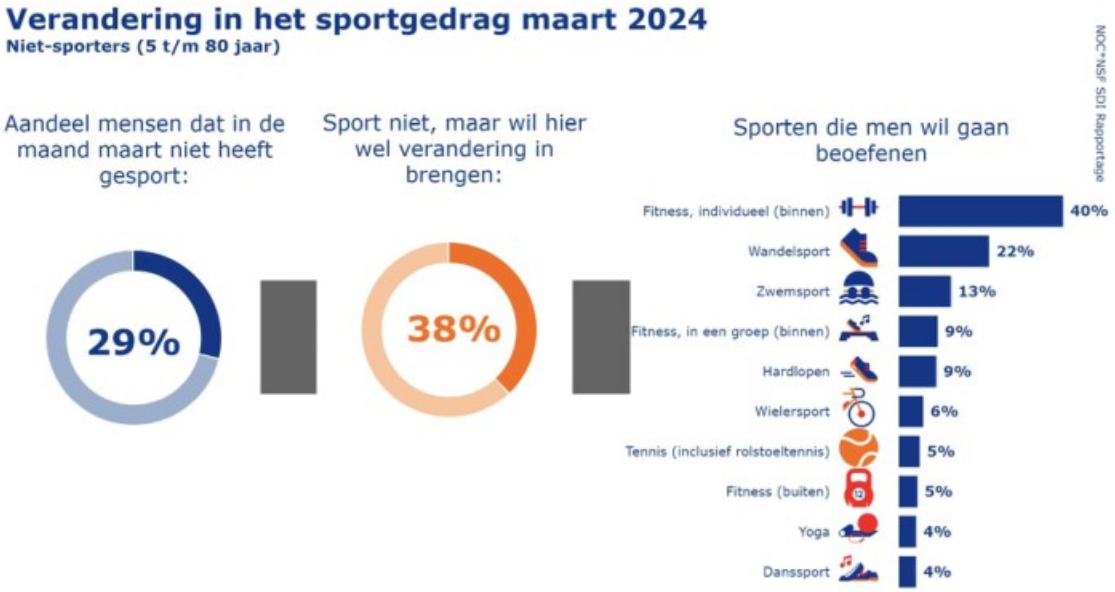
Anders en ongeorganiseerde sport

De afname in sportdeelname in verenigingsverband betekent niet dat Nederlanders minder gaan sporten. Het aantal Nederlanders dat wekelijks of maandelijks sport is namelijk al jaren stabiel en dat is ook de verwachting voor de komende jaren.

Vooral individuele sporten zoals fitness, hardlopen en wandelen worden steeds populairder. Deze trend is ook terug te zien in de meest recente 'sportdeelname index december 2024' van NOC*NSF. Hieruit blijkt dat de Nederlanders die nu niet sporten, maar dat wel zouden willen, zich vooral willen richten op individuele sporten die over het algemeen niet in verenigingsverband plaatsvinden[9]. De volledige top 10 is terug te zien in het figuur hieronder.

Ook in de gemeente Aalten zijn de populairste sporten niet allemaal in verenigingsverband. Fitness is met 19% van de sportende inwoners het meest populair, gevolgd door hardlopen (12%) en voetbal (11%). Op plek 4 en 5 staan respectievelijk vissen (4%) en tennis (3%). Deze cijfers liggen ongeveer gelijk aan de percentages in de regio.

Figuur 3 NOC*NSF: Sportdeelname Index maart 2024

Ontwikkelingen in het onderwijs

Natuurlijk zijn er ook ontwikkelingen buiten de sport die invloed hebben op de vraag naar sportvoorzieningen. De belangrijkste is het (bewegings)onderwijs. Scholen in het primair onderwijs hebben sinds het schooljaar 2023-2024 de wettelijke verplichting om ten minste twee lesuren bewegingsonderwijs aan hun leerlingen te geven door een daarvoor bevoegde leerkracht. Het merendeel van de scholen voldoet aan deze norm. Op basis van deze ontwikkeling is de verwachting dat de vraag naar binnensportruimte zal stijgen[10]. Een derde van de gemeenten gaf bij invoering van deze wet aan dat het faciliteren hiervan een opgave

[9] NOC*NSF: Sportdeelname Index December 2024 | LINK
[10] Sportenbewegenincijfers.nl: Bewegingsonderwijs (2020/2021) | LINK

wordt en dat leerlingen een ongewenst grote afstand moeten overbruggen naar geschikte sportlocaties. Daarbij verwachten veel gemeenten problemen met de inroostering van bewegingsonderwijs[11]. Uit de interviews met medewerkers van de gemeente Aalten en de vragenlijsten verzameld bij basisscholen blijkt op dit punt echter geen noemenswaardige uitdaging.

Toekomstige ontwikkeling

De Sport Toekomstverkenning (STV) schetst hoe sportparticipatie, vitaliteit, sporteconomie en topsport zich ontwikkelen tot 2030.[12] De gemaakte analyse constateert dat vooral ouderen en mensen met een niet-westerse migratieachtergrond gemiddeld minder sporten. Door vergrijzing en migratie zal de sportdeelname daarom naar verwachting dalen. Echter, een toenemende belangstelling voor een gezonde leefstijl, sport en ieders eigen verantwoordelijkheid daarin kan sportdeelname bij deze doelgroepen juist stimuleren.

De toekomstverkenning constateert een verandering in de aard van sportdeelname. Georganiseerde sport via clublidmaatschap krijgt in toenemende mate concurrentie van flexibel sporten op individueel niveau of in zelfgevormde groepen en op niet-traditionele locaties. Dit wordt gefaciliteerd door technologische oplossingen (zoals Strava) en social media waar mensen hun sport of beweegactiviteit makkelijk zelf organiseren. Dit is een uitdaging voor de meer traditioneel georganiseerde sportverenigingen en -accommodaties en vraagt iets van de manier waarop sportverenigingen hun aanbod organiseren.

Ook vrijwilligers vragen meer flexibiliteit. Ze binden zich minder vaak voor een langere periode aan één vereniging, maar doen verschillende vrijwilligersklussen die korter duren. Het vrijwilligersbestand vergrijst bovendien. Sportclubs moeten concurreren met de stijgende vraag naar vrijwilligers op andere terreinen (mantelzorg, buurtparticipatie, et cetera). In de gemeentelijke organisatie wordt dit beeld voor de gemeente Aalten ook herkend.

Het aandeel Nederlanders dat voldoet aan de beweegrichtlijnen zal naar verwachting licht stijgen door de vergrijzing, aangezien voor ouderen een lagere norm geldt. De komende generatie ouderen is een stuk vitaler dan vorige generaties, omdat zij meer wandelen, fietsen en tuinieren. De keerzijde is dat zij later met pensioen gaan en dus langer minder beschikbaar zijn voor vrijwilligerswerk.[13]

Onder jongeren vormt voldoende beweging een groeiende uitdaging. Digitale alternatieven zoals gamen en sociale media vormen een populair tijdverdrijf en maken de jeugd minder lichamelijk actief dan vorige generaties. Hoewel ouders en onderwijzers erkennen dat dit nadelig is voor de motorische vaardigheden van kinderen, neemt het aantal uren bewegingsonderwijs niet toe. Onderzoek van Jantje Beton laat bovendien zien dat het aantal uren dat kinderen (6-12 jaar) buiten spelen snel daalt. Het aantal kinderen dat in 2024 elke

[11] Mulier Instituut: Huisvesting bewegingsonderwijs in het primair onderwijs (2022) | LINK
[12] Alles over sport: De toekomst van sport in Nederland tot 2030: Trendscenario's Sport Toekomstverkenning (2019) | LINK
[13] Alles over Sport: Beweegrichtlijnen: zoveel beweging is nodig voor een goede gezondheid | LINK

dag buiten speelt was in 2024 slechts 13%, waar dat in 2022 nog 25% was. Kinderen die wel buiten spelen, doen dat minder lang. Het aantal kinderen dat nooit buiten speelt, groeit.[14]

2.4 Verwachte toekomstige vraag

De belangrijkste indicator van toekomstige vraag is vanzelfsprekend het ledental van de gebruikers van een sportvoorziening. Stijgt het ledenaantal, dan zal de vraag ook stijgen. In de gemeente Aalten hebben verenigingen te maken met een vergrijzende omgeving en ledenbestand. In lijn met landelijke trends zal dit mogelijk een negatief effect hebben op de ledenaantallen. De uitdaging voor verenigingen is om ook oudere doelgroepen van een passend aanbod te voorzien. Tegelijkertijd zal er aandacht moeten zijn voor het werven en behouden van jeugdleden die steeds vaker kiezen voor een andere invulling van vrije tijd en hun sportbeoefening meer individualistisch invullen.

Uit de respons van de sportverenigingen blijkt dat zij over het algemeen uitgaan van een stabiel ledenaantal in de nabije toekomst. Enkele verenigingen voorzien een lichte stijging. Veel verenigingen geven aan het kleinschalige karakter van hun vereniging te zien als hun kracht. Zij geven aan dat behoud van leden belangrijk is, maar een stijging van het ledenaantal geen doel op zich.

Als er specifiek gekeken wordt naar de verschillende sporten, dan valt op dat de relatieve nieuwkomer padel een grote invloed heeft op de ontwikkeling van het ledenaantal bij tennisverenigingen in het hele land. De tennisverenigingen in de gemeente Aalten die géén padelbanen hebben, laten een stabiel ledenaantal zien. TV De Rietstap, waar padelbanen aan het sportpark zijn toegevoegd, noteert een sterke stijging van het ledenaantal.

Ongeacht de toekomstige ontwikkeling van de demografie en de ledenaantallen bij verenigingen is het een continue uitdaging om de binnensportcapaciteit in de gemeente goed te matchen met de vraag vanuit het onderwijs en verenigingsleven. In de periode van schoolexamens ontstaat bijvoorbeeld in de Stationshal een situatie dat door verenigingen moet worden uitgeweken naar andere accommodaties. Ook in de winterperiode, als de vraag stijgt, levert dat planningsuitdagingen op. Respondenten geven aan dat er grote winst te behalen moet zijn als er in onderlinge samenwerking en overleg gezocht wordt naar een optimale planning voor alle partijen. Deze afstemming ontbreekt volgens verenigingen en scholen op dit moment.

Iedere vereniging heeft eigen verwachtingen en wensen die de individuele vraag beïnvloeden. Vaak is de verwachting dermate specifiek dat ze lastig in een algemene conclusie te vatten is. In hoofdstuk 3 hebben we een overzicht gemaakt van de situatie per sportvoorziening. In dit hoofdstuk worden enkele in het oog springende ontwikkelingen benoemd, omdat daarvan de impact mogelijk groot is.

Voetbalvereniging AZSV is een zeer grote vereniging, actief op sportpark Villekamp in Aalten. Op dit moment heeft AZSV circa 1.350 leden. De vereniging investeert veel in vrouwenvoetbal, en realiseert daarin ook groei. De ambitie is hierin door te groeien, hoewel

[14] Jantje Beton & Verian: Onderzoek buiten spelen (2024) | LINK

prognoses moeilijk te maken zijn. Daarnaast wordt met voetbalvereniging AD '69 in Aalten binnen de jeugdafdeling intensief samengewerkt en ook gebruikgemaakt van twee accommodaties (Villekamp en Sportpark Zuid). Er wordt gesproken over verdere samenwerking die effect kan hebben op de vraag naar voetbalvelden in Aalten. De totale vraag zal niet per se toenemen, maar het gebruik van velden op de twee locaties mogelijk wel. De impact daarvan zal vooral merkbaar zijn op Sportpark Zuid, waar AD '69 de belangrijkste gebruiker van het sportpark is. In juni 2024 is onduidelijk wat de status van de samenwerking is en op welke termijn effecten verwacht moeten worden.
Sportpark Zuid is een casus op zich. Dit relatief nieuwe open sportpark wordt beheerd door de Stichting Sportpark Zuid. In nauwe samenwerking met vaste gebruikers (partners) wordt getracht de exploitatie van het sportpark sluitend te krijgen. Dat lukt echter niet. Gereserveerde middelen voor renovatie en groot onderhoud op het sportpark worden nu gebruikt om de tekorten te dekken. Het vrijwillige stichtingsbestuur, verantwoordelijk voor het beheer van het park, geeft aan te weinig tijd en middelen te hebben om zich strategisch te kunnen richten op aanvullende verhuur van de faciliteiten op het park aan andere partijen. Dat komt ook door het Open Sportpark-principe dat op Sportpark Zuid wordt gehanteerd. Individuele gebruikers kunnen op die manier kosteloos gebruikmaken van de voorziening. Een vertrek van de grootste partner AD '69 (als gevolg van verdere samenwerking of fusie met AZSV) zou van grote invloed zijn op de exploitatie. De overige partners kunnen de exploitatielast voor beheer en onderhoud dan niet dragen. Het bestuur ziet in de aanstelling van een sportparkmanager die zich richt op strategisch en commercieel beheer een mogelijke oplossing. Er zijn echter onvoldoende middelen om deze persoon in dienst te nemen.

Omnivereniging DIOS uit de kern Dinxperlo heeft bij de gemeente Aalten aangegeven er interesse in te hebben om de exploitatie van de Eurohal op zich te nemen. De gedachte is dat een exploitatie door deze grote gebruiker efficiënter kan dan het huidige beheer door de gemeente. Dat kan enerzijds door gebruikers op commerciële basis toe te voegen, maar ook door daluren te benutten, onder andere door een aanbod voor doelgroepen met een afstand tot sport en bewegen (in samenwerking met welzijnsorganisaties). Anderzijds kan dat door besparingen op kosten voor beheer en onderhoud. Het bestuur van DIOS ziet een grotere verantwoordelijkheid bij het beheer van de hal als een fundament voor een duurzame toekomst van de vereniging. DIOS en de gemeente zijn al enige tijd met elkaar in gesprek om dit te verkennen. De gemeente heeft de gesprekken gepauzeerd om eerst de uitkomst van onderhavig traject inclusief uitgangspunten voor accommodatiebeleid af te wachten.

Verwachtingen van het onderwijs

Niet alle basisscholen (zestien) hebben gereageerd op het verzoek een vragenlijst te retourneren. Van de tien scholen die dat wel gedaan hebben is bij de meeste scholen sprake van een stabiel leerlingenaantal. Drie scholen zien een stijgende trend in het leerlingenaantal (Bastion Bredevoort, Sint Liborius Dinxperlo en Sint Jozef in Aalten). Alleen voor Sint Jozef, die gebruikmaakt van sportzaal Triangel, geldt dat de uitbreidingsmogelijkheden beperkt zijn. Er zijn ook andere scholen die op hun huidige gymlocatie geen uitbreidingsmogelijkheden zien (Barlo, Mölenveld en IKC De Triangel). Bij deze scholen is de inschatting van het leerlingenaantal voor de nabije toekomst stabiel. Men ziet de gemeente als beheerder (op de meeste plaatsen) als de logische partij om de

planning van uren en verdeling in goede banen te leiden en het gesprek tussen onderwijsgebruikers en andere gebruikers te faciliteren.

Verwachtingen van beheerders en exploitanten

Door de beheerders van het Dorpshuus IJzerlo wordt de toekomstige vraag stabiel ingeschat. De voorwaarde die daarbij genoemd wordt, is dat basisschool 't Warmelink in IJzerlo blijft bestaan. Deze school heeft geen ingevulde vragenlijst aangeleverd, waardoor er geen zicht is op (de ontwikkeling van) het leerlingenaantal.
Optisport is de (commerciële) exploitant van zwembad 't Walfort. De kansen worden vooral gezien in het kunnen blijven faciliteren van zwemlessen, eventueel aangevuld met een aanbod voor specifieke doelgroepen. De huidige recreatieve functie is verlieslatend, omdat sprake is van sterke concurrentie met de nabije (gesubsidieerde) zwemparadijzen in Duitsland. Er wordt met interesse gekeken naar de mogelijke ontwikkeling van een vakantiepark op recreatiegebied 't Walfort, wat een impuls voor het zwembad zou kunnen betekenen.

De Stationshal in Aalten is onderdeel van middelbare school Schaersvoorde. Het dagelijks beheer wordt ook door de school verzorgd. Overdag vinden gymlessen voor de leerlingen in deze hal plaats. Voor de avonduren is de gemeente huurder, die op haar beurt via reserveringssysteem Amis doorverhuurt aan sportverenigingen. De bezetting van de hal is goed. Aanvullende aanvragen kunnen niet altijd worden ingevuld. De beheerders zien geen relevante ontwikkelingen die de vraag verder zullen doen toenemen. Hierdoor lijkt er geen sprake van een capaciteitsprobleem op korte termijn. Wel is de verwachting dat de vraag overdag licht stijgt door een groeiend aantal leerlingen. Er is voorlopig echter voldoende ruimte om dit te accommoderen. Eerder in dit hoofdstuk is de uitdaging beschreven die er ligt in examentijd, als de Stationshal voor examens (en opbouw/afbouw) enkele weken niet beschikbaar is. Dit is voor sportverenigingen die gebruikmaken van de Stationshal een belangrijk punt van aandacht.

H3 | Sportvoorzieningen in kaart

In het begin van dit hoofdstuk zetten we relevante richtlijnen op het gebied van (binnen)sportaccommodaties uiteen en worden de huidige voorzieningen in de gemeente Aalten in kaart gebracht. Er is een onderverdeling gemaakt tussen binnensport, buitensport en overige accommodaties.

3.1 Binnensport vraag en aanbod

Om het aanbod van sportvoorzieningen in kaart te brengen worden er waar mogelijk landelijke richtlijnen gehanteerd. In 1990 zijn daarvoor de Draagvlakcijfers uit Planologische Kengetallen en voorschriften van de VNG en NOC*NSF[15] ontwikkeld. In 2020 heeft het Mulier Instituut, in samenwerking met het VWS, NOC*NSF, VNG, KVLO en diverse sportbonden, een herijking gedaan. Het is belangrijk te vermelden dat het hier gaat om richtlijnen en niet om normen. Lokale situaties verschillen volgens de onderzoekers te veel om de richtlijnen als norm te hanteren. Het is juist daarom dat in deze inventarisatie is gekozen voor het gesprek met gebruikers, aangevuld door 'harde' gebruiksdata. De 'zachte' informatie (tevredenheid, samenwerking, behoefte, kwaliteit) is vaak een betere bron van informatie voor het vormen van beleid.

3.1.1 Type binnensportaccommodaties

In de richtlijnen (Mulier Instituut 2020) wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten binnensportaccommodaties:

- sporthal (minimaal 44 bij 24 meter, hoogte 7 meter);
- sportzaal (circa 28 bij 22 meter, hoogte 7 meter);
- gymzaal (circa 21 bij 12 meter, hoogte 5 of 7 meter).

In het algemeen kan worden aangehouden dat een sporthal de oppervlakte heeft van drie gymzalen. In de praktijk worden sporthallen overdag vaak door scheidingswanden gesplitst tot twee of drie gymzalen. Sporthallen kunnen worden gebruikt voor alle vormen van binnensport, inclusief sporten die relatief grote velden hebben, zoals handbal, korfbal, zaalhockey en zaalvoetbal. Een sportzaal heeft de oppervlakte van ongeveer twee gymzalen en is geschikt om (naast bewegingsonderwijs) zaalsporten te faciliteren met kleinere velden zoals badminton, tafeltennis, volleybal, gymnastiek/turnen, basketbal en gevechts- en verdedigingssporten. Een gymzaal wordt in het algemeen primair ingericht voor het bewegingsonderwijs vanuit de wettelijke taakstelling die een gemeente daarvoor heeft. Afhankelijk van de hoogte, belijning en aanwezige materialen kan een gymzaal echter ook worden gebruikt voor tafeltennis, gymnastiek/turnen, badminton, gevechts- en verdedigingssporten en volleybal.

[15] Mulier Instituut: Binnensportaccommodaties in Nederland (2020) | LINK

3.1.2 Draagvlak naar inwonertal

Uit de analyse van het Mulier Instituut blijkt dat sporthallen in een stedelijke context een draagvlak (inwonertal) moeten hebben van 10.000 tot 17.500 inwoners. In een minder stedelijke context zijn dit 6.250 tot 12.500 inwoners. Uit empirische cijfers blijkt dat bij deze draagvlakken een goede bezetting kan worden gerealiseerd. Het verschil komt onder andere voort uit de verschillen in sportdeelname in stedelijk en landelijk gebied, waaronder de relatief grote rol van het verenigingsleven in landelijk gebied. De behoefte aan sportzalen is dusdanig afhankelijk van de lokale context, zoals de mate van stedelijkheid, het aantal overige accommodaties en lokale opbouw van het verenigingsleven, dat hiervoor geen landelijke richtlijnen wordt gegeven.

Tabel 2 Aantallen binnensportaccommodaties in Nederland naar grootte van gemeente

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Zaaldelen	
Grootte	Absoluut	per 25.000 inwoners	Absoluut	per 25.000 inwoners	Absoluut	per 25.000 inwoners	Absoluut	per 25.000 inwoners
Minder dan 25.000 inwoners	264	3,0	92	1,0	452	5,2	1.428	16,3
25.000 tot 50.000 inwoners	571	2,9	239	1,2	1.085	5,4	3.276	16,4
50.000 tot 100.000 inwoners	326	2,2	135	0,9	965	6,5	2.213	15,0
100.000 tot 200.000 inwoners	212	1,7	141	1,1	960	7,7	1.878	15,1
200.000 inwoners of meer	174	1,3	84	0,6	1.023	7,8	1.713	13,0
Nederland	**1.547**	**2,2**	**691**	**1,0**	**4.485**	**6,5**	**10.508**	**15,2**

Bron: Database SportAanbod (DSA), peildatum 1-1-2020.

De tabel hierboven laat zien dat naarmate een gemeente meer inwoners heeft, het aantal sporthallen per 25.000 inwoners afneemt[16]. Voor de gemeente Aalten met circa 27.000 inwoners, zou een aanbod van drie sporthallen, één sportzaal en vijf gymzalen aansluiten bij het landelijk gemiddelde. Een overzicht van binnensportvoorzieningen is opgenomen in de volgende tabel. Daaruit blijkt een totaal van 14 zaaldelen waar het gemiddelde 16,4 is. Daarbij moet worden aangetekend dat de drie sportzalen in de gemeente Aalten niet gedeeld kunnen worden. Qua oppervlakte ligt dit dus, net als het aantal voorzieningen, in lijn met dit gemiddelde. Het belangrijkste verschil is dat in de gemeente Aalten wat minder gymzalen en wat meer (niet-deelbare) sportzalen zijn. Het aanbod sluit dus in grote lijnen aan bij de richtlijn. Dat komt weer overeen met de ervaringen in de praktijk, waarbij nauwelijks capaciteitsproblemen in de binnensport worden ervaren.

[16] Database SportAanbod (2020) | LINK

Tabel 3 Overzicht binnensportvoorzieningen gemeente Aalten

Kern	Voorziening	Afmeting	Kenmerken
Aalten	Stationshal	Sporthal	Drie zaaldelen
Aalten	Aladnahal	Sporthal	Drie zaaldelen
Aalten	Dalweg	Sportzaal	Niet deelbaar
Bredevoort	't Grachthuys	Sportzaal	Niet deelbaar
Dinxperlo	Eurohal	Sporthal	Drie zaaldelen
Dinxperlo	Duplo	Gymzaal	Niet deelbaar
Lintelo	Kulturhus	Sportzaal	Niet deelbaar
IJzerlo	Dorpshuus	Gymzaal	Niet deelbaar
Totaal	**8 voorzieningen**		**14 zaaldelen**

3.1.3 Gemiddeld gebruik

Uit een analyse van Mulier Instituut uit 2020[17] blijkt dat sporthallen gemiddeld 2.000 uur per jaar worden gebruikt voor bewegingsonderwijs en sportbeoefening. Bij sportzalen is dat gemiddeld 1.800 uur. Sporthallen in stedelijke context worden gemiddeld 200 uur per jaar meer gebruikt dan sporthallen in minder stedelijke context, voornamelijk als gevolg van het gebruik door het bewegingsonderwijs. Gymzalen worden gemiddeld genomen het minste gebruikt per jaar, namelijk 1.400 uur per jaar. Dit is het gevolg van de beperkte mogelijkheden voor sportbeoefening door andere gebruikers dan onderwijs. De verhouding tussen gebruik voor sportdoeleinden en bewegingsonderwijs is afhankelijk van de lokale context. Deze lokale context kan dus ook het aantal jaarlijkse gebruikersuren sterk beïnvloeden.

Voor de zes belangrijkste gemeentelijke binnensportaccommodaties is op basis van de roosters een inschatting gemaakt van het aantal uren bezetting per jaar. Deze is weergegeven in de volgende tabel.

Een belangrijke opmerking hierbij is dat deze cijfers niet zijn gecorrigeerd voor verhuur in meerdere zaaldelen op hetzelfde uur. De situatie dat twee scholen op hetzelfde uur huren voor gymonderwijs, maar in een apart zaaldeel, telt in het overzicht dus mee als twee verhuurde uren. Dat verklaart het grote aantal uren dat bijvoorbeeld de Eurohal verhuurd is ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Dit overzicht kan daarom niet worden gebruikt om te concluderen dat er binnensportcapaciteit te weinig of teveel is.

[17] Binnensportaccommodaties in Nederland | LINK

Tabel 4 Aantal uren verhuur per accommodatie

	ALADNAHAL	EUROHAL	STATIONSHAL	GRACHTHUYS	TRIANGEL	DUPLO
Type	Sporthal	Sporthal	Sporthal	Sportzaal	Gymzaal	Gymzaal
NL gem (uur p/j)	2.000	2.000	2.000	1.800	1.400	1.400
Aantal zaaldelen	3	3	3	1	1	1
Aantal uur per maand verhuurd						
Augustus 2023	172	140	86	60	70	52
September 2023	427	364	245	143	162	120
Oktober 2023	383	374	294	158	137	106
November 2023	463	445	298	158	172	133
December 2023	334	288	257	141	135	100
Januari 2024	393	351	279	178	164	104
Februari 2024	366	312	274	139	139	92
Maart 2024	413	338	295	163	158	117
April 2024	405	340	178	160	160	114
Mei 2024	352	265	16	127	155	89
Juni 2024	421	332	214	153	156	118
Juli 2024	159	131	72	85	76	59
Gem uur p/m	**357**	**306**	**209**	**139**	**140**	**100**
Totaal uur p/j	**4.286**	**3.677**	**2.503**	**1.663**	**1.683**	**1.202**

Het aantal uren verhuur is inclusief het onderwijs. Scholen die gebruikmaken van de sporthallen Aladnahal en Eurohal doen dat in respectievelijk twee en drie zaaldelen tegelijkertijd. Dat verklaart voor een deel het relatief hoge aantal uren verhuur ten opzichte van het landelijk gemiddelde. In de Aladnahal wordt de zaal op jaarbasis circa 880 uur (22 uur per week maal 42 weken) gebruikt voor het onderwijs, in de Eurohal is dit 600 uur.

De Stationshal wordt niet gebruikt door het basisonderwijs, maar door middelbare school Schaersvoorde. Zij hebben de accommodatie ook in eigendom en beheer en zetten de accommodatie overdag van 08.30 tot 16.30 uur in voor lichamelijke oefening aan haar leerlingen. De gemeente huurt de accommodatie structureel 55,5 uren per week (avonden en weekenden) en verhuurt deze door aan (verenigings)gebruikers. In de tabel zijn alleen deze uren opgenomen, dus niet de onderwijsuren. Dat verklaart het relatief lage aantal verhuurde uren op jaarbasis ten opzichte van de andere sporthallen.

In de Aladnahal ligt de totale verhuur zeer hoog. Een verklaring daarvoor is dat een zaaldeel structureel verhuurd wordt aan gymvereniging Athos. Deze uren zijn in dit overzicht ook meegenomen. Het is niet inzichtelijk wat de bezettingsgraad is van deze uren en hoe vaak nog aan derden wordt verhuurd.

De verhuur in 't Grachthuys kan alleen in een deel. Het totaal aantal verhuurde uren komt in de buurt van het landelijk gemiddelde van 1.800 uur, maar ligt daar iets onder. De verhuur van Gymzaal Triangel ligt ruim boven het landelijk gemiddelde voor gymzalen, Duplo eronder.

Verreweg het grootste aantal uren dat accommodaties verhuurd zijn, betreft het structurele gebruikers. Van de totale verhuur is 272 uur (2%) incidenteel. Het grootste deel daarvan, circa 36%, is incidentele verhuur aan verenigingen, waarvan 29% verenigingen uit de gemeente Aalten. Circa 22% van de verhuur is aan particulieren, ruim 12% aan maatschappelijke organisaties zoals welzijnsorganisaties en kinderopvang. Dan blijft er een groep overige gebruikers over die 29% van het incidenteel gebruik vertegenwoordigt. Dit zijn partijen zoals kerkgemeenschappen, fanfares en de organisatie van de avondvierdaagse.

Afbeelding 1 Kaart met binnensportvoorzieningen gemeente Aalten

3.2 Binnensport per voorziening

In deze paragraaf worden de opgehaalde gegevens uit de inventarisatie voor binnensportvoorzieningen in de gemeente Aalten samengevat. Per voorziening is in beeld gebracht welke verenigingen daar actief zijn, hoe de eigendoms- en beheersituatie is geregeld en in welke mate gebruikers tevreden zijn over de accommodatie. Dit is weergegeven in tabellen, waarin voor de beoordeling van de voorziening gebruik is gemaakt van kleuren. Hierin staat groen voor 'goed', geel voor 'voldoende' en oranje voor 'matig'. In het geval van meerdere gebruikers zijn de kleuren het resultaat van de opgetelde beoordelingen. Uitzonderingen hierop worden waar nodig toegelicht. Ook andere aandachtspunten die voortkomen uit de vragenlijst en/of interviews worden tekstueel toegelicht.

3.2.1 Stationshal Aalten

De Stationshal is gevestigd in een van de twee locaties van de middelbare school Schaersvoorde aan de Stationsstraat in Aalten. Het is een sporthal die opgedeeld kan worden in drie delen door middel van scheidingswanden. Op die manier kunnen er drie separate gymzalen gecreëerd worden. Overdag wordt de hal gebruikt voor bewegingsonderwijs van leerlingen op Schaersvoorde. In de avonden wordt de hal (via de gemeente) verhuurd aan verenigingen. De sporthal is geschikt voor diverse sporten zoals badminton, volleybal, zaalvoetbal en basketbal en beschikt over een opslagcapaciteit die, ondanks dat deze ruim is, volgens beheerder en sportverenigingen groter kan en mag. De opgeslagen materialen zijn deels van de school zelf en deels van de verenigingen. Verder is er een grote tribune en zijn er meerdere kleedkamers, douches en wc's.

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week	Tarief
Volleybalvereniging BOVO	97	134	Stabiel/ stijgend	6 dagen per week	€ 14,09 per uur per zaaldeel € 42,32 per uur voor de gehele hal
Basketbalvereniging Give & Go	48	17	Stijgend	5 dagen per week	
Tafeltennisvereniging ATAK	0	19	Geen trend	1 dag per week	
Badmintonvereniging Shuttle Up*	x	x	x	x	

De gegevens uit de vragenlijst in combinatie met de interviews met gebruikers en beheerder laten zien dat de zaal zowel doordeweeks als in het weekend gebruikt wordt. De bezetting is goed en vol, maar van een capaciteitsprobleem lijkt geen sprake. In de wintermaanden maakt ook korfbalvereniging Aladna gebruik van de Stationshal, wat kan leiden tot veranderingen in het rooster.

Stationshal Aalten		
Type	Sporthal	
Verenigingen	Volleybalvereniging BOVO	Basketbalvereniging Give & Go
	Tafeltennisvereniging ATAK	Badmintonvereniging Shuttle Up[18]
Beheer	Geregeld door Schaersvoorde	
Eigenaarschap	Gemeente	
Tevredenheid		
Beheersituatie		
Faciliteiten		
Hygiëne		
Toegankelijkheid		

Over het algemeen beoordelen de gebruikers de faciliteiten en hygiëne als voldoende en de toegankelijkheid als goed. Twee kritieke aandachtspunten zijn het klimaat in de sporthal en de staat van materialen. Meerdere respondenten geven aan dat het in de winter te koud is en in de zomer te warm is. Ook de staat van het materiaal voldoet niet voor iedereen aan de eisen en is verouderd. Eén respondent vindt de hal wat toegankelijkheid betreft voor rolstoelgangers ondermaats. De invalideparkeerplaats voldoet niet en de lift is slechts toegankelijk voor één à twee rolstoelen tegelijkertijd. Tafeltennisvereniging ATAK is ontevreden over de sluitingstijden van de horecagelegenheid. Deze bieden leden van ATAK weinig gelegenheid om na de trainingen nog even te blijven en wat te drinken.

Een aandachtspunt in het jaarrooster is de examentijd als de Stationshal een aantal weken niet beschikbaar is voor verenigingssport. Verenigingen zijn die weken aangewezen op andere faciliteiten. Verenigingen zouden de impact hiervan graag tot een minimum beperken door goede afstemming en overleg. De gemeente denkt actief mee over de mogelijkheden, maar de uitwijkmogelijkheden zijn zeer beperkt.

Wat betreft beheer zijn gebruikers zeer tevreden. Het contact is goed, laagdrempelig en er wordt goed gereageerd. In overleg is er veel mogelijk, al zou iets meer flexibiliteit soms handig zijn.

3.2.2 Aladnahal Aalten

De Aladnahal is een sporthal aan de Bevrijding in Aalten. De sporthal kan opgedeeld worden in drie delen. In twee van de drie delen ligt een normale sportvloer en in het derde deel ligt een permanente turnvloer. Hiermee voldoet het aan de eisen om volwaardige turn- en gymtrainingen te kunnen aanbieden. Dit deel wordt structureel gebruikt (en beheerd) door turnvereniging Athos.

[18] Met opdrachtgever is afgesproken om Shuttle Up niet te benaderen voor de inventarisatie.

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-uren/-dagen per week	Tarief
Volleybalvereniging BOVO	97	134	Stabiel/ stijgend	6 dagen per week	€ 14,09 per uur per zaaldeel € 42,32 per uur voor de gehele hal
SSS Irene	132	152	Stabiel/ dalend	2 uur per week	
Gymvereniging Athos[19]	x	x	x	7 dagen per week	

De Aladnahal wordt door zowel gymverenigingen als een volleybalvereniging gebruikt. Ook is een zeer kleine badmintonvereniging in deze hal actief (niet meegenomen in de inventarisatie). Van belang om te vermelden dat SSS Irene slechts twee uur per week gebruikmaakt van de sporthal. De sporthal bestaat voor een deel uit een 'normale' sporthal en voor een ander deel uit een turnhal. Dit maakt dat verenigingen de vloer verschillend beoordelen. De vloer voldoet om volwaardige turn- en gymtrainingen te geven, maar is niet geschikt voor volleybal. Verder zijn de faciliteiten volgens de gymverenigingen goed, maar voor de volleybalvereniging voldoende, wat maakt dat tevredenheid op faciliteiten als oranje wordt aangemerkt. Ten slotte geven respondenten aan dat er een gebrek aan parkeergelegenheid is, waardoor toegankelijkheid als voldoende en niet als goed wordt aangemerkt.

Wat betreft de beheersituatie wordt door de grootste gebruiker (BOVO) aangegeven dat de vereniging in grote mate zelf verantwoordelijk is. Zij opent en sluit de hal, beheer is niet altijd fysiek aanwezig. Er worden hierover gesprekken gevoerd met de gemeente, maar de gesprekken hebben voor BOVO nog niet het gewenste resultaat, namelijk een aanwezige beheerder die onder andere zorg draagt voor opening en sluiting van de hal.

Aladnahal Aalten		
Type	Sporthal	
Verenigingen	Gymvereniging Athos Aalten	Omnisportvereniging SSS Irene
	Volleybalvereniging BOVO	
Beheer	Gemeente	
Eigenaarschap	Gemeente	
Tevredenheid		
Beheersituatie		
Faciliteiten		
Hygiëne		
Toegankelijkheid		

[19] Gymvereniging Athos Aalten huurt permanent één zaaldeel dat is ingericht als turnhal. Athos heeft de vragenlijst niet aangeleverd.

3.2.3 Eurohal Dinxperlo

De Eurohal in Dinxperlo is een sporthal die bestaat uit drie zaaldelen. Langs één zijde zijn diverse bergruimten en is voldoende ruimte voor een mobiele tribune. De Eurohal heeft naast enkele basisscholen één belangrijke verenigingsgebruiker: omnisportvereniging DIOS. Daarnaast wordt de hal gebruikt door enkele kleine verenigingen voor een beperkt aantal uren.

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname	Aantal trainings-dagen per week	Tarief
Omnisport-vereniging DIOS	176	153	Stabiel/ dalend	6 dagen per week	€ 19,26 per uur per zaaldeel € 42,32 per uur voor de gehele hal

DIOS bestaat vijf jaar en is voortgekomen uit een fusie van meerdere verenigingen. Reden voor de fusie was het bestuurlijk perspectief en om kruisbestuiving tussen de verschillende sporten makkelijker te maken. De Eurohal voldoet wat betreft capaciteit en er is ruimte voor uitbreiding, indien gewenst. De kwaliteit van de hal en materialen wordt goed beoordeeld. Ook de toegankelijkheid is goed.

De beheersituatie wordt ervaren als een knelpunt. Door een verandering in beheersituatie wordt minder betrokkenheid vanuit de beheerder ervaren. Dit heeft gevolgen voor de hygiëne van de sporthal, waardoor DIOS daarin zelf meer moet doen om aan het door haar gewenste kwaliteitsniveau te voldoen. Over de ontstane situatie en het mogelijke perspectief waarin DIOS zelf beheer gaat voeren zijn gesprekken met de gemeente gestart. Deze worden als constructief ervaren.

Eurohal Dinxperlo	
Type	Sporthal
Vereniging	Omnisportvereniging DIOS
Beheer	Gemeente Aalten
Eigenaarschap	Gemeente Aalten
Tevredenheid	
Beheersituatie	
Faciliteiten	
Hygiëne	
Toegankelijkheid	

3.2.4 ‘t Grachthuys Bredevoort

Sportzaal ‘t Grachthuys Bredevoort heeft een omvang die volstaat voor twee volleybalvelden voor trainingen, maar niet voor wedstrijden. Er is een kleine tribune boven en er zijn twee bergingen. De zaal is te betreden via de kleedkamers en het Kulturhus.

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week	Tarief
Volleybalvereniging Brevolk	21	50	Dalend	5 dagen per week	€ 19,26 per uur voor de gehele zaal
Gymvereniging Prinses Margriet	54	43	Stabiel	3 dagen per week	
TTV Bredevoort	0	19	Geen trend	1 dag per week	

Er zijn drie kleine verenigingen actief in ‘t Grachthuys in Bredevoort. Wat betreft ledenaantal zijn het verenigingen waarbij de trend stabiel of licht dalend is. Er wordt geen groei verwacht door de verenigingen.

De sportverenigingen zijn gematigd positief over deze sportaccommodatie. De faciliteiten en toegankelijkheid worden gemiddeld genomen als voldoende beschouwd. Op het gebied van beheer en hygiëne zijn gebruikers echter kritisch. Deze twee punten worden dan ook door alle verenigingen als twee van de belangrijkste aandachtspunten beschouwd. Het wordt als vervelend ervaren dat er niet één vast aanspreekpunt is en dat er niet adequaat op meldingen, zoals koude douches, wordt gereageerd.

Verder geven verenigingen aan dat de sportzaal slechter bereikbaar is vanwege een terras op de route, dat de opslagcapaciteit vanwege alle gymtoestellen niet voldoet, dat er te weinig kleedkamers zijn en dat het in de winter te koud en in de zomer te warm is. Tijdens de interviews wordt ook benoemd dat met de gemeente gesproken is over het plaatsen van een scheidingswand die de zaal in twee delen zou kunnen opdelen. Die wand is er niet gekomen, waardoor verenigingen gedwongen zijn om een hele zaal te huren, terwijl er minder vierkante meters nodig zijn. Ook zou deze wand een oplossing zijn voor het capaciteitsprobleem dat door verenigingen op momenten wordt ervaren.

't Grachthuys Bredevoort		
Type	Sportzaal	
Verenigingen	Volleybalvereniging Brevolk	Gymvereniging Prinses Margriet
	TTV Bredevoort	
Beheer	Gemeente Aalten	
Eigenaarschap	Gemeente Aalten	
Tevredenheid		
Beheersituatie		
Faciliteiten		
Hygiëne		
Toegankelijkheid		

3.2.5 Kulturhus Lintelo

Kulturhus Lintelo is een sportzaal die niet deelbaar is. In de zaal kunnen gymlessen voor lokale basisschool (De Klimop) en andere (kleine) zaalsporten beoefend worden. Er is een berging langs de wand die bestaat uit drie delen. De voorziening heeft naast het basisonderwijs één verenigingsgebruiker: gymvereniging SSS Irene.

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week
SSS Irene	132	152	Stabiel/ dalend	6 dagen per week

De vereniging is erg tevreden over het contact met de beheerder. Dit is de Stichting Kulturhus, tevens eigenaar van de sportzaal. Ook over de hygiëne en toegankelijkheid is de vereniging erg tevreden. De twee knelpunten voor de vereniging zijn de afmetingen van de vloer en de opslagcapaciteit. Er is te weinig ruimte voor opslag van materiaal en al helemaal geen ruimte voor uitbreiding. De vereniging heeft verschillende wensen, zoals aanschaf van een acrogym-mat, maar om deze te realiseren moet de berging worden uitgebreid. Ze is hierover in gesprek met Stichting Kulturhus en is op zoek naar financiële steun bij zowel de gemeente als provincie. Er kunnen geen wedstrijden gehouden worden in de zaal vanwege de omvang van de zaal.

Kulturhus Lintelo	
Type	Sportzaal
Vereniging	SSS Irene
Beheer	Stichting Kulturhus
Eigenaarschap	Stichting Kulturhus

Tevredenheid	
Beheersituatie	
Faciliteiten	
Hygiëne	
Toegankelijkheid	

3.2.6 Gymzaal Triangel Aalten en gymzaal Duplo Dinxperlo

De gymzaal in IKC Triangel wordt niet structureel gebruikt door de geïnterviewde verenigingen. Wel wordt de locatie incidenteel gebruikt en als alternatief voor locaties die soms niet bruikbaar zijn, zoals de Stationshal als er examens zijn. De zaal wordt dus primair overdag gebruikt door enkele basisscholen. De ervaringen van scholen zijn opgenomen in paragraaf 3.3. Dit geldt ook voor gymnastiekzaal Duplo. Duplo wordt in de avonden wel gebruikt door enkele groepen van omnisportvereniging DIOS die hun thuisbasis hebben in de Eurohal, maar daar niet altijd alle groepen op het gewenste tijdstip kunnen faciliteren.

3.2.7 Dorpshuus IJzerlo

De gymzaal in Dorpshuus IJzerlo is onderdeel van een groter gebouw waar ook vergaderruimtes, een café en feestzalen in gevestigd zijn. De gymzaal is recentelijk gerenoveerd en volstaat voor gymonderwijs voor de basisschool ('t Warmelinck) en voor enkele zaalsporten. In de gymzaal hangt een groot scherm waarmee onder andere presentaties gegeven kunnen worden. De gymzaal wordt naast de lokale basisschool alleen gebruikt voor vereniging Aktief IJzerlo. Van deze vereniging is echter geen informatie ontvangen. De vereniging heeft aangegeven dat er beter met de beheerder gesproken kon worden. Dit gesprek heeft wel plaatsgevonden.

De beheerder huurt de gymzaal van Stichting Ons Aller Belang. Deze stichting is eigenaar van het pand. Het beheer van de gymzaal is eenvoudig en bestaat uit het wekelijks onderhouden van de gymvloer en dagelijkse schoonmaak door vrijwilligers. Eén keer per veertien dagen is er professionele schoonmaak van de kleedkamers. Iedereen die gebruikmaakt van de kleedkamers zorgt dat het er netjes uit blijft zien. Er is een relatief groot aantal vrijwilligers actief voor het dorpshuis. In totaal zijn het ongeveer dertig, onder wie tien vrijwilligers bij de technische dienst, zes vrijwilligers voor de schoonmaak, twaalf vrijwilligers voor het koken voor ouderen en zes vrijwilligers voor de tuin.

De onderhoudsstaat van de accommodatie is goed. De basis is oud, maar het is recent verbouwd. Daarnaast is het gebouw bijna zelfvoorzienend qua elektriciteit. De gebruikers zijn volgens de beheerder tevreden. De vloer voldoet aan de sportvraag (voornamelijk volleybal). Er wordt geen competitie gespeeld. De gymvereniging heeft soms wel wedstrijden. De zaal is uit te breiden door een wand opzij te schuiven; zo kan er ook publiek in de zaal. De toegankelijkheid is goed en er is in principe voldoende parkeerruimte. Alleen bij grote feesten is het krap.

3.2.8 Zwembad 't Walfort Aalten

't Walfort in Aalten is een zwembad met een wedstrijdbad, een recreatiebad, een instructiebad en een peuterbad. Het wedstrijdbad is 25 bij 12,5 meter en heeft vijf banen. Het recreatiebad biedt entertainment-elementen zoals een bubbelbank, een breedbek spuitpaal, spuitstralen uit de wand en een vloerbult. Daarnaast is er horecagelegenheid bij zowel de receptie als in het zwembad. Het zwembad wordt gebruikt door twee sportverenigingen, zwemvereniging Natare en duikvereniging Silent World, die een clubhuis vlak naast Sportpark Zuid hebben.

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-uren per week
Zwemvereniging Natare	75	75	Stabiel	10-15 uur per week
Duikvereniging Silent World[20]	x	x	x	x

De beheerder, Optisport, geeft aan dat het zwembad voldoet aan alle eisen van een zwembad, maar als vanuit commercieel oogpunt wordt gekeken, zijn een wedstrijdbad en een bad met stijgende bodem het enige noodzakelijke. Hieraan zou een klein peuterbad toegevoegd kunnen worden. Voor recreatief zwemmen zijn er over de grens Duitse zwembaden waar 't Walfort zowel prijstechnisch als qua omvang moeilijk mee kan concurreren. Verduurzaming van het zwembad is kostbaar volgens Optisport en niet terug te verdienen, in verband met de looptijd van de exploitatieovereenkomst.

Verenigingen zijn over het algemeen zeer tevreden over het zwembad. Het beheer verloopt goed, al is dit afhankelijk van de beheerder die op dat moment aanwezig is. In overleg komen gebruikers en beheerder overal goed uit. Qua faciliteiten voldoet het zwembad aan alle basiseisen. Voor Silent World zou een dieper zwembad wenselijk zijn, in verband met specifieke oefeningen. Wat Natare mist is een eigen verenigingsruimte en opslagcapaciteit. Verder is de hygiëne voldoende en wordt de toegankelijkheid als goed ervaren. Alleen voor fietsers is het wat ver uit het centrum, maar dat is geen groot probleem.

[20] Duikvereniging Silent World heeft alleen via de mail enkele vragen beantwoord. Bovenstaande gegevens zijn hier niet uit af te leiden.

Zwembad 't Walfort		
Type	Zwembad	
Verenigingen	Natare	Silent World
Beheer	Optisport	
Eigenaarschap	Gemeente	
Tevredenheid		
Beheersituatie		
Faciliteiten		
Hygiëne		
Toegankelijkheid		

3.3 Onderwijs

Onder alle basisscholen in de gemeente Aalten is een vragenlijst verspreid, waarin gevraagd is de voorziening voor het gymonderwijs te beoordelen. Tien van de zestien scholen hebben deze vragenlijst geretourneerd. In bovenstaande kaart zijn de respondenten in kaart gebracht. De basisscholen in Lintelo en IJzerlo hebben de vragenlijst niet aangeleverd en zijn daarom niet meegenomen in deze inventarisatie.

Onderstaande tabel is een samenvattende tabel. Deze punten zijn verzameltermen van specifieke onderzoeksvariabelen. Zo is de verzamelterm 'faciliteiten' opgebouwd uit onder andere onderzoeksvariabelen 'type vloer', 'staat van het materiaal' en 'opslagcapaciteit van materialen'. Respondenten konden hun tevredenheid aangeven op een vijfpuntsschaal.

	Planning	Faciliteiten	Hygiëne	Bereikbaar-heid	Beheer	Uitbreiding van uren mogelijk
't Grachthuys						
Eurohal						
Aladnahal						
Duplo						
Triangel						

Over het algemeen zijn scholen zeer tevreden over de sporthallen, sportzalen en gymzalen waarvan zij gebruikmaken. Faciliteiten voldoen, hygiëne wordt, in tegenstelling tot een aantal verenigingen, als goed ervaren en ook de toegankelijkheid is over het algemeen goed.

Wanneer we kijken naar de tevredenheid over de planning, zien we dat een groot aantal scholen dit als matig ervaren. Er is niet altijd overleg voorafgaand aan het plannen van de uren en respondenten geven aan dat de planning efficiënter kan. Dit lijkt samen te hangen met de relatief lage score op het punt 'beheer'.

Wanneer we vragen naar uitbreidingsmogelijkheden, geven scholen die gebruikmaken van de gymzaal in IKC Triangel (Triangel en Sint Jozef) aan dat er geen ruimte is voor uitbreiding van uren.

3.3.1 't Grachthuys Bredevoort

't Grachthuys, beoordeeld door drie respondenten, wordt ervaren als een nieuwe, keurige, grote en nette sportzaal die voldoet aan de eisen. De gemeente Aalten is zowel eigenaar als beheerder van de zaal en over dit beheer is men over het algemeen voldoende tevreden. Wat betreft faciliteiten, hygiëne en toegankelijkheid zijn de respondenten uitermate tevreden en ook over de mogelijkheden voor uitbreiding van uren is men positief. Alle respondenten kunnen naar verwachting de toekomstige vraag blijven invullen. Over de planning is men niet tevreden. Waar één respondent de planning scoort met een 4, scoren de andere twee respondenten de planning met een 1 en een 2.

3.3.2 Eurohal Dinxperlo

De Eurohal, beoordeeld door twee respondenten, wordt omschreven als een grote sporthal waarin het materiaal goed onderhouden is. Respondenten zijn sterk verdeeld wat betreft de tevredenheid over beheer en planning. De één ervaart het als goed, terwijl de ander het als onvoldoende ervaart. Over de faciliteiten en de toegankelijkheid zijn beide gebruikers tevreden, hygiëne krijgt een voldoende. Wat betreft uitbreiding aan uren is men positief. Aan toekomstige vraag kan worden voldaan en er zijn geen onhaalbare wensen wat betreft roostering.

3.3.3 Aladnahal Aalten

De Aladnahal, beoordeeld door twee respondenten, wordt beschreven als een hal met mooie grote sportzalen, waarvan één deel een verende vloer heeft. Dit is de turnvloer. Men scoort het beheer en de kwaliteit van de zaal over het algemeen voldoende. Kanttekeningen zijn er bij de akoestiek in de zaal en de opslagcapaciteit. Kritisch is men op de manier van plannen. Gebruikers verwachten geen groei in leerlingenaantallen, maar kunnen op dit moment niet alle vraag kwijt in de sporthal, waardoor er noodgedwongen buiten wordt gesport.

3.3.4 Duplo Dinxperlo

Duplo wordt gebruikt door één respondent, die ook is gehuisvest in hetzelfde gebouw als de gymzaal. De gymzaal wordt omschreven als groot en modern. Over het beheer is deze respondent zeer tevreden. Ook de planning loopt goed. Op faciliteiten scoort men een voldoende, mede vanwege ontevredenheid over de kwaliteit van de vloer en de opslagcapaciteit die als klein ervaren wordt. Hygiëne scoort voldoende (3 van 5). Ten slotte verwacht men dat de vraag naar gymuren zal stijgen in verband met stijgende leerlingenaantallen. De huidige gymzaal voldoet om de benodigde extra ruimte op te vangen.

3.3.5 Triangel Aalten

De gymzaal in IKC Triangel aan de Dalweg is een relatief nieuwe gymzaal van voldoende formaat. De gymzaal is beoordeeld door twee respondenten. De gebruikers scoren alle punten onder de verzamelterm ‘beheer’ als voldoende. Op planning wordt een score gegeven die gelijkstaat aan matig/onvoldoende. Over zowel de faciliteiten als hygiëne zijn de gebruikers erg tevreden. Aandachtspunten hierbij zijn de staat van en de hoeveelheid aan materialen. Specifiek wordt de afwezigheid van een goede set ringen benoemd. De toegankelijkheid wordt als voldoende beschouwd. De gymzaal is redelijk dichtbij, maar nog dichterbij zou wenselijk zijn. Ten slotte is er een wens voor uitbreiding van het aantal uren voor twee beweegmomenten per week in de zaal, maar dit is niet mogelijk. De gebruikers kunnen een tweede beweegmoment in de week niet invullen in de sportaccommodatie. Daarom zijn zij gedwongen om gymles op het eigen buitenterrein te doen. Van belang is het feit dat het leerlingenaantal in de toekomst zal stijgen en er dus meer vraag naar capaciteit is.

3.4 Buitensport

In de gemeente Aalten zijn de buitensportaccommodaties veelal in beheer en soms ook eigendom van (stichtingen van) de verenigingen die gebruikmaken van de accommodatie. Uit de inventarisatie blijkt dat de verenigingen over het algemeen tevreden zijn met deze constructie. Het biedt hen vrijheid en onafhankelijkheid. Tegelijkertijd legt deze constructie veel druk op verenigingen om de juiste hoeveelheid en kwaliteit van vrijwilligers te werven en behouden, temeer omdat veel verenigingen leunen op de inzet van vrijwilligers voor het op peil houden van de kwaliteit van hun faciliteiten. Hoewel verenigingen merken dat het lastiger wordt om vrijwilligers te werven, zijn er nog geen concrete signalen dat de staat van de sportparken hieronder te lijden heeft.

De kwaliteit van de buitensportaccommodaties wordt over het algemeen goed beoordeeld. Capaciteitsknelpunten worden nauwelijks ervaren. De meeste problemen ondervinden de verenigingen en overige gebruikers aan de randen van hun sportparken. De toegankelijkheid en parkeergelegenheid van veel locaties worden door de verenigingen als ondermaats ervaren in relatie tot ruimte en verkeersveiligheid. Het contact met de gemeente over deze situaties is vaak stroef; het duurt volgens respondenten lang voordat er oplossingen zijn gevonden en worden uitgevoerd.

Het gebruik van de sportparken verschilt per type park. Sportpark Zuid is een sportpark met een open karakter waardoor er gedurende de hele dag recreatief gebruikgemaakt wordt van de aanwezige faciliteiten. De overige sportparken hebben dit open karakter niet, maar de hippische en tennisparken zijn wel de hele dag open voor gebruik voor leden van de verenigingen. Het gebruik van het atletiekpark en de voetbalparken hangt samen met de wedstrijd- en trainingstijden.

De buitensportaccommodaties in de gemeente Aalten bieden voldoende ruimte om in de huidige vraag naar ruimte van sportverenigingen te voorzien. Het aanbod is daarnaast divers. Dit komt met name door het multidisciplinaire aanbod dat te vinden is op Sportpark Zuid, waardoor wielrenners, BMX'ers, basketballers, (beach)volleyballers en korfballers ook een plek hebben om hun sport te beoefenen.

In de volgende paragrafen wordt een samenvatting gegeven van de resultaten per buitensportpark.

3.4.1 Sportpark Zuid Aalten

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week	Aantal wedstrijddagen per week
Voetbalvereniging AD '69	400[21]	n.b.	Stabiel	5 dagen per week	1 dag per week
IJsvereniging De Hare	743	898	Stabiel	n.v.t	n.v.t.
Toer-, Wielren- en Skeelervereniging De Peddelaars	50	250	Stabiel	5 dagen per week	wisselend
Korfbalvereniging Aladna[22]	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend
Volleybalvereniging BOVO	97	134	Stabiel/ stijgend	Vrij te huren door de leden	onbekend
Fietsgroep 't Muurtje	0	127	stabiel	3 momenten per week	n.v.t.

Op Sportpark Zuid zijn zes sportverenigingen actief en worden nog meer sporten beoefend. Het sportpark wordt ervaren als een prettige omgeving om te sporten met faciliteiten van een goed niveau. De beheersituatie/exploitatie wordt door alle betrokkenen echter als zeer zorgelijk beoordeeld.

[21] Het is onbekend hoe de verdeling is naar leeftijdscategorie.
[22] Korfbalvereniging Aladna is niet benaderd voor dit onderzoek.

Sportpark Zuid is in eigendom en beheer van Stichting Sportpark Zuid. Verenigingen die structureel gebruikmaken van het park zijn als partner aangesloten bij het park en dragen huur af aan de stichting. Bij de realisatie van het sportpark heeft het stichtingsbestuur aangegeven een open sportpark te willen en kunnen zijn. Dit was een voorwaarde om in aanmerking te komen voor een provinciale subsidie. Dit betekent dat het voor alle inwoners in de gemeente mogelijk moet zijn om te sporten op het park, ongeacht of zij lid zijn van een van de aangesloten sportverenigingen. Het bestuur van de stichting heeft grote moeite om het open karakter van het park in de huidige beheersituatie te waarborgen. Omdat het beheer van het park op dit moment volledig leunt op de inzet van vrijwilligers, zijn er zorgen over het toezicht op de (sociale) veiligheid op het park, het onderhoud en de financiële exploitatie. Het sportpark draait sinds de oplevering structureel verlies en heeft door de afhankelijkheid van een kleine groep vrijwilligers onvoldoende mogelijkheden om commerciële mogelijkheden te verkennen. Hierdoor worden er structureel inkomsten gemist die een essentiële bijdrage zouden leveren aan de financiële situatie van het sportpark. Deze situatie gaat hand in hand met het waarborgen van alle facetten die komen kijken bij het in stand houden van het open karakter van het park.

Sportpark Zuid - Aalten		
Type	Omnisportpark	
Verenigingen	AD'69 (voetbal)	IJsvereniging de Hare (schaatsen)
	De Peddelaars (wielrennen)	Aladna (korfbal)
	'T Muurtje (wielrennen)	BOVO (Beachvolleybal)
Beheer	Stichting Sportpark Zuid	
Eigenaarschap	Stichting Sportpark Zuid	
Tevredenheid		
Beheersituatie		
Faciliteiten		
Hygiëne		
Toegankelijkheid		
Hoofdveld		
Trainingsveld		

3.4.2 Sportpark Villekamp Aalten

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week
Voetbalvereniging AZSV	574	761	Stabiel/ stijgend	6 dagen per week

Sportpark Villekamp is de thuisbasis van voetbalvereniging AZSV. Op het park liggen naast vier grasvelden ook twee kunstgrasvelden en een kleiner kunstgrasoefenveld. De volledige accommodatie is door de vereniging in eigendom en beheer via Stichting Sportpark Villekamp. De kwaliteit van de locatie wordt als goed ervaren. Er is echter een aantal velden, waaronder de kunstgrasvelden, op korte termijn aan vervanging toe. Door stijgende kosten voor onderhoud en renovatie is het onzeker of de velden tijdig kunnen worden vervangen. Het aantal leden van de vereniging is op dit moment licht groeiend, vooral als gevolg van een groeiend aantal vrouwelijke leden. De vraag is of de ruimte op en rondom het sportpark voldoende is om meer leden te kunnen huisvesten. Een deel van deze uitdaging wordt opgelost door de eerder beschreven samenwerking met AD '69. Jeugdteams van beide verenigingen zijn samengevoegd en trainen en spelen op Sportpark Zuid. Op dit moment ervaart de gebruiker grote parkeerproblemen op piekmomenten.

Sportpark Villekamp - Aalten	
Type	Voetbalpark
Vereniging	AZSV
Beheer	Stichting Sportpark Villekamp
Eigenaarschap	Stichting Sportpark Villekamp
Tevredenheid	
Beheersituatie	
Faciliteiten	
Hygiëne	
Toegankelijkheid	
Hoofdveld	
Trainingsveld	

3.4.3 Sportpark 't Welink - Dinxperlo

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week
Voetbalvereniging FC Dinxperlo	+/-1000[23]		Stabiel/ stijgend	6 dagen per week

Sportpark 't Welink is de thuisbasis van FC Dinxperlo. Het park heeft vijf voetbalvelden, waarvan twee kunstgrasvelden. Er is ook een kleiner kunstgrasveld en er zijn nog enkele trainingsdelen met natuurgras. De voetbalclub is naast eigenaar en beheerder ook de enige structurele gebruiker van het sportpark. Naast FC Dinxperlo worden de velden op het terrein soms ook door andere organisaties gebruikt. FC Dinxperlo verhuurt een deel van zijn velden in de winter aan een naburige Duitse vereniging en op woensdag aan de welzijnsorganisatie ten behoeve van buitenschoolse opvang. Een groep vrijwilligers verzorgt het grootste gedeelte van het klein onderhoud op het sportpark; het onderhoud van de velden is uitbesteed aan een professionele partij. De kwaliteit van de velden en faciliteiten is goed. De toegankelijkheid, waaronder de parkeersituatie, wordt als onvoldoende beoordeeld. Dit heeft te maken met het tekort aan parkeerplaatsen, met name op de drukke momenten in het weekend. Deze situatie leidt tot onveilige verkeersomstandigheden. De beheerder van het sportpark heeft de gemeente aangeboden om mee te denken over een oplossing voor het tekort aan parkeerplaatsen, maar het contact met de gemeente Aalten over de kwestie wordt als stroef ervaren.

Sportpark 't Welink - Dinxperlo	
Type	Voetbalpark
Vereniging	FC Dinxperlo
Beheer	FC Dinxperlo
Eigenaarschap	FC Dinxperlo
Tevredenheid	
Beheersituatie	
Faciliteiten	
Hygiëne	
Toegankelijkheid	
Hoofdveld	
Trainingsveld	

[23] De verdeling tussen jeugd en volwassenen is onbekend

3.4.4 Sportpark 't Brook - Bredevoort

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week
Voetbalvereniging SV Bredevoort	103	172	Stabiel/ stijgend	6 dagen per week

Sportpark 't Brook is een bescheiden voetbalpark in Bredevoort en bevat twee natuurgras-voetbalvelden en een trainingsveld. Daarnaast staat er een kleine balsportkooi op het terrein met een basketbal- en voetbalmogelijkheid. SV Bredevoort is de enige structurele gebruiker en huurt de velden van de gemeente Aalten. De vereniging heeft een kantine en kleedkamers in eigendom op het sportpark. De algemene onderhoudsstaat van het gehele sportpark is verouderd. Dit heeft onder andere te maken met de mogelijke ontwikkeling van een vakantiepark aan de nabijgelegen Slingeplas, waarvan ook de voetbalaccommodatie deel uit zou maken. In afwachting van deze ontwikkeling wordt groot onderhoud op dit moment uitgesteld. Het onderhoud van de velden is door de gemeente uitbesteed aan een professionele partij en uitgevoerd volgens de afgesproken kaders in het onderhoudsbestek. De kwaliteit wordt door de gebruikers echter al als zeer minimaal ervaren. Dit heeft ook een uitwerking op de huidige staat van de velden, die volgens de gebruikers een kwaliteitsinjectie kunnen gebruiken.

Sportpark 't Brook - Bredevoort	
Type	Voetbalpark
Vereniging	SV Bredevoort
Beheer	Gemeente Aalten
Eigenaarschap	Gemeente Aalten
Tevredenheid	
Beheersituatie	
Faciliteiten	
Hygiëne	
Toegankelijkheid	
Hoofdveld	
Trainingsveld	

3.4.5 Tennispark 't Geurken - Aalten

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week
Tennisvereniging ALTEC	80	470	Stabiel/ stijgend	7 dagen per week

Tennispark 't Geurken in Aalten is de thuisbasis van tennisvereniging ALTEC. Het park heeft negen kunstgrastennisbanen en een oefenkooi. De vereniging is de enige structurele gebruiker van het park en tevens eigenaar en beheerder. De staat van het park wordt als zeer goed ervaren en de vereniging is tevreden met de huidige beheersituatie. Het park is gelegen naast het sportpark van voetbalvereniging AZSV. Hierdoor is het op spitsmomenten erg druk op de toegangswegen in en rondom het park. Er wordt een tekort aan parkeergelegenheid ervaren. Dit leidt volgens gebruikers tot onveilige verkeerssituaties. Het contact hierover met de gemeente Aalten wordt als stroef ervaren. Daarnaast duurt het erg lang voordat de juiste persoon binnen de gemeente is gevonden.

Tennispark 't Geurken - Aalten	
Type	Tennispark
Vereniging	Altec
Beheer	Altec
Eigenaarschap	Altec
Tevredenheid	
Beheersituatie	
Faciliteiten	
Hygiëne	
Toegankelijkheid	

3.4.6 Tennispark Rietstap - Dinxperlo

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week
Tennisvereniging De Rietstap	35	252	stijgend	7 dagen per week

Tennispark Rietstap is eigendom van TV De Rietstap. Op het park bevinden zich sinds kort naast vier all-weather-tennisbanen ook twee padelbanen. De hoofdgebruiker beheert alle faciliteiten op het park en verzorgt het onderhoud. Door de komst van de padelbanen is er een grote toename in het gebruik van de faciliteiten op het park. Hoewel de huidige staat voldoet aan de huidige vraag, zijn veel faciliteiten verouderd en moeten deze op korte termijn worden verbeterd. Hierbij wordt ook rekening gehouden met duurzaamheidsmaatregelen. De gebruiker ervaart gebrek aan goede parkeergelegenheid. Dit leidt tot onveilige verkeerssituaties. De gebruiker mist pragmatisme in het contact met de gemeente Aalten tijdens gesprekken over deze situatie.

Tennispark Rietstap - Dinxperlo	
Type	Tennis-en padelpark
Vereniging	TV Rietstap
Beheer	TV Rietstap
Eigenaarschap	TV Rietstap
Tevredenheid	
Beheersituatie	
Faciliteiten	
Hygiëne	
Toegankelijkheid	

3.4.7 Atletiekbaan AVA '70 - Aalten

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week
Atletiekvereniging AVA '70	163	314	Stabiel/ dalend	7 dagen per week

Het atletiekpark AVA'70 is de thuisbasis van de gelijknamige atletiekvereniging in de gemeente Aalten. Op het park is een 300-meter-atletiekbaan die gebruikt wordt voor de hardlooponderdelen met in het midden een grasveld, voor de beoefening van andere atletiekdisciplines. De accommodatie is eigendom van de gemeente Aalten. Het beheer is uitbesteed aan een professionele partij. Er is vier keer per jaar overleg tussen AVA'70, de gemeente Aalten en de onderhoudspartij over de staat van de faciliteiten. Hierdoor zijn de lijnen kort en verloopt de communicatie gestroomlijnd. Het clubgebouw dat op het park staat is eigendom van AVA '70 en wordt beheerd en onderhouden door een groep vrijwilligers. Het ontbreken van een reguliere 400-meter-baan wordt als een gemis ervaren, omdat er hierdoor geen officiële atletiekwedstrijden kunnen worden georganiseerd op het atletiekpark AVA '70.

Atletiekpark AVA '70 - Aalten	
Type	Atletiekpark
Vereniging	AVA '70
Beheer	Gemeente Aalten
Eigenaarschap	Gemeente Aalten
Tevredenheid	
Beheersituatie	
Faciliteiten	
Hygiëne	
Toegankelijkheid	

3.4.8 Sportpark PSVA - Aalten

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week
Paardensport-vereniging PSVA	32	72	stijgend	5 dagen per week

Het sportpark PSVA wordt gebruikt door de gelijknamige paardensportvereniging. Het park is eigendom van de Stichting Vrienden van Hippisch Centrum Aalten. Op het park staat een hal waar indoor gereden kan worden en een buitenbaan voor alle buitenactiviteiten. De laatstgenoemde staat op de planning om vergroot te worden. Het beheer van het park wordt ervaren als veel werk en is op vrijwillige basis. Het groot onderhoud wordt daarom gedaan door professionele partijen. De toegankelijkheid van het park wordt door veel gebruikers als problematisch ervaren. De belangrijkste toegangsweg naar het park is deels onverhard. Veel regen kan ertoe leiden dat de weg voor gebruikers met een paardentrailer volledig ontoegankelijk wordt. Het contact met de gemeente over deze situatie wordt door de gebruikers als stroef ervaren en het duurt lang voordat de gemeente in actie komt. Het is daarnaast onbekend bij de gebruikers of er gewerkt wordt aan een structurele oplossing.

Sportpark PSVA - Aalten	
Type	Hippisch Sportpark
Vereniging	PSVA Paardensportvereniging Aalten
Beheer	Stichting Vrienden van Hippisch Centrum Aalten
Eigenaarschap	Stichting Vrienden van Hippisch Centrum Aalten
Tevredenheid	
Beheersituatie	
Faciliteiten	
Hygiëne	
Toegankelijkheid	
Buitenbak	
Binnenbak	

3.4.9 Sportpark De Grensruiters - Dinxperlo

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week
De Grensruiters	38	108	stabiel	5 dagen per week

Sportpark Grensruiters is een hippisch sportpark in het beheer van paardensportvereniging De Grensruiters. Op het park zijn zowel een binnenbak als twee buitenbakken aanwezig. Daardoor kan gedurende het hele jaar gebruikgemaakt worden van de accommodatie.
Er zijn twee buitenbakken waarvan er één goed onderhouden en gedraineerd is. De ander is verouderd en aan vervanging toe, zodat deze ook in mindere weersomstandigheden bruikbaar is. De toegangsweg naar het sportpark is via een zandpad. De staat van dit pad en de omliggende begroeiing is de verantwoordelijkheid van de gemeente. Beide worden door de gebruikers van het park als onvoldoende ervaren. In slechte weersomstandigheden is het park nagenoeg onbereikbaar met zware paardentrailers. De gebruikers ervaren dat het lastig is om hierover in contact te komen met de gemeente om te praten over een structurele oplossing.

Sportpark De Grensruiters - Dinxperlo	
Type	Hippisch Sportpark
Vereniging	De Grensruiters
Beheer	Vereniging De Grensruiters
Eigenaarschap	Vereniging De Grensruiters
Tevredenheid	
Beheersituatie	
Faciliteiten	
Hygiëne	
Toegankelijkheid	
Buitenbak	
Binnenbak	

3.4.10 Het Blauwe Meer - Dinxperlo

Vereniging	Leden tot 18 jaar	Leden boven de 18 jaar	Toename/ afname leden	Aantal trainings-dagen per week
HSV De Voorn	131	820	Stabiel	x

Het Blauwe Meer is een openluchtzwembad in Dinxperlo. Het bevat naast een buitenbad ook een natuurzwembad met recreatiemogelijkheden. Het natuurwater heeft naast een zwemfunctie ook een sportvisfunctie. Hengelsportvereniging De Voorn huurt een deel van het water voor haar leden. Het zwemwater wordt beheerd door Optisport en uitsluitend recreatief gebruikt. De waterkwaliteit van het natuurbad is zorgelijk. Terugkerende blauwalg en recent vastgestelde PFAS-verontreiniging maken het zwemmen en sportvissen op deze locatie vaak onmogelijk. Met name het gebrek aan aangedragen verbeteringen vanuit de gemeente wordt als een knelpunt ervaren.

Het Blauwe Meer - Dinxperlo	
Type	Buitenbad en natuurbad
Vereniging	HSV De Voorn
Beheer	Optisport/gemeente Aalten
Eigenaarschap	Gemeente Aalten
Tevredenheid	
Natuurbad	

3.5 Overige sportaanbieders

Onderdeel van de inventarisatie waren ook de overige (ondernemende) sportaanbieders. Onder overige sportaanbieders worden alle aanbieders van sport of beweging verstaan die geen vereniging zijn. Een door de opdrachtgever samengestelde lijst van 31 aanbieders in de gemeente Aalten is via een digitale vragenlijst benaderd. Twaalf aanbieders hebben gereageerd, wat neerkomt op een respons van 40%. De respondenten vertegenwoordigen een diverse groep sportaanbieders, waardoor er een relatief compleet beeld van de recente ontwikkelingen bij deze doelgroep ontstaat.

Respondent	Aanbod
Dansstudio Vieberink	Dans
Fysiotherapie de Hofstraat	Fysiotherapie, maar ook GLI-groepen, fysiofit, seniorfit en smallgroup. Binnenkort ook valpreventie
Fysiotherapeutisch Centrum Dinxperlo	Fysioyoga
GetFit35	Fitness
Yogaboerderij Bullens	Yoga
AV weerbaarheid	Judo en weerbaarheidstraining
Pensionboerderij-manege Westervelt	Paardrijsport
Yoga Meditatie	Yoga Meditatie
Sportesse	Fitness, groepslessen, miha bodytec
Fitnesscentrum Ponsen	Fitness individueel en groepslessen zoals rugscholing, bootcamp, BBB en verschillende beweegprogramma's
Brichbouw sportondersteuning	Algemene sporten worden als middel ingezet
Try-Out Buitensport	Hardlopen, Bootcamp, Survival

Respondenten zijn gevraagd naar een aantal onderwerpen die in deze paragraaf op volgorde worden samengevat.

3.5.1 Ledenaantal; ontwikkeling en verwachting

De leden-/klantenaantallen verschillen erg per ondervraagde organisatie. De kleinste aanbieder heeft twintig vaste klanten, terwijl de grootste aanbieder er 780 heeft. Met name de fitnessaanbieders hebben een hoog aantal klanten/leden. De verdeling in leeftijdscategorieën is divers. De groep respondenten vormt een dekkend aanbod voor alle leeftijden. Op één respondent na is bij alle respondenten het leden-/klantenbestand de afgelopen jaren gegroeid. De verwachting is bij de meeste respondenten dat dit aantal in de toekomst ook verder zal toenemen of minimaal stabiel blijft. Geen enkele respondent verwacht een daling van het aantal leden/klanten in de nabije toekomst.

3.5.2 Accommodatie; eigendom, toekomstig gebruik en tevredenheid

De respondenten gebruiken diverse accommodaties voor hun aanbod. Sommigen hebben een gedeelde accommodatie met slechts één ruimte waar zij hun aanbod in kwijt kunnen. Andere organisaties zijn de enige structurele gebruikers van een accommodatie en bezitten bijvoorbeeld meerdere zalen in een pand of maken gebruik van de buitenruimte. De eigendomssituatie van de accommodaties onder de respondenten is divers. Uit rondvraag blijkt dat 50% van onze respondenten zelf eigenaar is van hun accommodatie. De andere 50% heeft een huurovereenkomst of een soortgelijke gebruikersovereenkomst waarmee ze

zich verzekeren van een ruimte. De meeste respondenten geven aan op dit moment geen problemen te hebben met het faciliteren van de toekomstige vraag in hun huidige accommodatie. De respondenten zijn ook gevraagd hun mening te geven over de toegankelijkheid van hun accommodatie. Hierbij is naast de algemene toegankelijkheid ook specifiek gevraagd naar de parkeerfaciliteiten, verkeersveiligheid en bewegwijzering rondom de accommodatie. Gemiddeld genomen zijn de respondenten tevreden over deze aspecten rondom hun accommodaties. Wel benoemen sommige respondenten de verkeersverlichting en de kwaliteit van het wegdek als verbeterpunten.

3.5.3 Betrokkenheid bij het opstellen en uitvoeren van sportbeleid

De meeste respondenten geven aan dat zij door de gemeente Aalten redelijk op de hoogte worden gehouden over het sportbeleid, maar niet direct bijdragen aan het opstellen en uitvoeren daarvan. De mate van betrokkenheid bij het opstellen verschilt echter sterk per aanbieder en welke sport/activiteit wordt aangeboden. Onder de respondenten zitten aanbieders die actief betrokken worden door de gemeente Aalten. Deze aanbieders zijn redelijk tevreden over het contact dat zij hierover hebben met de gemeente. Een enkele respondent geeft aan dat ze 'goed op de hoogte worden gehouden en ook worden uitgenodigd voor bijeenkomsten, maar hier geen gebruik van maken'. Dit heeft met name te maken met het feit dat beleid vooral gericht is op verenigingen en weinig effect heeft op 'commerciële aanbieders' en dat de bijeenkomsten worden georganiseerd in de avonduren.

3.5.4 Bijdrage aan sport- en beweegdoelen en het creëren van een sociaal netwerk

Alle respondenten zijn van mening dat zij in grote mate bijdragen aan het halen van sport- en beweegdoelen en het creëren van sociale netwerken in de gemeente Aalten. De respondenten benadrukken het sportieve en sociale karakter van hun activiteit, maar geven tegelijkertijd ook aan dat zij niet goed op de hoogte zijn van wat deze doelen zijn. Dit wordt verklaard door het gebrek aan contact dat er soms tussen de gemeente en de respondenten is. Een aantal respondenten voert voor de gemeente ook maatschappelijke activiteiten uit, zoals beweegaanbod voor ouderen in het kader van valpreventie.

3.5.5 Openheid voor een intensievere samenwerking met sportverenigingen en scholen

De mate waarin respondenten samenwerkingen willen intensiveren met scholen en/of sportverenigingen verschilt. Drie respondenten geven aan hier verder open voor te staan, vijf respondenten geven aan hier geen behoefte aan te hebben en vier respondenten staan hier neutraal in. De respondenten zijn erg blij dat zij worden betrokken bij dit onderzoek. Een aantal aanbieders ziet zichzelf echt als uitvoerder en hoopt door middel van korte lijntjes goed op de hoogte te worden gehouden door de gemeente. Verder zien sommige aanbieders kansen om samen met de gemeente alternatief aanbod te ontwikkelen voor bijvoorbeeld groepen die tussen de fysiotherapeut en de sportschool in zitten. De aanbieders die geen fysieke maar met name mentale gezondheid proberen te bevorderen, benoemen dat zij vaak over het hoofd worden gezien wanneer er gesproken wordt over een gezonde leefstijl. Zij zouden bijvoorbeeld voor mensen in stressvolle omgevingen, zoals mantelzorgers, veel kunnen betekenen.

H4 | Algemene bevindingen

Fase 1 van het project is bedoeld om feitelijke bevindingen te doen voor wat betreft vraag en aanbod naar sportvoorzieningen in de gemeente Aalten. Dit rapport beoogt primair deze bevindingen op een rij te zetten en heeft dat in voorgaande hoofdstukken zo compleet mogelijk gedaan. In dit hoofdstuk wordt aanvullend op de voorgaande hoofdstukken een aantal bevindingen gedaan die in het traject zijn opgedaan en mogelijk een bijdrage leveren aan het vervolg.

4.1 Hoge betrokkenheid onder respondenten

Er was vanuit de benaderde organisaties en personen een hoge bereidheid om te participeren in de behoefte-inventarisatie. Partijen vonden het fijn dat ze betrokken worden bij beleidsvorming. De hoge respons heeft de resultaten van het traject geholpen, want op veel plaatsen is een compleet overzicht ontstaan van de situatie op dit moment en de verwachtingen voor de nabije toekomst. Het in contact komen en plannen van interviews verliep vaak wel moeizaam. Dit kwam grotendeels door beperkte bereikbaarheid van bestuurders in vrijwillige rollen.

4.2 Verwachtingen van de uitkomsten

Eenmaal in contact met respondenten vonden de gesprekken in een goede en constructieve sfeer plaats. Dit is tekenend voor de algehele relatie die er is tussen de gemeentelijke organisatie en het maatschappelijk veld. Een gedeeld gevoel onder respondenten is echter wel dat er de laatste periode vaak om input is gevraagd van de gemeente en niet altijd duidelijk is wat met de input gedaan wordt. Vooral verenigingen gaven aan graag terugkoppeling te ontvangen en toe te zijn aan de volgende fase. De hoop en verwachting is dat de gemeente na veel onderzoek en participatie nu ook overgaat tot het maken van beslissingen voor de toekomst die hen kaders en uitzicht geven..

4.3 Betaalbaarheid onder druk

De inventarisatie laat zien dat de meeste verenigingen in de gemeente er redelijk tot goed voor staan. Ze spelen een belangrijke rol in de kernen. Met name de grotere verenigingen zijn krachtig, maar ook de kleine(re) verenigingen zijn stabiel en vervullen een rol van betekenis.

Waar in de meeste gemeenten veel van de sportvoorzieningen in eigendom (en vaak ook beheer) zijn van de gemeentelijke organisatie, is dat in Aalten vooral in de buitensport niet overal zo. Dit lijkt goed te passen bij de cultuur in de regio, waarin het belang aan lokale binding, sterke kernen, ondernemerschap en het nemen van verantwoordelijkheid belangrijke waarden zijn. Zowel de gemeentelijke organisatie als de meeste verenigingen en beheerorganisaties lijken heel tevreden met de huidige situatie.

De gemeente omdat ze de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud graag decentraal organiseert. Gebruikers omdat zij graag zelfvoorzienend zijn, eigen invulling willen geven aan beheer en onderhoud en de kansen willen benutten voor een (kosten)efficiënte exploitatie van de voorzieningen. Dit lijkt op veel plaatsen ook goed te lukken.

Het risico van een decentrale organisatie van eigendom en beheer is echter dat een grote (financiële) verantwoordelijkheid rust op kwetsbare (vrijwilligers)organisaties. Beheerorganisaties en verenigingen blinken uit in betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel, maar hebben weinig mogelijkheden om aan de inkomstenkant van de exploitatie te groeien. Omdat ledenaantallen onder druk staan, is stijging van contributies één van de weinige opties. Dit is echter een optie die de toegankelijkheid van het aanbod (en daarmee inkomsten) verder onder druk zet. Het toevoegen van andere gebruikers en/of het samenwerken met andere sportaanbieders als middel om de exploitatie te versterken vraagt om tijd en competentie die veel beheerders en verenigingen missen. Bovendien blijkt het ook in de gemeente Aalten steeds lastiger om vrijwillige rollen met voldoende en competente mensen te vullen, waardoor de focus meer en meer op de korte termijn komt te liggen.

Aan de kostenkant van de exploitatie is de realiteit dat verenigingen en beheerstichtingen te maken hebben met serieuze kostenstijgingen. Energielasten zijn daarin een belangrijke factor, maar ook de kosten voor onderhoud, renovatie en vervanging van de accommodaties zijn sterk gestegen. Juist de inzet van vrijwilligers voor onderhoudswerkzaamheden maakt het onderhoud kostenefficiënter. Echter, het bestand van vrijwilligers vergrijst en is steeds lastiger aan te vullen.

Als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen maken beheerorganisaties en verenigingen zich zorgen over de betaalbaarheid en houdbaarheid van dit model. Dit zijn zorgen die ook binnen andere gemeenten aan de orde zijn. Een groot verschil is dat in de meeste andere gemeenten deze zorgen voor rekening en risico van de gemeente in plaats van de maatschappelijke organisaties zelf zijn.

4.4 Het toenemend belang van sport en bewegen

Aanvullend op bovenstaande zien we de ontwikkeling binnen de Aaltense gemeentelijke organisatie dat sport en bewegen een steeds belangrijkere plaats inneemt bij de brede opgaven in het sociaal domein. Sport en bewegen wordt, net als in andere gemeenten, in toenemende mate als middel gezien voor een bijdrage aan de sociale basis en op gebied van fysieke en mentale gezondheid. Verenigingen ervaren een toenemende vraag van de gemeente om partij te zijn in deze maatschappelijke opgaven. Dat staat echter op gespannen voet met de beperkte (financiële) bijdrage die ze vanuit de gemeente ervaren om hun organisatorische of financiële knelpunten te helpen oplossen.

4.5 Samenwerking

De samenwerking tussen sportaanbieders onderling en andere partijen in de samenleving is op sommige plekken al sterk aanwezig. Voorbeelden hiervan zijn de oprichting van omnivereniging DIOS in Dinxperlo, de samenwerking op Sportpark Zuid en de gymverenigingen die regionaal in gesprek zijn over bestuurlijke samenwerking. Op een aantal plekken is samenwerking echter nog nauwelijks een thema. De bestuurlijke druk op het verenigingsleven in combinatie met de vergrijzing in de regio maakt samenwerking tussen aanbieders (verenigingen én anders georganiseerd!) een van de mogelijke oplossingen. De praktijk is dat vooral de kleinere verenigingen niet in staat zijn om dit te agenderen en hieraan professioneel vorm en inhoud te geven.

4.6 Reflectie op rol gemeentelijke organisatie

De inventarisatie heeft een aantal inzichten opgeleverd die voor de gemeentelijke organisatie van belang kunnen zijn. Deze worden hieronder beschreven.

4.6.1 Het contact met de gemeente

Over het algemeen wordt het contact met de gemeente als prettig ervaren. Zeker in contact met de afdeling (sport)beleid zijn respondenten tevreden. Aandachtspunt is het matige contact dat gebruikers en exploitanten ervaren met de gemeente als het gaat om het beheer van de openbare ruimte, vastgoed en RO. Zeker aangezien de knelpunten bij de voorzieningen zich vaak voordoen aan de 'harde kant' van de accommodatie.

4.6.2 Gemeentelijke organisatie

De organisatie van sport en bewegen binnen de gemeentelijke organisatie is verdeeld over verschillende afdelingen. Dit lijkt niet bij te dragen aan een effectieve samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie en maakt het voor partijen in de samenleving lastiger om in constructief contact te zijn. Ook zet het op sommige plaatsen de kwaliteit van beheer onder druk. Met name bij de binnensport (schoonmaak, roostering, voorzieningen) worden knelpunten ervaren die in hoofdstuk 3 worden beschreven.

4.6.3 Inhaalslag kaders en voorwaarden

Uit de inventarisatie blijkt dat er een inhaalslag te maken is aan de kant van de gemeentelijke organisatie waar het gaat om (huur)contracten, tarieven en andere afspraken met gebruikers en exploitanten. De afspraken zijn niet altijd helder (of bekend) en ook niet uniform binnen de gemeente. In de herijking van het sportbeleid is dit ook een aandachtspunt geweest. Dit punt is mogelijk voorwaardelijk om richting gebruikers en beheerders ook heldere kaders voor de toekomst te kunnen bieden.

Bijlage 1: Overzicht respondenten

Organisatie	Naam	Functie
Binnensportverenigingen		
Omnisportvereniging DIOS	[redacted]	Voorzitter
Gymvereniging Athos	[redacted]	Voorzitter
Visvereniging De Voorn	[redacted]	Voorzitter
Gymvereniging SSS Irene	[redacted]	nb
Volleybalvereniging BOVO	[redacted]	Voorzitter
Basketbalvereniging Give&Go	[redacted]	Voorzitter
Tafeltennisvereniging ATAK	[redacted]	Voorzitter
Duikvereniging Silent World	[redacted]	Secretaris
Zwemvereniging Natare	[redacted]	nb
Volleybalvereniging Brevolk	[redacted]	Voorzitter
Gymvereniging Prinses Margriet	[redacted]	nb
Tafeltennisvereniging Bredevoort	[redacted]	nb
Buitensportverenigingen		
Voetbalvereniging AZSV	[redacted]	Voorzitter
Voetbalvereniging FC Dinxperlo	[redacted]	Voorzitter
Voetbalvereniging AD '69	[redacted]	Voorzitter
Voetbalvereniging SV Bredevoort	[redacted]	Voorzitter
Tennisvereniging ALTEC	[redacted]	Voorzitter
Tennisvereniging De Rietstap	[redacted]	nb
Paardensportvereniging Aalten	[redacted]	Voorzitter
Paardensportvereniging De Grensruiters	[redacted]	Voorzitter
Atletiekvereniging AVA '70	[redacted]	Voorzitter
de Peddelaars	[redacted]	Voorzitter
Fietsgroep 't Muurtje	[redacted]	Voorzitter
Ijsvereniging de Hare	[redacted]	Voorzitter

Organisatie	Naam	Functie
Binnensportbeheerders		
Gemeente Aalten	[redacted] ter [redacted]	Beheerder
Schaersvoorde (Stationshal)	[redacted] en [redacted]	Hoofd facilitair en beheerders
Vereniging Ons Aller Belang Ijzerlo	[redacted]	Beheerder
Beheerstichtingen/exploitanten		
Optisport - Stichting Sportpark Zuid	[redacted]	Exploitant zwembaden 't Blauwe Meer en Walfort
Stichting Sportpark Zuid	[redacted]	Voorzitter

BMC

[redacted]

Postbus 490
[redacted] Amersfoort

(033) 496 52 00
[redacted]
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN [redacted]
BTW NL80.86.63.598 B.01

Colofon

19 juli 2024

Classificatie : Intern gebruik

Namen adviseurs :
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]

Projectnummer : PO041719

Kijk voor meer info op onze website: bmc.nl

Secretariaat: [redacted]
[redacted]
[redacted]
T [redacted]
E [redacted]
www.socialeraadaalten.nl

College van B & W, gemeente Aalten
Postbus 119
[redacted] AALTEN

Aalten, 11 november 2024

Betreft: Advies op de Adviesnota toekomstbestendig sportlandschap

Geacht college,

De Sociale Raad is uitgenodigd om advies te geven op de Adviesnota Toekomstbestendig Sportlandschap. Eind september heeft de Sociale Raad de adviesnota ontvangen. Ook zijn een aantal bijlagen meegestuurd, waaronder het verslag van de brainstormsessies met verenigingen (nov.2023), het rapport behoefte onderzoek BMC (juli 2024) en de herijking beweeg-sport- en leefstijlakkoord gemeente Aalten 2023-2026. In de vergadering van 3 oktober heeft de Sociale Raad toelichting op de plannen gekregen van de betrokken ambtenaren. Waarvoor dank!

Algemeen
Om te beginnen vindt de Sociale Raad het goed dat de visie er is en kunnen we deze op hoofdlijn ook onderschrijven. Mooi om te lezen dat de gemeente Aalten zich (mede)verantwoordelijk voelt voor de gezondheid en leefstijl van haar inwoners. We vinden het een goed leesbaar stuk, met een duidelijke opbouw. Ook zijn we positief over de integrale aanpak. Er worden dwarsverbanden gelegd met onder andere de visie op vrijwillige inzet en de mobiliteitsvisie. De Sociale Raad is positief over de mogelijkheid 'van onderop' input te geven op wat er leeft in de samenleving, zoals dat nu ook met de omgevingswet wordt opgepakt. Goed dat er aandacht is bij de inrichting van het landschap dat het uitnodigt tot bewegen. Hieronder volgen een aantal onderwerpen die we er nader uit willen lichten.

Rol van de gemeente ten aanzien van diversiteit en Inclusie
De Sociale Raad heeft zorg op het punt van diversiteit en Inclusie. Zeker als in de toekomst ook nog het gemeentelijk budget verder onder druk komt te staan. Zorg met name over de voortvarendheid waarmee dit onderwerp in praktijk wordt opgepakt. Om een voorbeeld te geven: in de presentatie van de startnota Inclusie 2022 ging het over de vraag: Gelijkheid, Solidariteit, Autonomie en Participatie: hoe breng je dat in praktijk? De Sociale Raad heeft op die nota geadviseerd en verzocht om drie maal per jaar geïnformeerd te worden over de voortgang. We zien daar in praktijk weinig van terug. Het is ook nogal stil rond de drie werkgroepen die aan de slag zouden gaan met de verdere uitwerking van de nota.

c.c. Griffie

Waar het gaat om diversiteit en inclusie is sociale acceptatie belangrijk, evenals toegankelijkheid van voorzieningen en het wegnemen van fysieke obstakels. Waar ligt de verantwoordelijkheid voor deze resultaten in praktijk? Welke rol pakt de gemeente actief op? Voor de vervolgstappen en uitwerking van dit punt in de nu voorliggende nota Toekomstbestendig Sportlandschap, vragen wij uw volle aandacht voor de toegankelijkheid in brede zin en voor alle inwoners.

Veilige bereikbaarheid

Als positief punt willen we het voornemen noemen, dat de bereikbaarheid / toegankelijkheid van sportcomplexen meegenomen wordt in de mobiliteitsvisie. De Sociale Raad adviseert dat u hier ook expliciet aandacht besteed aan de (verkeers)veiligheid van jonge kinderen. Veiligheid op de openbare weg, zowel als op de parkeerplaatsen en sportterreinen zelf.

Sportaanbod specifieke groepen

Waar het gaat om het sportaanbod voor specifieke groepen, kan de Sociale Raad zich voorstellen dat soms lokaal de aantallen sporters niet toereikend/te marginaal zijn. We adviseren om bij de uitwerking het sportaanbod in die gevallen regionaal op te pakken/te stimuleren. We denken dat er ook behoefte is aan doelgroep specifiek aanbod, naast een brede toegankelijkheid van het reguliere sportaanbod. Wel belangrijk dat hiervoor dan ook vervoer beschikbaar is.

Kadernota herijking tarieven

Waar het gaat om de herijking van subsidies, tarieven en huurvoorwaarden is de Sociale Raad voorstander van een meerjarenaanpak. Wij zijn van mening dat dit duidelijkheid en rust geeft. Het is een voorwaarde om zinvol plannen voor de toekomst te kunnen maken. Bij het opnieuw vaststellen van de huur zijn we benieuwd naar de meetlat waarlangs de bedragen bepaald gaan worden. Bij de uitwerking van de kadernota tarieven verwachten we als Sociale Raad te zijner tijd betrokken te worden.

Gezien de verwachte financiële krapte in de nabije toekomst, lijkt het ons zinvol om aandacht te hebben voor het onafhankelijk keuren van beweegtoestellen in de publieke ruimte. De Sociale Raad heeft de indruk dat soms het afdekken van aansprakelijkheid/veiligheidsaspecten leidt tot het vroegtijdig verwijderen of vervangen van nog goed bruikbare (speel)toestellen. Hoe vaak en wanneer wordt er over gegaan tot vervanging? Zijn daar afspraken over?

Tot slot wil de Sociale Raad graag een warm pleidooi houden voor voortzetting van de rol van de Talentverbinder / verenigingsondersteuner. Juist ook omdat daarmee ondersteuning voor de meer bestuurlijke kant van de (sport)verenigingen geborgd wordt, nu het in praktijk blijkbaar steeds lastiger is geworden om specifiek voor dat werk vrijwilligers te vinden. Als je ze dan gevonden hebt, wil je ze graag behouden en support geven.

Tot zover onze reactie.

Wij wensen u succes bij het realiseren van alle voornemens en plannen en worden graag op de hoogte gehouden van de voortgang.

Namens de Sociale Raad,

c.c. Griffie

[redacted]
Secretaris Sociale Raad

c.c. Griffie

Sociale Raad gemeente Aalten
t.a.v. secretariaat: [redacted]
[redacted]

Aalten	:	11 december 2024
Verzonden	:	
Zaaknummer	:	Z/24/166763
Bijlage(n)	:	
	:	
Uw kenmerk	:	
Telefoonnummer	:	(0543) 49 33 33
Beh. ambtenaar	:	[redacted]
Onderwerp	:	Reactie op advies

Geachte [redacted] beste leden van de Sociale Raad,

Op 3 oktober 2024 hebben wij het concept “Adviesnota Toekomstbestendig Sportlandschap” voor een advies voorgelegd aan de Sociale Raad (SR) Aalten. Op 11 november 2024 ontvingen wij van u dit gevraagde advies. In deze brief geven wij u hierop onze reactie.

Onze reactie
Allereerst willen wij u hartelijk danken voor uw advies. U geeft in uw advies aan dat u de adviesnota op hoofdlijnen kunt onderschrijven en dat u het waardeert dat de gemeente zich medeverantwoordelijk voelt voor de gezondheid en leefstijl van haar inwoners. In uw advies benoemt u een zestal onderwerpen en vragen waar u meer toelichting verlangt. In deze brief geven wij onze reactie hierop.

Rol van de gemeente ten aanzien van diversiteit en inclusie
De Sociale Raad heeft zorg op het punt van diversiteit en Inclusie. Zeker als in de toekomst ook nog het gemeentelijk budget verder onder druk komt te staan. Zorg met name over de voortvarendheid waarmee dit onderwerp in praktijk wordt opgepakt. De vraag is waar de verantwoordelijkheid ligt voor dit thema en welke rol de gemeente hierin oppakt. De Sociale Raad vraagt voor de voorliggende nota Toekomstbestendig Sportlandschap de volle aandacht voor de toegankelijkheid in brede zin en voor alle inwoners.

<u>Onze reactie:</u>
Ten aanzien van de adviesnota Toekomstbestendig Sportlandschap wordt er inderdaad een breed begrip gehanteerd van inclusie en diversiteit. Dit thema komt onder andere terug in het advies voor het subsidiebeleid voor (sport)verengingen en de uitgangspunten voor sportvoorzieningen. De gemeente Aalten onderschrijft het standpunt dat elke inwoner mee moet kunnen doen in het verenigingsleven en zich welkom voelt op elke sportvoorziening.

In 2022 is inderdaad de startnotitie inclusie vastgesteld. In feite is het een thema dat in alle facetten van het gemeentelijk beleid terug moet komen. De komende jaren wordt hier dan ook verdere uitvoering aan gegeven. Mocht de Sociale Raad nog verdere verduidelijking wensen op dit thema, dan is het zeker mogelijk om tijdens een vergadering ambtelijk aan te schuiven om dit verder te bespreken.

Veilige bereikbaarheid
De Sociale Raad adviseert dat er in het kader van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van sportvoorzieningen ook expliciet aandacht besteed wordt aan de (verkeers)veiligheid van jonge kinderen. Veiligheid op de openbare weg, zowel als op de parkeerplaatsen en sportterreinen zelf.

Onze reactie:
De gemeente ziet het belang in van verkeersveiligheid van kinderen, dit zal in het opstellen van de Mobiliteitsvisie als aandachtspunt meegenomen worden. Dit punt wordt echter door de gemeente al opgepakt en vertaalt zich terug in de volgende activiteiten: het verbreden van fietsvoorzieningen, verkeersveiligheidslessen worden aangeboden via scholen, verkeersveiligheidscampagnes, HIGH-five en we staan veelvuldig in contact met de diverse scholen binnen onze gemeente omtrent de verkeersveiligheid rondom school.

Sportaanbod specifieke groepen
Waar het gaat om het sportaanbod voor specifieke groepen, kan de Sociale Raad zich voorstellen dat soms lokaal de aantallen sporters niet toereikend/te marginaal zijn. Er wordt zodoende geadviseerd bij de uitwerking het sportaanbod in die gevallen regionaal op te pakken/te stimuleren. Beschikbaarheid van passend vervoer is hierbij een voorwaarde.

Onze reactie:
Op het gebied van sportaanbod voor specifieke doelgroepen zoals mensen met een lichamelijke beperking is het inderdaad efficiënter om op regionaal niveau samen te werken om zo aanbod en vraag beter bij elkaar te kunnen laten komen want vervoer is in deze context zeker een belangrijk aandachtspunt. Inclusie en diversiteit van sporters is dan ook één van de zes thema's van het regionaal Sportakkoord 'Scholder an Scholder'. Hiervoor werkt de gemeente Aalten met de andere Achterhoekse gemeente via Achterhoek in Beweging samen. Achterhoek in Beweging brengt met de werkgroep 'Uniek Sporten', waarvan de gemeente Aalten bestuurlijk en ambtelijk portefeuillehouder van is, de behoefte aan sportaanbod onder de doelgroep in beeld en zet vervolgens op de juiste plekken in de regio het sportaanbod uit in samenwerking met het verenigingsleven. Zo zijn onder andere bij AVA in Aalten trainingen met framerunners en a-linkers gestart.

Kadernota herijking tarieven
Waar het gaat om de herijking van subsidies, tarieven en huurvoorwaarden is de Sociale Raad voorstander van een meerjarenaanpak. Wij zijn van mening dat dit duidelijkheid en rust geeft. Het is een voorwaarde om zinvol plannen voor de toekomst te kunnen maken. Bij het opnieuw vaststellen van de huur zijn we benieuwd naar de meetlat waarlangs de bedragen bepaald gaan worden. Bij de uitwerking van de kadernota tarieven verwachten we als Sociale Raad te zijner tijd betrokken te worden.

Onze reactie:
Het is in principe niet de intentie om een nieuwe huurtarievennota voor sportvoorzieningen en sportverenigingen op te stellen. Momenteel wordt ervan uitgegaan dat de uitgangspunten in de geldende huurtarievennota nog steeds van toepassing zijn. Na vaststelling van de voorliggende adviesnota worden wel de privatiseringsovereenkomsten tegen het licht gehouden en of deze nog passend zijn in het huidige sportlandschap met alle recente ontwikkelingen en uitdagingen en dus ook de principes uit de huurtarievennota.

Keuring van speeltoestellen in de openbare ruimte
Gezien de verwachte financiële krapte in de nabije toekomst, lijkt het de Sociale Raad zinvol om aandacht te hebben voor het onafhankelijk keuren van beweegtoestellen in de publieke ruimte. Men heeft de indruk dat soms het afdekken van aansprakelijkheid/veiligheidsaspecten leidt tot het vroegtijdig verwijderen of vervangen van nog goed bruikbare (speel)toestellen. De vraag is hoe vaak en wanneer er wordt overgegaan op vervanging en of hier afspraken over zijn.

Onze reactie
Middels de beleidsnota speelvoorzieningen uit 2016 is vastgelegd dat jaarlijks de gemeentelijke speeltoestellen door een onafhankelijk bureau worden geïnspecteerd. Per speeltoestel wordt aangegeven of het toestel goed is, en of er nog reparaties nodig zijn, of dat het toestel vervangen

dient te worden. Afhankelijk daarvan wordt een toestel gerepareerd of vervangen voor nieuw materiaal.

Rol van Talentverbinder/verenigingsondersteuner
Tot slot wil de Sociale Raad graag een warm pleidooi houden voor voortzetting van de rol van de Talentverbinder/ verenigingsondersteuner. Juist ook omdat daarmee ondersteuning voor de meer bestuurlijke kant van de (sport)verenigingen geborgd wordt, nu het in praktijk blijkbaar steeds lastiger is geworden om specifiek voor dat werk vrijwilligers te vinden.

Onze reactie:
De gemeente ziet inderdaad dat het bieden van passende ondersteuning voor verenigingen van vitaal belang is om hen te helpen vitaal en veerkrachtig te blijven en hun onmisbare rol in de sociale basis te kunnen blijven vervullen. Zodoende is dit een apart hoofdstuk in de voorliggende adviesnota. Ook heeft de gemeente door het veelvuldig in gesprek gaan met verenigingen geconcludeerd dat het vinden van (langdurige) vrijwilligers voor met name bestuurstaken voor velen de grootste uitdaging is momenteel. Eén van de adviezen is dan ook om de verenigingsondersteuning optimaal af te stemmen met het VrijwilligerServicepunt zodat vraag en aanbod van vrijwilligers voor verenigingen zo goed mogelijk bij elkaar komen.

Oordeel
Zoals uit bovenstaande opsomming blijkt vormen de door u benoemde overwegingen en opmerkingen voor ons geen directe aanleiding om de voorliggende adviesnota te heroverwegen en/of aan te passen. Wij kunnen ons vinden in uw aandachtspunten en zijn van mening dat deze reeds voldoende worden meegenomen in de verschillende beleidsstukken- en processen.

Vervolg
Het ongewijzigde concept van de “Adviesnota Toekomstbestendig Sportlandschap” is nu door ons college als definitieve versie middels een raadsmededeling voorgelegd aan de gemeenteraad. Uw reactie op de conceptversie is, net als deze brief met daarin onze reactie daarop, als bijlage toegevoegd aan dit voorstel.

Neem contact op als u vragen hebt
Nog vragen? Neem dan contact met ons op via het algemene telefoonnummer (0543) - 49 33 33. Of stuur een e-mail: gemeente@aalten.nl

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Aalten

[redacted]
Secretaris/Algemeen Directeur

[redacted]
Burgemeester

Verslag output brainstormsessies verenigingsavond 23 november 2023

Karlijn te Poele, Mark van Dam en Romie Wisselink hebben na 23 november de witte flipovervellen van de brainstormsessies meegenomen en vervolgens in eerste instantie letterlijk uitgeschreven. Hierna is gekeken naar overlappende ideeën/opmerkingen, welke vervolgens werden gecategoriseerd in verschillende thema's die duidelijk naar voren kwamen. Hieronder staat per thema een samenvatting van wat er is opgehaald en waar we mee aan de slag kunnen.

Binden en boeien van vrijwilligers

Dit was natuurlijk één van de twee thema's van de brainstormsessies, maar kwam ook veel naar voren bij het andere onderwerp. Hoe werf je nou vrijwilligers voor je vereniging en hoe houd je vervolgens iedereen betrokken? Er werden veel goede en laagdrempelige oplossingen benoemd: korting op contributie door vrijwilligerswerk, functies verkleinen/inkaderen en het zo behapbaar houden, een zachte landing/inwerkperiode voor nieuwe vrijwilligers, meer projectmatig gaan opereren en zo minder structurele vrijwilligerstaken creëren en partners en familie betrekken bij de vereniging om hen zo ook enthousiast maken voor bepaalde taken. Dit laatste kan gezien worden in het brede kader van verwachtingsmanagement die bij veel tafels werd genoemd: eigenlijk moet de standaard zijn/worden dat je wél iets doet voor de vereniging. Het verantwoordelijkheidsgevoel bij leden moet omhoog: alleen samen zorgen we voor een florerende vereniging en saamhorigheidsgevoel. Sommige verenigingen bedden dit in door bij de start van het lidmaatschap al een lijstje te geven met bepaalde taken, zoals een bardienst waarop je je kan intekenen, of een vinkje bij het contributieformulier waarmee je aangeeft je in te willen zetten voor de club. Tenslotte werd het als kansrijk gezien om stoppende leden (door bijvoorbeeld ouderdom of een blessure) persoonlijk te benaderen om ze zo te behouden als vrijwilliger. Sowieso werd een persoonlijke benadering als belangrijk ervaren: leden moeten het gevoel hebben dat ze gezien worden binnen de vereniging.

Om de vrijwilligers vervolgens te behouden is voortdurende waardering belangrijk: een presentje tijdens de kerstdagen of een periodieke gezellige vrijwilligersavond doet wonderen. Maar niet alleen intern, maar juist ook naar de buitenwereld moet uitgedragen worden hoe leuk het is om je in te zetten voor de vereniging. Hierin spelen sociale media een belangrijke rol: als mensen 'van buitenaf' zien hoe veel plezier de leden hebben bij het helpen van hun vereniging, wordt de motivatie vanzelf groter om ook betrokken te raken.

Concluderend kan gezegd worden dat de meeste verenigingen zorgen hebben over werven en behoud van vrijwilligers. Er zijn ook wel ideeën bij verschillende verenigingen, die dikwijls zeker kansrijk kunnen zijn. Alhoewel het vrijwilligersprobleem vooral een breed maatschappelijk probleem is, liggen er voor het Aaltense verenigingsleven ook kansen. Voor het creëren, zien en benutten van die kansen is samenwerking en regie nodig. De gemeente Aalten gaat vanaf 2024 ook aan de slag met het formuleren van een visie op vrijwilligers en wat hiervoor nodig is. In de volgende bijeenkomst wordt hier verdere uitleg op gegeven én input gevraagd.

Belangrijkste punten:

- Persoonlijke benadering
- Verwachtingsmanagement
- Functies behapbaar/projectmatig houden
- Zachte landing/inwerkperiode

Samenwerken en elkaar helpen

Op de verenigingsavond werden veel ideeën en suggesties gegeven voor (meer) samenwerking tussen verenigingen zelf en hoe men elkaar kan helpen. Zo helpen sommige verenigingen elkaar al bij elkaars evenementen; door bijvoorbeeld een bardienst te draaien of verkeersregelaar te zijn. Op deze manier kunnen de leden zelf ook meedoen bij hun eigen evenement. Ook zouden verenigingen waar mogelijk meer van elkaars accommodatie gebruik maken zodat deze vaker bezet is en de leden ook in aanraking komen met de andere club(s) in dat gebouw. Dit zou dan zelfs kunnen leiden tot gezamenlijke uitvoeringen/concerten of andersoortige evenementen (Multi cultuur-sport toernooi) om de taken beter te verdelen en een breder publiek aan te kunnen spreken.

Ook werd er gesproken over het oprichten van een platform van gelijksoortige verenigingen, zoals de muziekverenigingen, wielrenverenigingen, binnensport etc. Hierbij moet niet gelijk gedacht worden aan een fusie maar simpelweg meer samenwerking t.b.v. bijvoorbeeld uitruil en doorstroom van leden en grootschaligere evenementen. Zo kan er meer optimaal gebruik worden gemaakt van elkaars sterke punten. Tot slot nog een laatste suggestie die genoemd werd en zeer laagdrempelig is: het liken en delen van elkaars berichten op Facebook/Instagram/LinkedIn om zo een nog grotere groep mensen te kunnen bereiken.

Belangrijkste punten:

- Elkaar helpen bij evenementen
- Accommodaties/materiaal delen
- Support op sociale media
- Platform van gelijksoortige verenigingen

Vitaal bestuur behouden

Een uitdaging waar veel verenigingen mee worstelen is het aantrekken en behouden van (capabele) bestuursleden om zo een vitaal bestuur te kunnen behouden. Hier werd op 23 november dan ook veel over gesproken en geschreven. Er werden op de avond ook veel tips gedeeld, zoals een meeloopperiode voor nieuwe bestuursleden: laat mensen eerst aanschuiven bij het bestuur zodat ze merken wat het is, neem ook de tijd voor deze ‘snuffelperiode’. Het is daarnaast vooral belangrijk om niet telkens dezelfde mensen te bevragen: vaak zijn het dezelfde mensen die altijd wel ‘ja’ zeggen, met als risico ze uiteindelijk geheel voor de club te verliezen, omdat ze te veel hooi op de vork hebben genomen.

Verder werd aangegeven dat het besturen van een vereniging steeds ingewikkelder wordt. Sociale media, meer regels, mondigere leden worden hierbij vaak genoemd. Doordat het steeds ingewikkelder wordt, wordt er meer gevraagd van bestuursleden, waarbij de kans groter wordt dat iemand overvraagd wordt. Daarnaast zijn door de toenemende complexiteit bestuursportefeuilles steeds moeilijker over te dragen waarmee ook het werven van nieuw bestuursleden moeilijker wordt. Openheid en transparantie vanuit het bestuur richting de vereniging werkt ook om mensen inzicht te geven in hoe een vereniging draaiende gehouden wordt. Ook bij dit punt is samenwerking overigens weer een deel van de oplossing: je zou bijvoorbeeld één keer per jaar kunnen deelnemen in een bestuur van een andere vereniging om te kijken hoe het daar gaat en zo ook kennis te kunnen delen. Dit voorkomt dat iedereen het wiel opnieuw moet uitvinden.

Een veelgenoemde suggestie was ook een fusie of oprichting van een omnivereniging. Dit geeft meerdere mogelijkheden, zoals het delen van een bestuur, sporthoppers toch aan één vereniging te binden en een grotere poel om bestuursleden en vrijwilligers in te vinden. Tot slot wordt nog genoemd dat er middelen gevonden zouden moeten worden om bepaalde bestuurstaken eventueel betaald weg te kunnen zetten. Dit hoeft geen volledig betaalde functie te zijn, maar bijvoorbeeld een maandelijkse vergoeding om zo de bestuurstaak aantrekkelijker te maken of om een zware portefeuille lichter te maken door de uitvoering uit te besteden.

Belangrijkste punten:

- ‘Snuffelperiode’
- Niet telkens dezelfde mensen benaderen
- Open en transparant bestuur
- Samenwerken en kijken bij andere besturen
- Fuseren of omnivereniging
- Vergoeding voor bestuurstaken

Problemen en uitdagingen voor verenigingen

Naast bestuurs- en vrijwilligerstaken lopen verenigingen tegen meer uitdagingen aan. Het onderhoud en verduurzaming van accommodaties is een grote kostenpost die steeds meer oploopt door de

stijgende prijzen. Ook worstelt men met vergrijzing en het aantrekken van nieuwe (en jonge) leden. Met name het werven van voldoende trainers of begeleiders van groepen is een issue: de leden die dit al doen zijn vaak verzadigd en wanneer jeugdleden oud genoeg zijn om wat te kunnen betekenen gaan ze vaak stoppen i.v.m. de studie. Als er dan trainers of vrijwilligers zijn gevonden voor dit soort taken, dan ervaren ze steeds vaker gemopper van leden en toeschouwers, wat in enkele gevallen zelfs uitmondt in verbaal geweld., denk aan de scheidsrechter bij voetbal. Dit heeft veel impact op vrijwilligers. Verenigingen worstelen met de vraag hoe dit te voorkomen is. Verder vinden vereniging het lastig om in te schatten of iemand capabel is voor bepaalde functies. Tot slot vinden sommige verenigingen het ook lastig hoe ze zichzelf in de markt moeten zetten, denk daarbij aan het gebruik van social media.

Kunnen we hulp bij gebruiken (evt. rol gemeente)

Voor veel uitdagingen zag men ook een kans of rol vanuit één van de organiseren partijen van de avond (Aaltense Uitdaging, Beweeg-Sport- en Leefstijlakkoord, Talentverbinders en de Gemeente Aalten) om hier wat mee te doen. Zo ontbreekt bij veel verenigingen een duidelijke visie of beleid op vrijwilligers. De gemeente is gestart met het formuleren van een visie op vrijwilligers, waarbij ook Figulus, de Talentverbinders en de Aaltense Uitdaging bij betrokken worden. Daarnaast wordt veel genoemd dat het zou helpen als evenementen bijvoorbeeld via matrixborden of LED-schermen gepromoot zouden kunnen worden
Er is ook behoefte aan scholing van vrijwilligers en bestuurders, hierin kan de Rabo Clubsupport of de services vanuit NOC*NSF wat in betekenen. De ingang hiervoor loopt via de Talentverbinder Karlijn.
Verduurzaming is een onderwerp waar de overheid veel nadruk op legt, wat zijn de (financiële) mogelijkheden hiervoor en kan dit overzichtelijk gemaakt worden? Sowieso is het overzichtelijk maken van alle mogelijke ondersteuningsmogelijkheden voor verenigingen een grote behoefte die veel naar voren is gekomen op 23 november. Er zijn veel mogelijkheden, maar waar, wat, wie en hoe? Er zou bijvoorbeeld meer en betere bekendheid gegeven moeten worden aan de vrijwilligersverzekering van de Gemeente Aalten die voor alle vrijwilligers geldt. Ook zou hier het uitruilen van materiaal en vrijwilligers mee gefaciliteerd kunnen worden.
Het voorbeeld van hoe de Aaltense Uitdaging Bredevoort Schittert heeft geholpen een nieuwe energie impuls te vinden door middel van bijeenkomsten, is iets wat meerdere verenigingen heeft aangesproken: men heeft behoefte aan een coördinerende partij voor de verkenning van bepaalde mogelijkheden. Hierin kan de Aaltense Uitdaging of de gemeente een rol in spelen.

Tot slot werd de behoefte benoemd voor het collectief/regionaal opzetten van een servicepunt om collectief werkgeverschap van verenigingen voor bepaalde bestuurstaken/leiding te faciliteren. Achterhoek in Beweging is de mogelijkheden hiervoor aan het onderzoeken, maar het is een complex proces. De verenigingen worden van de voortgang van dit proces op de hoogte gehouden.

Belangrijkste punten:

- Totstandkoming gemeentelijke visie op vrijwilligers
- Scholing van vrijwilligers via Talentverbinder
- Verduurzaming
- Coördinerende partij voor verkenning mogelijkheden
- Collectief werkgeverschap verenigingen

Wat is het vervolg?

Er zijn enorm veel waardevolle ideeën en oplossingen aangedragen op 23 november, verder was het prettig om informeel contact te hebben met de verenigingen, ook onderling. Deze avond krijgt dan ook zeker een vervolg. In april 2024 zal een volgende bijeenkomst worden gehouden, waarin we de output van 23 november bespreken. Aan de hand daarvan gaan we gezamenlijk aan de slag gaan met een aantal thema's. De verenigingen krijgen hiervoor uiteraard tijdig een uitnodiging. Ondertussen zitten de organiserende partijen niet stil en worden verschillende suggesties/vragen/wensen die ook op de verenigingsavond aan de orde kwamen onderzocht/uitgevoerd. Zoals een centrale vertrouwenscontactpersoon en het meer betrekkende van jongeren in de gemeente als vrijwilliger, en zijn er al verschillende aanvragen voor services gedaan vanuit verenigingen voor opleiding/ ondersteuning.